

KATOLIŠKI KRISTUS MISIONI

Las Misiones
1964 - XXXVIII

Católicas 1964
JAN. FEBR. 1-2

42321
"KATOLIŠKI MISIJONI" so splošen misijonski mesečnik, glasilo papeških misijonskih družb, slovenskih misijonarjev, "Slovenske misijonske zveze". Izdaja ga "Baragovo misijonišče". Urejuje in upravlja Lenček Ladislav C.M. — Naslov uredništva in uprave: Loubet 4029, Remedios de Escalada, Provincia Buenos Aires. Tiska Slovenska tiskovna družba "Baraga", Pedernera 3253. S cerkvenim dovoljenjem.

NAROČNINA: V Argentini in sosednjih deželah: navadna 300, podporna 600, dosmrtna 3.000 pesov. V U.S.A. in Kanadi: 3 (6, 40) dolarjev. V Italiji 1.600 (3.200, 20.000) lir. V Avstriji 60 (120, 800) šilingov. V Franciji 12 (24, 160) NF. V Angliji in Avstraliji 1¼ (2½, 16) funtov.

PLAČUJE SE NA SLEDEČIH NASLOVIH:

Argentina: Baragovo misijonišče, Loubet 4029, Remedios de Escalada, prov. Buenos Aires. — Dušno-pastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires.

U.S.A.: Rev. Charles A. Wolbang C.M., St. Joseph's College, P. O. Box 351, Princeton, New Jersey, 08540
Mr. Rudi Knez, 679 E. 157 St., Cleveland 10, Ohio. — Mrs. John Tushar, Box 731, Gilbert, Minn.

Kanada: Za župnijo Marije Pomagaj: Rev. Stanislav Boljka C.M., 611 Manning Ave, Toronto 4, Ont. Za Ontario (razen Port Arthurja) in za Quebec: Rev. John Kopač C.M., 229 Brown's Line, Toronto 14, Ont. Za Port Arthur (Ont.) in za vso ostalo srednjo in zapadno Kanado: Rev. Jože Mejač C.M., 341 Selkirk Ave. WINNIPEG, Manitoba.

Italija: Dr. Kazimir Humar, Corte San Ilario 7, Gorizia.

Trst: Oddajati na naslov: Marijina družba, Via Risorta 3.

Francija: Louis Klančar C.M., Rue de Sévres 95, Paris (VI).

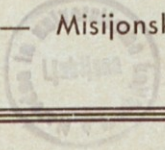
Avstrija: B. Seelsorgeamt, Viktringer Ring 26, Klagenfurt. — Rev. Alojzij Luskar, Kamen 14, P. St. Kanzian i. J. Kärnten. — Rev. Miklavčič Anton, Spittal a/Drau, D. P. Camp. Kärnten.

Avstralija: Franc Vrabec, Archbishop's House, West. Tce. Adelaide, S. Australia.

D 42321

IZ VSEBINE TE ŠTEVILKE

Ob vstopu v peto desetletje — Misijonar Karel Wolbang C. M., petdesetletnik — Misijonar v sodobnem svetu — Cerkev ruši rasne pregraje — Mali in Gornji Volta — Kitajci v zamejstvu — Indijke našega časa — Po tatarskih deželah in Tibetu — Gospodova ura — † Francé Drobnič S. J. — Naši misijonarji pišejo — "Kakor v nebesih, tako na zemlji" — Misijonsko zaledje.

OB VSTOPU V PETO DESETLETJE

S to številko stopajo „Katoliški misijoni“ v 41. leto svojega izhajanja, a šele v osemtrideseti letnik, ker pač tri vojna oziroma begunska leta niso mogli izhajati, razen nekaj časa kot razmnoženina. Je pa to že 16. letnik v izseljenstvu in doba izhajanja v zamejstvu bo kar kmalu presegla dobo izhajanja doma.

Vse drugače bi kajpada „Katoliški misijoni“ vršili svoje poslanstvo v domovini. V svojih najboljših časih so imeli okrog 20.000 naročnikov... A če bi jim danes pustili čez mejo (o zlata svoboda v naši domovini...!), bi imeli verjetno še več kot 20.000 naročnikov in bi se blagodejni vpliv njih apostolata poznal ne le na misijonskem polju, z večjo molitveno in gmotno pomočjo misijonarjem in z vedno novim dotakanjem svežih moči, ampak tudi v domovini sami, v zaledju, saj je misijonstvo najvišji izraz krščanskega življenja in zato tudi neizmerno duhovno bogati.

Vendar moramo biti božji previdnosti hvaležni tudi za teh 2.000 izvodov „Katoliških misijonov“, ki mesec za mesecem že ves čas izseljenstva obiskujejo slovenske skupine po vsem svetu in zlasti tudi slovensko manjšino na Primorskem in Koroškem. Celó v domovino se prikrade ta ali ona številka in na skrivaj kroži iz rok v roke, tako do dobri vsaj to o „Katoliških misijonih“ vedo, da obstajajo.

— — —

Kdo bi rekel, da so „Katoliški misijoni“ po nepotrebem list zase in da bi dosegli isti namen, ako bi izhajali kot del kakega drugega slovenskega lista, oziroma da bi bilo najbolje, če bi vsi naši verski listi objavljali tudi nekaj misijonskega gradiva in bi posebni „Katoliški misijoni“ ne bili več potrebni.

Kdor pozna zgodovino „Katoliških misijonov“ v izseljenstvu, dobro ve, da smo to že poskusili: „Katoliški misijoni“ so izhajali dve leti kot del „Duhovnega življenja“. Toda kmalu se je pokazalo, da je bila ta gesta sicer zelo dobro hoteča od strani obeh revij, a da ni bila posrečena. Poglejmo samo en vidik: V Združenih državah imajo rojaki svoj verski list Ave Marijo, v Kanadi

pa Božjo besedo; kdo bi mogel pričakovati, da bi naročili še argentinsko „Duhovno življenje“ zato, da bi lahko v njem brali „Katoliške misijone“?! In tako so vsi tisti, ki niso naročniki „Duhovnega življenja“, ostali brez misijonskega branja . . .

Drugo: Naj bi — namesto izhajanja „Katoliških misijonov“ — vsi slovenski listi objavljali tudi misijonsko stvarino . . . To bi bilo povsem v skladu in potrebami misijonske akcije in bo morda kmalu nastopila v katolištvu tista res „katoliška“ doba, ko bo misijonstvo tako vključeno v mišljenje, hotenje in delovanje vsega katolištva, da bo vsak verski list hotel, znal in mogel pisati o misijonih in za misijone. A do tega smo še precej daleč, na žalost. Misijonskega problema si katolištvo še ni dovolj osvojilo in zato je bilo in še bo na vesoljnem cerkvenem zboru tudi veliko govora o tem misijonskem zrevolucioniranju katolištva; dotlej pa je in bo misijonska akcija v Cerkvi še kot neke vrste specializacija s posebnimi, samo misijonstvu posvečenimi organizmi in ustanovami, tako tudi s posebnimi publikacijami.

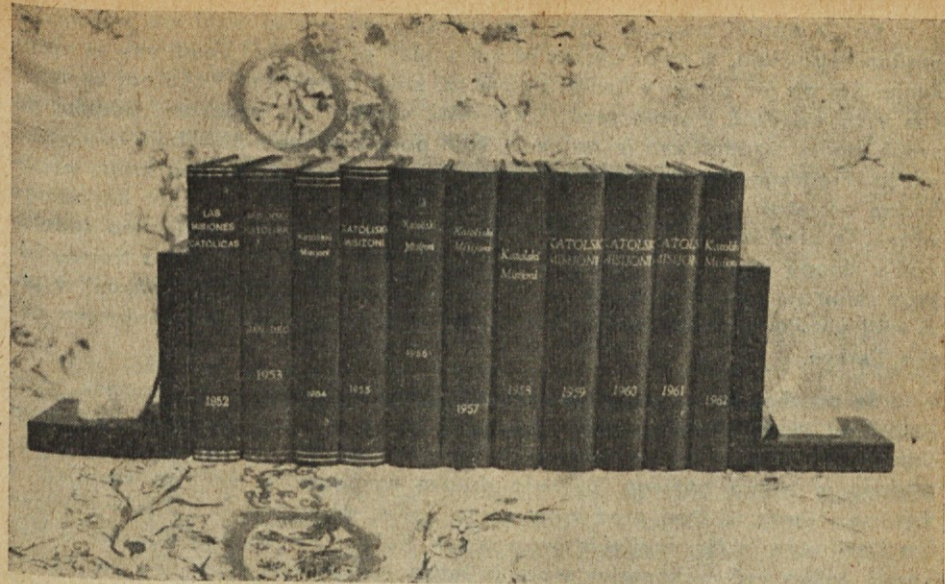

Vsak katoliški narod ima eno ali več posebnih misijonskih revij, ki so nekatere misijonsko znanstvenega značaja, druge glasila papeških misijonskih družb in spet druge glasila posameznih ustanov, največkrat v misijonih delujočih redovnih družb, katerim je misijonski list nujna zveza njih misijonskega področja z njemu pripadajočim misijonskim zaledjem.

Slovenski „Katoliški misijoni“ so imeli že v domovini to posebnost, da jih je sicer izdajala gotova redovna družba, a so služili vseslovenski misijonski akciji kot glasilo papeških misijonskih družb med nami in glasilo vseh slovenskih misijonarjev. Poleg njih sta izhajala že starejša „Odmev iz Afrike“ in „Zamorček“, ki ju je izdajala Družba sv. Petra Klaverja za afriške misijone, v novejšem času pa je izhajala misijonska priloga „Glasnika Presv. Srca Jezusovega“, „Bengalski misijonar“, in prav zadnje čase v „Cvetju sv. Frančiška“ frančiškanska misijonska priloga. Duhovniška misijonska zveza je potom škofijske misijonske pisarne izdajala „Lux mundi“, misijonsko glasilo slovenskega klera.

V zamejstvu so „Katoliški misijoni“ edini slovenski misijonski list in tudi ne vemo za kako redno misijonsko prilogo kakega drugega lista. Izraz vzorne zavzetosti za misijonsko stvar je priložnostna misijonska priloga koroškega verskega lista „Družina“ in vsakoletna brošura „Misijonska nedelja“, ki jo za ta misijonski dan izdajajo slovenski dušni pastirji na Goriškem.

„Katoliški misijoni“ v izseljenstvu so posebno pomembni spričo dejstva, da se v domovini o misijonih ne more niti pisati, kaj šele kako misijonsko sodelovanje organizirati. Nasprotno: Komunisti prikazujejo ljudem misijonsko akcijo Cerkve kot politično poseganje Vatikana v svet, v službi kapitalizma in imperializma. Zato tudi ne dovolijo prav nobenega misijonskega sodelovanja. „Katoliški misijoni“ med Slovenci v zamejstvu kažejo misijonstvo v nje- ga resnični luči: kot povsem nadnaravno in nad vse človekoljubno in nujno

Takole lepo je hranil in dal vezati letnike „Katoliških misijonov“ naročnik mr. Anton Jeglič v U.S.A.

poslanstvo Kristusove Cerkve med narodi in kot slovenskemu katolištvu bistveno potrebo.

— — —

Da, prav to: v slovenskem človeku ohranjati in poglobljati misijonsko misel in vnemo za misijonsko sodelovanje, zlasti v njega vrhu, misijonskem poklicu, to je prva naloga „Katoliških misijonov“. Ker pa se človek zlasti v današnjega sveta vrvenju ne more zavzemati za kako stvar, če je nima stalno pred očmi v vsej njeni problematiki, zato „Katoliški misijoni“ skušajo misijonski svet in delo Cerkve v njem, prikazovati čim bolj zanimivo in kolikor mogoče strokovno, pa v sklopu celotnega dogajanja v človeštvu. Saj je to človeštvo, kljub razdeljenosti na čez 100 držav, vendar dan za dnem bolj povezano v eno samo veliko družino, v kateri se zavest medsebojne odgovornosti in odvisnosti vedno bolj čuti. To zbliževanje, ta povezanost narodov in ras pospešuje misijonsko misel in misijonsko akcijo: Čim bolj se počutimo drug drugemu sosedje, še več, bratje: Evropci Indijcem, Amerikanci Afričanom, Kitajci Slovencem, itd., tem bolj razumemo, da se ne moremo in ne smemo mi takorekoč kopati v dobrotah Kristusovega odrešenja, ne da bi jih skušali posredovati njim, ki so naši bratje v Kristusu, a jih sadovi Kristusovega odrešenja takorekoč še niso dosegli...

Ko „Katoliški misijoni“ tako razgrinjajo pred našimi očmi vso ogromnost misijonskega dela, ki čaka Cerkev in nas v njej, se nam pač zbudi vest in vprašanje: Kaj pa jaz storim v Cerkvi za vse to, kako sodelujem? Kako naj se vključim v to veledelo s svojo revo? „Katoliški misijoni“ ti odgovore: Sodeluj po svojih močeh nadnaravno in naravno, kajti obojih sredstev potrebuje misijonska akcija. Predragocena je vsaka molitvica, še dragocenejša je tiha žrtev, neobhodno potreben je tudi tvoj gmotni prispevek, čeprav morda le kot dar uboge vdove. In pred vsem drugim sodelovanjem ti je najprej vsaj minimalno sodelovati v sklopu papeških misijonskih družb, kot član ene ali druge, s trajno, čeprav skromno molitveno in gmotno pomočjo. **Zato so „Katoliški misijoni“ v prvi vrsti glasilo papeških misijonskih družb**, ki skrbe za vesoljno misijonsko akcijo Cerkve.

Še posebej pa so „Katoliški misijoni“ glasilo slovenskih misijonarjev. Vsak narod, ki je že prejel „veselo oznanilo“ in se v celoti včlenil v Kristusovo skrivnostno telo-Cerkev, je dolžan, da stori vse, kar je v njegovi moči, za posredovanje istega božjega življenja drugim narodom, ki še niso vcepljeni v Kristusa. Narod to stori pred vsem na ta način, da vzgoji in pošlje v misijone čim številnejše in čim boljše iz svoje srede. Kolikor versko bolj dozorel je kak narod, toliko več misijonarjev more in mora poslati v misijone, pa jim potem tudi pomagati. Stiki s slovenskimi misijonarji, objavljanje njih poročil v besedi in sliki, organiziranje pomoči, molitvene in materialne, nadomestiti jih, ko omagajo, z novimi, svežimi močmi — to vse je skrb „Katoliških misijonov“ v zvezi s slovenskimi misijonarji.

Seveda „Katoliški misijoni“ pred vsem dajejo pobude, prosijo in morda še organizirajo, misijonski prijatelji pa so tisti, ki odzivajoč se na te pobude, molijo in darujejo, bodisi posamič bodisi organizirano. Ta molitvena in gmotna pomoč slovenskim misijonarjem je tisto, kar imenujemo z drugo besedo **slovensko misijonsko zaledje**. In da je sodelovanje tega zaledja čim bolj smotno in vedno ter povsod živo, zato so posamezni ali v misijonskih krožkih in odsekih delujoči misijonski sodelavci medsebojno vsaj rahlo povezani v tako-zvani Slovenski misijonski zvezi, katere organ so „Katoliški misijoni“. List da je za delo v misijonskem zaledju pobude, objavlja prireditveno gradivo, skuša zabeležiti vsak napor rojakov v svetu v pomoč slovenskim misijonarjem; poroča o predavanjih in prireditvah in objavlja darove in druge pošiljke slovenskim misijonarjem.

Ko so misijonarji v preteklem letniku častitali listu k njegovi 40-letnici, so posebno poudarili, **koliko jim pomenijo „Katoliški misijoni“ tudi kot medsebojna vez**. Čeprav so raztreseni po vsem svetu, se vendar počutijo kot ena slovenska misijonska družina. Vsi namreč poročajo v naš list in ga tudi prejemajo in berejo. Tako se medsebojno spoznavajo, z izkušnjami drug drugega bogatijo in se ob medsebojnih zgledih vzpodbujejo.

Najlepši zgled slovenskega misijonarja je pač Baraga. Njegov duh in njegova dela izžarevajo misijonsko gorečnost, ki ima primero samo v svetem

Pavlu in svetem Frančišku Ksaveriju. Ta Baragova sveta vnema kar prekipeva in prehaja v hotenje tistih, ki so za njim stopili na misijonsko pot, pa tudi vseh tistih, ki v zaledju z njimi sodelujejo. Že samo zato je v „Katoliških misijonih“ vedno mesto za Barago. Še posebej pa so „Katoliški misijoni“ zavzeti za Baragovo beatifikacijo, kajti: Baraga na oltarjih bi bil pač še vse bolj vidni vzornik in še bolj iskani misijonski priprošnjik. Ves čas svojega 40 letnega obstoja „Katoliški misijoni“ pišejo o Baragi in o Baragovi zadevi, enkrat več, drugič manj, kakor je pač kdaj treba med nami razplamteti Baragovega duha in vnemo za njegovo beatifikacijo.

Ob takemlem pregledovanju vsebine „Katoliških misijonov“ se pokaže umestnost in pomembnost njih obstoja med nami. „Katoliški misijoni“ sami na to oboje spominjajo, sebe in druge, zato, da z vsem potrebnim pogumom vstopijo v peto desetletje.

Za posebno važno nalogo si „Katoliški misijoni“ stavljajo v bodočnosti reševanje največjega problema sedanje slovenske misijonske akcije: Novi misijonski poklici. Naj bi Slovenci iz zamejstva odhajali izpolnjevati vrzeli, ki nastajajo ob vedno bolj pogostih smrtih naših misijonarjev, dokler se v domovini ne povrne verska svoboda in z njo tista polnost verskega življenja in brstenja, katerega najlepši in nujni sad so vedno novi misijonarji.

V desetletju, ki ga nastopajo, upajo „Katoliški misijoni“ vsaj prodreti tudi v domovino, če že ne bodo mogli izhajati v njej. . .

„Katoliški misijoni“ prosijo ljubega Boga za nadaljni blagoslov, vse misijonarje in misijonske prijatelje pa za vztrajno sodelovanje.

L. L. C. M.

PROSIMO VSE NAROČNIKE,
DA NAM OSTANEJO ZVESTI!

LEPO SE PRIPOROČAMO
ZA PORAVNAVO ZAOSTALE NAROČNINE!

ZAHVALJENI!

MISIJONAR KAREL WOLBANG CM PETDESETLETNIK

(8. NOVEMBRA 1963)

Med močnimi osebnostmi jih je malo, ki se povzpno tako visoko, da razumejo in si osvoje misijonski problem Cerkve in človeštva. Radi zavzetosti za bližnje, nje dosegajoče probleme so jim krajevno oddaljeni misijoni le preveč odmaknjeni, da bi se zanje zanimali in se celo zanje žrtvovali.

Pri pokojnem dr. Ehrlichu, ki je bil največji organizator slovenskega misijonstva med obema svetovnima vojnama, smo lahko občudovali to izrednost, da je združeval oboje, velikopotezno delovanje v neposrednem okolju in nič manjšo zavzetost in žrtvovanje za oddaljene probleme Cerkve in človeštva. Kljub veliki duhovniški, znanstveni, narodni in politični dejavnosti se mu ni zdelo za malo žrtvovati lep del svojega časa vodstvu misijonske akcije.

Škof Gregorij Rožman je bil prvi med škofi na ljubljanski stolici, ki je uvedel poseben Škofijski misijonski svet, ki se je pod njegovim osebnim predstvom zavzemal za slovensko misijonsko sodelovanje. V škofiji, ki je imela apostolsko delo tako detajlno organizirano, ni imel duhovnikov nikdar preveč, a se ni krčil, kadar je kak njegov duhovnik ali bogoslovec stopil preden z idejo in prošnjo, da bi zapustil škofijo in vstopil v misijonski red za misijonsko delo.

V zamejstvu je bil prelat Odar tak svetel primer širokega umevanja nujnosti misijonstva. Vemo, kaj vse je delal in napravil, a je vedno tudi našel čas za misijonski članek ali predavanje.

Petdesetletnik Karel Wolbang stoji v vrsti teh osebnosti širokega pogleda in dejstvovanja.

“Sveti satan”

C. g. Karla Wolbanga CM poznajo slovenski komunisti kot “svetega satana”, pridevek, ki mu ga je nadel Saje v svojem strupenem podlistku o Wolbangovi protikomunistični dejavnosti. Za komuniste v novomeški okolici in drugod je bil tedanji kaplan Wolbang trn v peti in so se bali njegovega delovanja kot dobra duša satanovega — a s pridevnikom “sveti” so nehote izrazili resnico: svetost njegovih namenov pri reševanju slovenskega človeka iz satanovih rok, iz mrež brezbožnega komunizma.

V Misijonsko družbo

V begunstvu, ki je tolikim odprlo pot v misijone in ki nam je dalo med drugim tudi že nad 15 let delujočega misijonskega zdravnika, je jubilent odločno in končno veljavno stopil na misijonsko pot.

Sest slovenskih misijonarjev „Baragovega kitajskega misijona“ v družbi tamkajšnjega škofa, severnoameriškega sobrata. Ob škofu sedita levo Drago Pokorn CM, sedaj v misijonski hiši Miren pri Gorici, in desno sedanji vizitator jugoslovanskih lazaristov France Jereb CM. Stoje od leve na desno gg. J. Kopač, Karel Wolbang, J. Časl in A. Prebil, ki zdaj delujejo v Kanadi, razen Wolbanga, ki deluje v U.S.A.

Odločno in končno veljavno —, kajti za misijone je bil zavzet in delaven že v gimnazijskih letih in zanje se je študijsko in akcijsko zanimal kot bogoslovec; kot kaplan pa je organiziral vzorno misijonsko sodelovanje v svojem delokrogu. Zapustil je begunsko taborišče Senegalijo, kjer je tako lepo dušnopastirsko deloval, in vstopil v noviciat slovenske begunske viceprovinca Misijonske družbe sv. Vincencija Pavelskega (lazaristov) v Rimu. Nagiba za ta korak sta mu bila dva: večje možnosti za samoposvečenje s štirimi zaob-

ljubami redovniškega življenja in pa želja iti delovat na misijonsko polje, ki ga je pri delu v zaledju spoznal in vzljubil.

Na Kitajsko . . .

Se ni dobro končal noviciata in že se mu je odprla pot v misijone. Slovenski lazaristi so imeli že od preje na Kitajskem več sobratov: sedanjega vizitatorja Franceta Jereba, Lojzeta Rugarja, Dragota Pokorna in Jožeta Časla; begunska viceprovinca je poslala tja še gg. Kopača in Prebila, tedaj še bogoslovca Andreja Jermana (zdaj med pokojnimi) in brata Cirila Verdnika. Vsi skupaj so bili usmerjeni v misijon severoameriških lazaristov v Srednji Kitajski, kateri so slovenski skupini oddelili napol samostojno področje, ki smo ga imenovali "Baragov kitajski misijon". Tja je imel iti duhovnik - novinec CM g. Wolbang.

Treba je bilo premagati marsikatero težavo in ena izmed njih je bila tudi pomanjkanje primerne potnega lista. Že tu se je pokazala jubilentova iznajdljivost in podjetnost: Dosegel je, da je Sveta Stolica oziroma nje Sveta Kongregacija za širjenje vere začela izstavljalati posebne misijonske potne liste, katerih prve izvode, numerirane od 1 do 10, so prejeli prav g. Wolbang in ostali slovenski lazaristi, ki so se tudi odpravljali ali se usmerjali na misijonsko polje, bodisi na Kitajsko bodisi drugam. Ta potni list je kitajsko poslaništvo pri Sveti Stolici takoj viziralo in pot v misijone je bila odprta g. Wolbangu in ostalim.

Svoje potovanje na Kitajsko in prve ter nadaljne podvige tamkaj je g. Wolbang na široko opisoval v tedaj že izhajajočih izseljenskih "Katoliških misijonih". Neverjetno je, kako hitro se je vživel v Kitajsko in katajščino in kako hitro je pognal misijon, na katerem je deloval, v tek in čudovit razvoj, pri čemer mu je silno prav prišla njegova izredna akcijska in organizacijska sposobnost, pa neizčrpna požrtvovalnost, spremljana še z bogato izrabljenimi nadnaravnimi sredstvi. Preobširno bi bilo samo bežno nakazati vse njegove misijonske stvaritve, ki so bile tako odlično začete in se lepo razvijale, a končno doživele žalostno usodo celotnega tisočletnega vzpona kitajskega misijona. Rdeči so zasedli tudi njegov misijon in najprej s sladkimi besedami, potem pa vedno bolj ponižujoče in končno z neznosnim pritiskom onemogočili obstanek misijonarjem, ki so jih nazadnje s sile in zasramovanjem, mnoge celo z mučenjem izgnali ter vrgli preko kitajske meje v Hong-kong.

Izgnan — že drugič begunec

G. Wolbang je moral notranje veliko pretrpeti tiste mesece, a ni ga strlo, ker je apostol po zgledu sv. Pavla in sv. Vincencija, ki sta ga naučila vdano prenašati udarce in zaupati v božjo previdnost tudi tedaj, ko se vse naokrog podira, pa vztrajati in iskati novih možnosti za apostolat, čeprav nekoliko drugače in na drugem kraju. Izgnani misijonar je porabil priliko in je pred odletom v USA, kamor so ga tamkajšnji sobratje povabili, obiskal mnogo slovenskih misijonarjev in misijonark.

Č. g. Wolbang CM (levo) in gg. Jereb ter Kopač v družbi z učiteljstvom in šolarji na Wolbangovi misijonski šoli.

S tem se je začela druga doba njegovega misijonskega delovanja: Iz misijonarja na misijonskem polju se je preobrazil v največjega misijonskega delavca v zaledju, zlasti zvestega pomočnika slovenskim misijonarjem in misijonarkam.

V misijonskem zaledju

Raznovrsten je bil zunanji okvir njegovega duhovniškega delovanja v Združenih državah: od pionirskega dušnopastirskega obiskovanja starih in novih naseljencev širom Združenih držav in Kanade pa do profesure v družbeni apostolski šoli v Princetonu, kjer je sedaj —; a skozi vse to njegovo bogato delovanje se vleče močna, vsem vidna rdeča nit goreče misijonske akcije v slovenskem izseljenskem misijonskem zaledju in zadnje čase tudi med družbenim naraščanjem.

Pomoč "Katoliškim misijonom"

Prva njegova prizadevnost je bila, dvigniti "Katoliške misijone", ki so izhajali in še izhajajo v Buenos Airesu, na čim večjo raven, da bodo sposobno orodje visoke misije med rojaki v zamejstvu. Z osebnim prigovarjanjem je pridobil na stotine novih naročnikov v obeh severnoameriških državah in zvesto je

pošiljal tudi sestavke. Da "Katoliški misijoni" še danes lahko izhajajo, je zasluga jubilaranta, ki jim je preskrbel takorekoč "dolarsko podlago", da ne omagajo, kadar omaguje gospodarstvo dežele, v kateri izhajajo.

Pridobivanje dobrotnikov

Naročnike je kmalu pridobil tudi za dobrotnike slovenskih misijonarjev in bistven je prispevek rojakov iz USA vsakoletnemu skladu za vse slovenske misijonarje in misijonarko, ki se je zbiral pri g. Wolbangu. In prav g. Wolbang je vsa leta večino po vsem svetu med rojaki nabranega Sklada razposlal misijonarjem in misijonarkam v imenu centrale v Buenos Airesu.

Stiki s slovenskimi misijonarji

Pri tem zbiranju in pošiljanju denarne ter druge pomoči našim misijonarjem je navezal slavljenec tesne in pogoste stike z vsemi slovenskimi misijonarji in misijonarkami, ki so našli v njem iskrenega prijatelja. Njegova pisma jim ne prinašajo le čekov, ampak tudi pobudo, tolažbo, razgledanost in zagotovila o molitvi in žrtvi zanje. Bralci "Katoliških misijonov" najraje prebirajo prav objave pisem naših misijonarjev in pri tem srečavajo na vsaki strani Wolbangovo ime. Tako imajo "Katoliški misijoni" za obilna poročila in slike iz slovenskih misijonskih delokrogov dati hvalo prav korespondenčnim žrtvam g. Wolbanga.

Organizacija misijonskega zaledja

G. Wolbang pa nima stikov samo s slovenskimi misijonarji, ampak tudi z misijonskimi sodelavci v zaledju. Najbolj seveda s tistimi v Severni Ameriki: koliko poverjenikov je pridobil in vzdržuje z njimi stike; voditeljica misijonskega krožka v Gilbertu je prav pred kratkim pisala, v kako veliko oporo jim je pri njih misijonskem delu g. Wolbang; vzdržuje stike z misijonskimi centri na Primorskem in Koroškem. Pred vsem pa je predragoceni svetovalec in sedelavec misijonski centrali v Buenos Airesu.

Vzdrževanje domačih bogoslovcev

Najbolj velikopotezna in gotovo najpomembnejša pa je jubilarantova akcija za vzdrževanje domačih bogoslovcev v misijonih.

Cerkev je že pod Pijem XI. sprejela kot papeško misijonsko družbo ustanovo, ki sta jo poklicali v življenje mati in hči Bigard, "Družba svetega Petra apostola za vzgojo domačih duhovnikov"; V Rimu že stoletja obstoji Urbanov kolegij, v katerem študirajo stotine domačinskih bogoslovcev (že nekaj let je njegov podravnatelj naš rojak mgr. dr. Maksimilijan Jezernik); obstoji v Rimu in drugod še več zavodov za nadaljno izobrazbo domačih duhovnikov - bodočih domačinskih voditeljev Cerkve v misijonskih deželah — vse v prepričanju, da Cerkev ne more biti zasidrana v narodu, dokler nima zadosti domače duhovščine in domače hierarhije, pa v zlasti sodobni nujnosti, da vodijo Cerkev v

posameznih deželah ne več tuji misijonarji (pa čeprav so se še tako prilagodili), ampak kar se da le domači škofje.

Široko razgledani in cerkveno fino čuteči g. Wolbang ni mogel iti mimo velikih potreb Cerkve v tem pogledu. Začel je akcijo, ki se je vedno bolj razvijala in že do danes rodila izredno bogate sadove. Pridobil in pridobiva posamezne dobrotnice in dobrotnike ali zakonce in družine, da se odločijo vzdrževati tega ali onega domačina v času njegovih bogoslovskih študij, bodisi jih opravlja v svoji škofiji bodisi da ga predstojniki pošljejo na kako vrhunsko bogoslovno učilišče v Evropi. Doslej je vsaj kakih 50 domačinskih duhovnikov in bogoslovcev, ki so jih oziroma jih še vzdržujejo po Wolbangovem posredovanju slovenski dobrotniki in dobrotnice. Njegova akcija je zajela ne le rojake v USA in Kanadi, ampak tudi že one na Koroškem in Primorskem. Novoposvečeni domači duhovniki pogosto obiščejo svoje dobrotnike in ostanejo z njimi v pismenih stikih tudi potem, ko že delujejo vsak med svojim narodom, s čimer se misijonsko zaledje še posebno tesno poveže z misijonskim poljem. Neizmerni je tudi nadnaravni pomen te akcije za dobrotnike, kajti vzdrževanci že kot bogoslovci in še posebno kot duhovniki veliko molijo za svoje dobrotnike in za naš narod, ki danes bolj kot kdaj potrebuje molitev čim več. . .

Znamkarska akcija

Ta akcija za vzdrževanje domačih bogoslovcev ni nič popustila zadnje leto, kakor bi kdo morda sklepal iz dejstva, da "Katoliški misijoni" v lanskem letniku niso veliko poročali o njej; poročali bodo obširno v kratkem. A med tem se je dokončno izoblikovala še druga Wolbangova misijonska akcija.

Že več let je, kar je jubilat začel resno misliti na to, kako bi med nami poživil skoraj neizrabljeno možnost zbiranja misijonskih sredstev: Rabljene znamke za misijone! Ob spoznavanju silno razširjene filatelije v USA je dobil vero, da bi z vztrajnim in čim bolj široko razpredenim zbiranjem znamk za misijone mogel najti lep vir pomoči slovenskim misijonarjem. Rečeno - storjeno! Kar je sploh značilno za Wolbangovo osebnost in delovanje, da dobro premisli, preden začne, a ko enkrat s kako stvarjo začne, vztraja in ne popusti, ampak izvede, četudi treba preko še tako velikih ovir. Po vsem svetu je razpredel svojo znamkarsko mrežo, tudi vse slovenske misijonarje je vključil vanjo, in ko mu je vse lepo naraščalo ter se uredilo, je zamislil in ustvaril posebno ustanovo, Slovensko misijonsko znamkarsko zvezo, katere cilj je: Zbirati rabljene znamke, jih spraviti v denar, izkupiček pa deliti misijonarjem. Več kot sto sodelavcev, morda več sto je že pridobil, veliko pomoči je že poslal iz te akcije mnogim misijonarjem, a zdaj, ko ima še organizacijo, bo mrežo še razširil in sadove še pomnožil.

In drugo . . .

To so samo glavne stvari iz bogatega misijonskega delovanja našega jubilanta. Koliko je pomagal in pomaga misijonarjem - duhovnikom z iskanjem in pošiljanjem mašnih štipendijev zanje! Zadnji dve leti je kot duhovni vodja

Japonska katoliška poroka; med svati tudi slovenska usmiljenka s. Zupančič.

misijonskega krožka družbenih kandidatov posređoval mnogo dragocenih liturgičnih in drugih predmetov slovenskim misijonarjem in misijonarkam. Veliko si prizadeva za nove misijonske poklice med slovensko izseljensko mladino in pod tem vidikom je zvesti podpornik Baragovega misijonišča...

Resnično, prav in primerno je...

Po vsem tem je pač razvidna primernost, da smo ob g. Wolbanga petdesetletnici opozorili na njegovo misijonsko pomembnost med nami. Primerno in potrebno zlasti, da s slavljencem tudi mi zahvalimo Boga za zmožnosti in milosti, ki mu jih je dal v prid misijonom. Potrebno in primerno zato, da zahvalimo tudi jubilaranta samega za velika dela in žrtve v prid misijonstvu in za zgled, kako naj tudi mi velikopotezno, ne le malenkostno delamo za tako veliko, največjo zadevo Cerkve in človeštva. Potrebno, da se v imenu slovenske misijonske akcije jubilarantu priporočimo tudi za naprej: naj bi zvesto vztrajal in nadaljeval s tako vrhunskim misijonskim sodelovanjem v zaledju vse dotlej, dokler ga Veliki Misijonar ne popelje nazaj na misijonsko polje, v njemu tako drago Kitajsko, ali pa vsaj kam drugam, na kako drugo še ne obdelano njivo Gospodovega misijonskega polja, saj je žetev tako velika, delavcev pa še vedno malo...

In to je naše srčno voščilo jubilarantu, ko mu častitamo:

**NA MNOGA LETA MISIJONKEGA DELA
V ZALEDJU IN - NA FRONTI!**

L. L. C. M.

MISIJONAR V SODOBNEM SVETU

Misijonar je človek, ki stalno stoji med včeraj in jutri. Kamor pride, prinese novo oznanilo, tako kot je govoril Gospod: „Čas je izpolnjen. Približalo se je nebeško kraljestvo.“ S tem pretrese staro verovanje in skuša uresničiti novo dobo, ki se bo štela po Kristusu. Misijonar torej povzroča verski preobrat; njegovo delo je delo prehodne dobe.

Med silnicami dob

Še več! Tudi Cerkev — katere usaditev je misijonarjev cilj — biva med včeraj in jutri: med včeraj zgodovinskega Kristusa in njegovega oznanjevanja zveličanja, in med jutri božjega kraljestva v slavi. Tudi bivanje Cerkve ima torej v sebi nekaj prehodnega, nezadovoljivega, problematičnega.

Vendar pa velja misijonarjevo delo tudi za danes in predvsem za danes. V sedanjem času omogočajo tehnična sredstva, da prihaja skoro celo človeštvo v stik s krščanstvom, pa naj to hoče ali ne. A nove dobe ne pripravlja samo misijonar, saj je ves svet v vretju. Stoletja mirujoča ljudstva so se prebudila

Mogočni tisočglavi zbor v salezijanskem zavodu v Macao.

in hite k novim ciljem. Vse "barvaste" pokrajine so danes v "meddobju", z njimi pa tudi misijonar. Želel bi zadržati „stare dobre čase“, ko mu uhajajo, želel pa bi obenem napredovati z novo dobo, čeprav se je boji.

Iti s časom

Vendar ni nobene bolj razumljive zahteve za misijonarja kot ta, da gre s časom in da v skladu z njim prilagaja svoje metode.

Težko, da je danes za misijonarja večja nevarnost kot ta, da ga čas prehiti, in večja skušnjava kot misel, da more še vedno narekovati ritem dogajanja. To je zmožgel še pred 50, deloma še pred 20 leti. Poslej pa je vstalo v Aziji in Afriki 50 samostojnih držav. Njegovi nekdanji učenci so danes ministri in poslanci. Pred deželo, ki so jo oblikovale njegove šole in cerkve, ima danes prvenstvo mesto, kamor drve mladi ljudje, pa naj jih misijonar pred tem svari ali ne. Rastejo industrije in nastajajo paradni načrti pomoči za pospešen razvoj. Indija že ima svoj atomski reaktor, zdaj je na vrsti Ghana, da ga zgradi s tehnično in finančno pomočjo Sovjetske zveze.

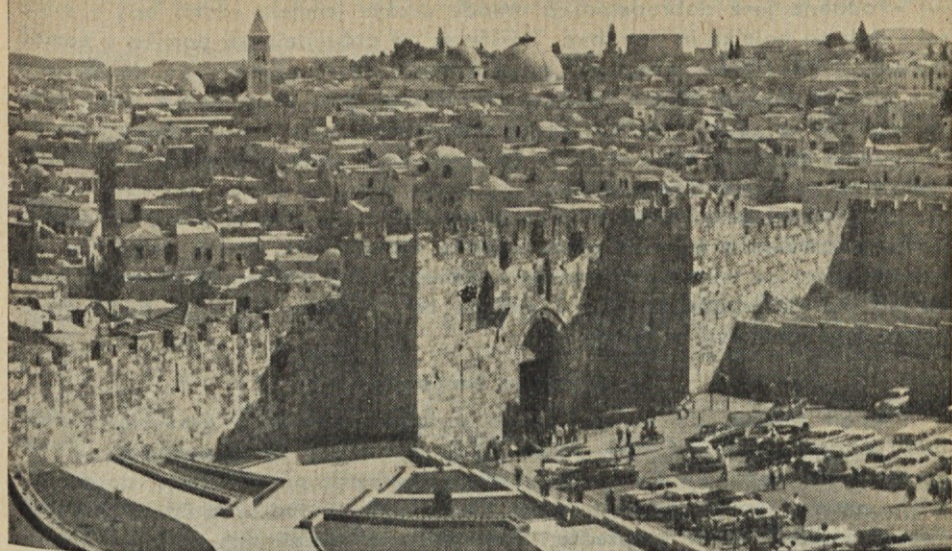
V takem spreminjajočem se svetu se morajo razmeram prilagoditi tudi dušno pastirstvo in dušni pastirji. Misijonar sodoživlja in poustvarja to, s čimer se vesoljni cerkveni zbor bori za sodobnosti primerno oskrbovanje duš.

Prilagoditi se pluralističnemu svetu

Med drugim je mnogim potrebno, da v sodobnem pluralističnem svetu spremene svoje gledanje na "pogane". Nič več ni mogoče poganstva podcenjevati, ko pa mu pripadata dve tretjini človeštva in ko celo zapadnjaki podlegajo čaru hinduizma, budizma in islama. Nič več ne bo mogoče govoriti in pridigovati o služabnikih malikov, saj je tako pojmovanje v svetu zgodovine verstev postalo abotno. V „poganih“ ne bomo več gledali sovražnikov, ki jih je treba iztrebiti, marveč ljudi, ki so poklicani k zveličanju, ki so v adventu — ne da bi za to vedeli —, ki niso protikrščanski, temveč predkrščanski, in ki so v svojem verstvu imeli resnično zveličavno silo, katere temelj je končno tudi Kristus.

Dasí pa so ta ljudstva v pričakovanju Kristusa in moramo vse storiti, da jim ga oznanjamo, ni v naši oblasti določiti, kdaj naj Kristusa priznajo in sprejmejo. Ni namreč vsako oznanjanje Kristusa zanje táko, da mu morajo verjeti in ga sprejeti, niti ni vsaka odklonitev taka, da zasluži pogubljenje. Na področju milosti ne moremo nič prisiliti. Gesla kot "Spreobrnjenje sveta v tem desetletju"! so bila sicer dobro mišljena, so pa napačna, ker so čisto po človeško zamišljena. Morda se nam je sprijazniti s tem, da dolgo, celo do konca sveta ne bomo mogli "spreobrniti" hinduizma, budizma in islama. Kljub temu navzočnost misijonarjev v teh deželah ni brez pomena. Zaradi nje in zaradi misijonskega delovanja so ta ljudstva Kristusu že precej bližje, in če ga ne sprejmejo z vsemi posledicami, ker so prepričana, da ne smejo zatajiti svoje vere, se bo vendar zveličavna moč med njimi pomnožila.

Sveto mesto Jeruzalem, ki ga bo obiskal sveti oče Pavel VI.

Metode za tu in danes

Poživitev nekrščanskih verstev in nacionalizmov sili misijonarja še posebej, da se s svojimi metodami postavi v "tu in danes". Evropski nazori in oblike ne odločajo več kot prej. Vpraša se, če doslej nismo misijonarili izključno z evropskimi metodami, katekizmi, cerkvenimi pesmimi in molitvami, z evropskim pojmovanjem nravnosti in dostojnosti. Odslej je potrebno oznanjati evangelij ne le „tu“ v zemljepisnem smislu, temveč tudi „tu“ v kulturno-zgodov. smislu. Razodetje je treba vdlati v duhovni svet tuje dežele in ljudstva. Ta duhovni svet moramo preceniti s stališča božje besede, to se pravi, vporabiti ga in razviti — kar je nasploh mogoče v velikem delu —, ali pa ga zavreči in vse storiti, da kot resnično poganstvo izumre. Na tem področju so možnosti za prodore, ki imajo podobno važnost, kot so prodori v kozmični prostor.

„Tu in danes“ velja tudi za klasična misijonska sredstva: šolo, dobrodelnost, tisk. Šolstvo je bilo v Afriki poglavitno sredstvo misijonskega vplivanja. Večina 30 milijonov afriških katoličanov in katehumenov je prišla do vere po šoli. Zdaj pa mlade države šolstvo podražavljajo. Ali bomo zaradi tega ostali pri protestu in opoziciji? Ali ni to mar poziv k povratku v neposredni apostolat? Ali ni mogoče delo za krščanstvo tudi brez cerkvenih šol? Ali nismo sposobni, da poučujemo verouk tudi na državnih šolah in da nudimo zanje krščanske učitelje? Ali ne bo misijonstvu odpadlo težko breme, če se

mu ne bo treba več brigati za svetni pouk in če se bodo sprostile osebne in finančne sile, ki jih je doslej zahtevalo šolstvo?

Podobno je z dobroteljnostjo. Mlade države jemljejo vedno bolj v svoje roke skrb za bolnike in potrebne. Težišče se od dobroteljnosti pomika v pomoč razvoju. Zato morejo misijonarji opustiti nekaj del usmiljenja, ne da bi se s tem odrekli duhu usmiljene ljubezni. Nasprotno! Tako se morejo z vsemi silami pridružiti prizadevanju ljudstva za samopomoč; tako morejo dajati pobude in ponuditi najboljše brate in sestre za javna dela: ceste, vodnjake, za zadruge vseh vrst, za higijenične ustanove.

Misijonsko delo se mora vključiti pravočasno — to je takoj — tudi v naglo napredujoča posredovalna sredstva kulture; tisk, radio, televizija. Ta sredstva sicer ne morejo nadomestiti osebnega stika misijonarja z verniki, pač pa ga morajo izpopolniti. Če v njih ne bo krščanske misli, jo bodo drugi nazori izpodrinili tudi v dušah.

S polnim zaupanjem

Upati smemo, da bo misijonstvo sodobnim zahtevam kos. Nove ideje bodo zmagale tudi v Cerkvi. Janez XXIII. je dal lep zgled zaupanja. Vedel je, da je za prenovitev Cerkve in dušnega pastirstva potreben čas, da pa bo prišla nova duhovna pomlad, nove binškošči. Tega tudi prehodna, nemirna doba v misijonih ne bo preprečila. "Nehvaležnost" dosedanjih gojencev, samolastno postopanje mnogih afriških in azijskih voditeljev, mnogokje navidez prenegel prenos odgovornosti na domače škofe in duhovščino — to so stvari, ki jih ravno misijonar mora z zgodovinsko - teološkega stališča prav razumeti in oceniti. V napetostih in bolečinah se rojeva nov svet. Vstajajo sile, ki jih Bog hoče, čeprav prestopajo mero. Burno prebujanje barvastih ljudstev je zgodovinski proces, po katerem se bo človeštvo spreobrnilo v celotno družino narodov in bo Cerkev postala svetovna Cerkev z dozorelimi občestvi po vseh celinah. Najbrž nobena druga doba ni bila v luči zgodovine odrešenja tako velika, kot je naša. V dobrem desetletju je nastal okvir za novi svet, v katerega bo notranje prerोजना Cerkev znala postaviti dragoceno podobo: podobo pravega človeka. Ta naj bi postala vodilo za novi svet, za katerega delajo misijonarji.

Misijonar ima danes naloge, ki so manj romantične kot nekdanje, niso pa manj vabljive, še posebno za sodobnega mladega človeka. Zunanji pogoji življenja v misijonih so se bistveno izboljšali; ne zahtevajo več takih žrtev in naporov. Zato pa more misijonar vse moči svoje asceze in svoje teženje po svetosti obrniti v oblikovanje novega sveta; jasno more spoznavati nove naloge in jih vztrajno izvajati, pa še neodločne in boječe duše prepričati, da so izvedljive. Tako pripravlja pot Gospodu z vednostjo, da živimo samo v prehodnih časih z vsemi problemi in negotovostmi in z le na pol zadovoljivimi rešitvami, da pa bo nekoč napočilo jutro, ko bo Gospod misijonov vse dopolnil.

A.G.

Po uvodnem članku Missionar zwischen gestern und heute, Die katholischen Missionen, letnik 82 št. 5 (oktober 1963, str. 144 - 146. Avtor: dr. Walbert Bühlmann, OFM, Freiburg (Švica).

CERKEV RUŠI RASNE PREGRAJE

Južna Rodezija je bila na poti, da bi bila uvedena enakopravnost med belimi in pripadniki črnih afriških plemen, ki so v tej deželi v veliki večini. Evropejci so seveda v manjšini: črncev je 3 milijone, 225.000 je Evropejcev in 17.500 Azijcev. Južnorodezijska federacija se je deset let trudila, da bi izdelala zakonodajo enakopravnosti. Ker je dežela še vedno članica angleškega občestva, so iz Londona poslali lorda Moncktona, ki bi pomagal pri izdelavi sporazuma med predstavniki črnih in evropskih političnih strank. Pri nedavnih volitvah pa so dobili večino pripadniki skrajnega krila stranke „belih“, in ves desetletni trud je sedaj na tleh.

Sicer med obema rasama ni prišlo do tolikšnih napetosti, kakor vladajo v Južni Afriki. Med volivno borbo se je slišalo geslo o „črnem konju in belem jezdecu“. Rečeno je bilo, da mora beli jezdec ostati na črnem konju, ker bo samo on sposoben urediti zadeve v državi; pri tem bo pač imel vedno pred očmi, da mora paziti na črnega konja zelo skrbno, mu dajati vsega dovolj, da bo konj čim bolj uspešno služil svojemu gospodarju.

Če so Evropejci to misel sprejemali z razumevanjem, so jo črnici kmalu odklonili. Vpraševati so začeli, kaj se bo zgodilo, če črni konj včasih ne bo ubogal, se uprl pretežkim bremenom ali zahteval kaj več za svojo ohranitev. Hoteli so vedeti, ali bo jezdec uporabil bič in konju izbil vso upornost iz glave. Odgovor je bil jasan: seveda mora jezdec biti opremljen tudi z bičem. Dejstva so bila kmalu na razpolago. Črnski jezuit p. A. Pirog je obiskal bližnjo farmo in se oglasil pri lastniku — Evropejcu. Rekel mu je: „Prišel sem, da kot katoliški duhovnik obiščem svoje vernike.“ Lastnik far-me ga je usekal z bičem in dejal: „Udaril sem vas z bičem, ker ste katoliški duhovnik, in sedaj — tam so vrata, glejte, da brž izginete.“

Po tem dogodku so škofje Rodezije objavili posebno pastirsko pismo, v katerem so uvodoma obsodili borbo proti črnem. Obrnili so se ne oboje, na bele in črne in jim govorili iz srca: „V spravi je edini pogoj skupnosti...“ Toda zdi se, da je pismo naletelo na gluha ušesa. Škofje so zahtevali, da naj se katoliškim zasebnim šolam dovoli, da morejo sprejemati otroke obeh plemen. Takrat je bila na vladi zmerna stranka belih in je dovolila. Tako so v Salisburyu, prestolnici Rodezije, katoliki prvi odprli svoje šole tudi črnskim otrokom. Odziv za zasebni katoliški šolski pouk je tako narastel, da so morali zgraditi več novih šolskih poslopij. Dogodek je pomenil za glavno mesto in za vso deželo naravnost revolucijo, ker se je s tem terjala potreba skupnih plemenskih šol tudi v okviru državnega šolstva. Vladne oblasti same so izjavljale, da so katoliški zahtevi ugodile, ker so hotele ugotoviti, kakšen bo odmev med prebivalci obeh barv. Vse je šlo v redu, ni bilo nemirov in odmev po ostali Afriki je bil v prid položaju Južne Rodezije. To je bilo tembolj pomembno, ker je prav takrat zasedala v Addis Abeba konferenca afriških držav, kjer je bila v noči od 26. na 27. maj sprejeta resolucija, ki jo je podpisalo trideset afriških držav in bo listina poslednjega nosila naslov „afriška magna carta“. Če se bodo pripadniki belega plemena borili proti tej listini v Afriki, bodo ponekod sicer mogli še zavirati razmah črncev, toda nikjer na svetu ne bodo mogli najti zaveznikov za svoje stališče: azijske, ameriške in evropske (vključiti je treba tudi Anglijo) države se bodo postavile na stran Afrikancev in Južna Rodezija bo osamljena.

Katoliki so sprejeli sklep škofov in vlade z velikim navdušenjem. Prva šola v Salisburyu, ki je uvedla enakost, je bila šola v predmestju Arcadija. Prednica šole je vesela podala zastopniku lista „Rhodesia Herald“ naslednjo izjavo: „V Arcadiji, industrijskem delu Salisburyja, se je izvedla prava revolucija. Vzgoja se je preuredila tiho in učinkovito. V moji šoli je 58 otrok, ki pripadajo osmim plemenom (8 Evropejcev, 8 Indijcev, 8 črncev in 36 mešancev) in vsi so v starosti od 5 do 7 let. Otroci se igrajo med seboj, so veseli, srečni — mi sami pa smo najbolj navdušeni, ker smo res kot ena družina. V šoli mi pomagata še dve nemški dominikanki. Nikdo ne govori o plemenskih problemih. Seveda bomo morali biti zelo previdni. Najbrž bo mo prešibki, da bi mogli vplivati na celoten problem, dasi je 90 odstotkov zasebnih šol v rokah katoliških vzgojiteljev. Toda vsaj začelo se je: iz zasebnih šol bo naš vzgled segel na javne šole. Starši se našim izkušnjam ne bodo mogli upirati.“

Časnikar je nato izvedel anketo in ugotovil, da so dejansko zelo malo šol odprli za skupen pouk belih in črnih otrok. Vsekakor pa se je izkazalo, da skupno bivanje in šolanje otrok ni prav nič vplivalo na razpoloženje belih otrok. Navajanje k sožitju in sodelovanju je celo zvišalo moralno stopnjo otrok. Voditelji šol in učitelji so soglasni: razpoloženje v šolah je vedro in to nas navdaja s pogumom.“

KATOLIŠKA CERKEV VODI

Isti časnikar je zapisal stavek, da „katoliška Cerkev vodi delo za skupno šolanje obeh ras. Tega dejstva ne more nikdo več zanikati.“ Večina šol, ki so bile pod vodstvom katoliških misijonov, je že preje sprejemala otroke mešancev.

Katoliški šolski ukrepi o skupni vzgoji so bili najbolj radikalni. Dosegajo se navajali, da je katoliška Cerkev pri svojih ukrepih konservativna, da koraka previdno in raje zavira in se ji ne mudi. Seveda se je to naziranje izkazalo za zgrešeno. Anglikanci so sklenili čakati, opazovati skušnjo katoliških zavodov, Židje so presenetili s skepso in so se ponekod postavili celo na stran evropskih oblastnikov, ker so morali računati na zaščito svojih gospodarskih interesov; ti pa so istovetni s stališčem evropskih gospodarstvenikov in podjetnikov; protestantske skupine so bile prisiljene, da so upoštevale stališče nizozemskih reformistov, ki morajo biti na strani nizozemskih protestantskih oblastnikov v sosedni Južni Afriki.

Sicer bo še trajalo nekaj let, da bodo razlike izravnane. Katoliški vzgojitelji svare pred naglim sklepanjem ali preoptimističnim presojanjem. Poudarjajo, da bodo največ uspeha dosegli med tistimi otroki, ki sedaj stopajo v skupne otroške vrte. Ti otroci se bodo najlaže vživeli v skupnost, ker prehanja sploh ne bodo čutili, ampak se ga navzeli. Razpoloženje med lajičnim prebivalstvom pa se bo spreminjalo zelo počasi; nekateri nimajo poguma, drugi ga spet ne verujejo v uspeh poskusa katoliških zasebnih šol. Če bi se vse spreminjalo prenaplo, bi se moglo zgoditi, da bi celo padla raven šolskega pouka.

Pri zasebnih šolah je treba jemati v račun tudi dejstvo, da morajo starši za pouk in oskrbo otrok v šoli plačevati redne prispevke in ti ponekod nikakor niso nizki. Povprečni afriški delavci ali obrtniki, nižji uradniki in pripadniki svobodnih poklicev ne bodo kar brž zmogli potrebnih vsot. Naj

Beli in črni otroci skupaj — srečni!

manj oklevanja je med črnici, ki so začeli v velikem obsegu pošiljati svoje otroke v zasebne katoliške šole. Črnici so sploh zelo vedoželjni. Manj navdušeni so Indijci, Evropejci pa so „v napetosti“.

Stališče katoliških šolskih oblasti ne more biti isto v vseh predelih dežele. Črnici sami ponekod zagovarjajo počasen prehod v nove razmere; krajevni pogoji so v raznih krajih zelo raznovrstni.

Enakost med pripadniki raznih ras mora rasti organično in naj bi pripadniki različnih ras kar najbolj mogoče ohranili svoje značilnosti. Enakost naj pomaga dvigniti resnično človeško in skupnostno dostojanstvo pripadnikov vsake rase; omogoči naj harmonično sožitje, ki bo podprlo miren in resničen napredek vseh, ki hočejo brez ovir delati za blagor skupne domovine.

MALI IN GORNJI VOLTA

CERKEV V DVEH NOVIH AFRIŠKIH DRŽAVAH

Afrika se prebuja. Ni še dolgo tega, ko se je o tem kontinentu le malo vedelo; saj je bil razdeljen med dve ali tri evropske velesile, ki so tod imele svoje kolonije. Glavni deli Afrike so bili pod oblastjo Angležev, ki so si prisvajali afriška ozemlja po propadu nizozemske in španske oblasti. Francija je prišla razmeroma zelo pozno. Šele v začetku 19. stoletja so se začeli francoski kralji obračati proti Afriki in glavni sunek je bil izveden okrog l. 1830, ko so francoske čete začele zasedati turška posestva v Tuniziji, Alžiriju in Maroku. Tako je vzrastel prvi francoski kolonialni imperij tik pred vrati Francije ob Sredozemskem morju. V severnih predelih Alžirije in Maroka je klima tako ugodna, da so francoski koloni mogli žeti tudi dvakrat na leto. Po uspehu v Alžiriju in Maroku so se Francozi razmahnilo po srednji Afriki, vzklil je nov ogromen imperij, ki so mu dali ime Francoska zahodna Afrika. Bogastvo Francije je v zadnjih desetletjih slonelo v marsičem na bogatih ležiščih surovin, ki so jih imeli v kolonijah. Po zaključku druge svetovne vojne pa so odkrili zelo bogata ležišča petroleja v Sahari; produkcija je kmalu tako narasla, da je francoski delež v trgovini petroleja spremenil položaj na trgu ne samo v Evropi, ampak na svetu. Do teh petrolejskih polj pa morejo Francozi samo skozi dežele, ki so med tem postale svobodne. Glavna prometna žila iz Sahare proti severu gre skozi Alžirijo. Oboji, Francozi in Alžirci, imajo dovolj povoda, da si pri tem ne povzročajo težav. Ker so Francozi uvedli enako politiko sodelovanja tudi z drugimi bivšimi kolonijami, francoski ugled v Afriki ni padel, ampak iz dneva v dan narašča.

NAPORI IN TEŽAVE REPUBLIKE MALI

Južno od Maroka in zahodno od Sahare je republika *Mali*, bivša francoska kolonija, ki je dvakrat tako velika, kakor Francija v Evropi. Ko je leta 1960 general de Gaulle dosegel, da se je francosko javno mnenje pomirilo z mislijo dati kolonijam svobodo ali pa pravice, da se izrazijo o tem, ali hočejo ostati v Francoski skupnosti ali izven nje, je tudi kolonija Mali s posebnim plebiscitom izrazila željo biti sicer svobodna, vendar bi naj ostala še naprej v okviru Skupnosti, kakor jo je zamislil general de Gaulle.

Ozemlje republike je ogromno, vendar je zelo redko naseljena. Glavna življenjska žila republike je reka Niger in vzdolž obeh obal so vasi in mesta. Le nekaj kilometrov zemlje je možno obdelovati, v notranjost dežele se razteza najprej stepa, zatem pa gola puščava. Vkljub vsem naporom oblasti, da bi razširili površino rodovitne zemlje z umetnim namakanjem, so dosežki dosegli, da je samo ena petina države rodovitna. Kjer so pogoji ugodni, so ljudje pridni poljedelci, v stepe in puščavo pa se raztresajo plemena, ki so pastirska in nomadska.

Pred mošejo v Gornjem Volta.

Prebivalcev, ki žive redno in mirno življenje, je zato samo 3 in pol milijona in še od teh jih živi največ ob kolenu reke Niger, kjer je tudi glavno mesto republike Bamako, ki je bilo v oktobru 1963 sedež važne konference za konec sovražnosti med Alžirom in Marokom. Leta 1960 so izvolili že prvega predsednika republike Modiba Keita, ki je bil učitelj po poklicu. Pripada plemenu bambara in je mohamedanske vere. Pred osvoboditvijo je že ustanovil politično stranko, ki ji je dal ime „Rassemblement Democratique Africain — Afriški demokratski zbor“. Pri prvih volitvah je dobila stranka tolikšno večino, da je Keite dejansko brez opozicije. Po zgledu voditeljev drugih afriških držav, se tudi on izreka za socializem, vendar naj bi bil drugačen od evropskega — socializem, ki bi odgovarjal potrebam prebivalstva. Med svojimi pristaši more Keite računati le na delno razumevanje idej in zamisli, ki bi jih naj nudil njegov „socializem“. Pismenost je zelo malo razširjena, saj je nad 80 odstotkov prebivalcev še nepismenih. Doma ne more najti mnogo sredstev in podpore za svoj obsežni program in

gospodarske načrte. Zato se rad ozira na pomoč od zunaj in jo hvaležno sprejema, kjer mu je to le mogoče.

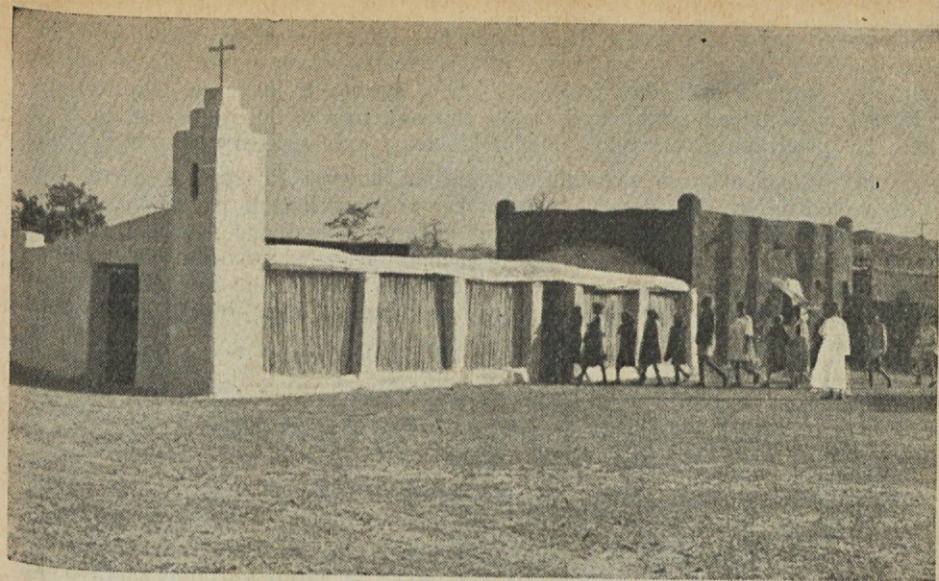
RAJ IZ MOSKVE ?

Poglarvarji novih afriških držav so v začetku svoje svobode zelo hiteli v Moskvo. Jemali so resno obljube Hruščeva in moskovske vlade, češ da bo Sovjetska zveza omogočila nagel in učinkovit razvoj narodov, ki so se otresli kolonialnega suženjstva. Seveda je romal v Moskvo tudi Modibo Keite. Obljubili so mu vso podporo in sam Hruščev se mu je izrazil takole: „Omogočili vam bomo, da boste imeli raj že na zemlji, ne šele po smrti.“ Leta 1963 je prejel Keite Leninovo nagrado za „mir in sporazumevanje med narodi“.

Komunisti so si mogli mnogo obetati od razvoja v Afriki. Moskva je napela in še napenja vse sile, da bi ohranila voditelje afriških držav na svoji strani. Toda poglarvarji nekaterih držav so proti komunizmu zelo odporni. Dasi se vsi izrekajo za socializem, so zelo občutljivi proti komunističnim strankam, ki bi se hotele organizirati. Predsednik alžirske republike, Ben Bella je bil v Moskvi takoj po prevzemu oblasti, a je v svoji državi komunistično stranko prepovedal, brž ko se je vrnil iz Moskve. Tudi v Maliju so voditelji delavskih organizacij večinoma marksistično usmerjeni. Glavne delavske zveze, zlasti Osrednja strokovna zveza, so v rokah komunistov. Vendar je njih vpliv zelo omejen in pod strogo kontrolo Keitovih oblasti. Kako je Keite svoboden in se ne da podrediti komunistični ideologiji, se je videlo že leta 1959, torej leto dni pred oklicanjem popolne svobode. Takrat je imel Keite, kot vodja najmočnejše politične stranke, govor po radiu; bil je zelo zmeren in se je kot mohamedanec pridružil krščanskemu praznovanju z besedami: „Veličine države ne ustvarjajo materialni napredek in množične organizacije; ugled države sloni na spoštovanju moralnih temeljev. Tudi jaz sem vernik (mohamedanec) in vem, da stoji nad vsemi stroji in moderno tehniko oblast, ki nas skuša iztrgati iz rok satana.“

Mlada republika je hotela v številnih poskusih slediti zgledom svoje velike „matere“ — Francije. Razumljivo: saj je zlasti sicer redka inteligenca obiskovala francoske šole, mnogi pa so šli nadaljevat študije v Francijo. Tako so se prepojili z duhom laicizma, ki je bil in je še vedno sovražen veri. Zakoni, ki so sloneli na načelih laicizma, so ovirali ali pa celo preprečevali razvoj misijonskih krščanskih šol. Ko je bila v Maliju leta 1960 sprejeta ustava, je bilo v njej določilo, ki je grozilo preprečiti delovanje katoliških učnih in vzgojnih zavodov. Toda že leto dni kasneje so lajična določila spremenili in v parlamentu je bil sprejet zakon, ki je uvedel popolno versko in kulturno svobodo. Po sprejemu zakona je notranji minister izjavil: „Svoje stalno odlične odnose z misijoni hočemo ohraniti tudi naprej.“ Že pred osvoboditvijo so bili mohamedanci, ki imajo sedaj vso oblast v deželi, dobrohotno naklonjeni do misijonov in neki misijonar je takrat zapisal besede: „Imamo vtis, da prihaja počasi jutranja zarja za misijone; bliža se popolna verska svoboda in enakost.“ In v drugi polovici leta 1963 se to ugodno razpoloženje ni nič spremenilo.

Katoliška cerkva v Gornjem Volta.

CERKVENE PROVINCE

Nad 60 odstotkov prebivalstva je mohamedanske vere. Katoličanov je samo 40.000 in žive v južnih predelih države. Velik del prebivalstva je še poganski in predan vražam; večinoma žive pod vplivom čarovnikov. Razvoj krščanstva je bil razmeroma počasen, ker so francoske kolonijalne oblasti ob svojem vladanju ščitile in podpirale muslimansko večino. Ponekod so oblasti delovanje svojih lastnih, francoskih misijonov naravnost preprečevale. Pogani so bili dolgo proti muslimanom celo bolj nerazpoloženi kot pa proti kristjanom. Toda to ni bilo prav nič v prid misijonarjem, ki so ugotovili, da so bili zaradi te opozicije pogani le še bolj zagrizeni proti vsaki veri, ki je učila zapovedi enega samega Boga. Tudi v tem oziru se je začelo obračati na boljše šele po osvoboditvi, kar dokazuje veliko število katehumenov: sedaj jih je 15.000. V glavnem mestu Bamako je sedež nadškofa, ki je že domačin: v maju 1962 je bil imenovan na to mesto msgr. Luka Sangare. Njegov prednik nadškof Leclerc je prevzel vodstvo sosedne nadškofije Lugu. Apostolske prefekture so še v Gau, Kayesu in Sikasu. Misijonsko delo opravlja 100 belih očetov, ki so v zadnjem času že prejeli pomoč deset črnskih sobratov.

Oblasti so zelo ovirale delovanje katoliških šol — vsaj prejšnja desetletja — in je bilo vzgajanje mladine za intelektualne poklice skorajda onemogočeno. Katoliška hierarhija je smela ustanoviti višji učni zavod samo za bodoče duhovnike. Toda vpliv krščanskih nauk in nazorov se je počasi uveljavljal med vodilnimi krogi. Kako daleč je segel vpliv, se vidi iz zakonodaje o družini in poroki. Pravosodni minister Jean - Marie Krone je v letu

1962 objavil zakon, ki postavlja družino kot temeljno celico države pod posebno zaščito. Isti zakon določa, da je žena enakopravna možu. Za sklenitev zakona se zahteva svoboden pristanek obeh, ženina in neveste. Odpravljena je kupna pogodba za nakup neveste in soprogu ni več dovoljeno, da bi ženo odslovil z „ločitvenim pismom“. Močan dokaz o krščanskem vplivu v Maliju.

Velik ugled uživa v prestolnici katoliški kolegij Prosper Kamara. Letos so zgradili nov del in pri blagoslovitvi je govoril tudi predsednik republike Modibo Keite: „Kolegij, ki je bil zgrajen s podporo francoskih oblastí in zahajajo vanj učenci vseh ver in plemen, je zgled za bodoči Mali. Trudimo se, da bi imeli prebivalci Malija vse, kar potrebujejo za dostojno življenje; vendar to ni vse! Ljudje morajo biti zvesti tudi duhovnim vrednotam in te jim nudi vera.“

KRŠČANSTVO V DRŽAVI GORNJI VOLTA

Reka Volta ima tri izvire in po mnenju domačinov ima voda vsakega izvira svojo posebno barvo. Zato so jih imenovali Črni, Beli in Rdeči Volta. Sicer je barva vode le še malo vidna, ko se vsi trije združijo, vendar je nova država Gornji Volta sprejela te tri barve za svojo narodno zastavo, ki je črna - bela - rdeča. Gornji Volta spada med manjše nove afriške države in je po obsegu komaj polovico tako velik kakor Francija, vendar je naseljenost v primeri s sosedno državo Mali še dovolj velika: šteje skoraj štiri milijone ljudi, kar znaša gostoto približno 15 do 50 na km². Dasi je porečje reke Volta ugodno za razvoj poljedelstva, je vendarle večina dežele še popolna puščava. Ozemlja ob reki goje poljedelstvo in živinorejo.

Kakor druge francoske kolonijalne posesti, je tudi Gornji Volta postal samostojna republika v letu 1960 in je bil za predsednika izvoljen katoličan Mavricij Yameoga. Prva skupščina je sprejela novo ustavo in sklenila, da stopi država v „Afriško in malgaško zvezo“; države, ki so članice te skupine, so vse sprejele ustave, ki slone na demokratičnih načelih. Za pomoč pri tehničnem in kulturnem razvoju se tedaj državne oblasti obračajo na tiste evropske in zapadne države, ki so proti totalitarnim idejam. Ko so prvič slavili svobodo in neodvisnost, je predsednik Gornjega Volta javno izrekel za hvalo Franciji in generalu de Gaulleu za obilno pomoč; takoj za temi besedami se je obrnil na prisotne zastopnike katoliških misijonov in poudaril, da so bili „misijonarji tisti, ki so vzgojili elito, ki je danes na vodstvenih položajih“.

Na žalost je še ogromna večina prebivalstva poganška. Muslimani zajemajo sicer 20 odstotkov prebivalstva, toda le 6 odstotkov je katoličanov in ti so večinoma pripadniki intelektualnih poklicev. Vpliv krščanstva dejansko zelo narašča in v letu 1961 so krstili 15.000 novih katoličanov, 64.000 pa jih je čakalo na sv. krst. Na čelu cerkvene province je nadškof, ki je domačin. Njegov sedež je v mestu Wagadugu. Prav tako vodi domačin škofijo v Yugbareju, tri škofije pa vodijo beli očetje, ki so prišli iz Evrope. Najboljše je organizirana mlada škofija Nuna. Ko so blagoslavljali njeno prvo katedralo, so se slovesnosti udeležili predsednik republike in vsi člani vlade; škofija ima 50 duhovnikov, 6 bratov, 33 redovnic in 420 katehistov.

Od maše gredo. . . (Kamerun).

Letno krstijo v tej škofiji okrog 2.500 duš. Krščenci opravljajo redno svoje verske dolžnosti in po eni izmed zadnjih statistik jih je 88 odstotkov prejemalo redno sv. obhajilo ob veliki noči. Gornji Volta ima 6 katoliških višjih zavodov in 130 šolskih zavodov vzgaja mladino po katoliških načelih. Vpliv vzgoje je zelo plodovit, saj vsako leto krste okr. 7800 otrok, ki obiskujejo te zavode. V vsej republiki krste letno povprečno 4800 odraslih. Cerkev je šele v razvoju; vendar je njen razmah nad vse razveseljiv.

Svoboda je prinesla tudi misijonom marsikaj ugodnega. Dokler so vladale v deželi francoske oblasti, so izvajale enako lajično politiko glede vzgoje in verskega udejstvovanja, kakor je vladala v Franciji. Nikakor niso bile naklonjene krščanskim ustanovam in zavodom. Ker so svojo politiko naslanjale na sodelovanje z muslimani, so bile po nekod do misijonarjev celo sovražne. Misijonom niso dovoljevale ustanavljanje višjih učnih zavodov; samo zavode za šolanje bogoslovcev so smeli imeti. Ker je krščanstvo učilo stroge nauke za življenje, se prebivalstvo ni hotelo privajati na krščanske nazore in zapovedi. Sprememba je nastopila šele po drugi svetovni vojni, ko so vstopali v javno življenje bivši gojenci semenišča v Pabreju. Zgled je potegnil za seboj ostalo mladino, med glavnimi rodovi se je začelo širiti za-

nimanje za krščanstvo, ponekod se je naslonilo na odpor proti muslimanom, ki so bili pred osvoboditvijo glavna opora kolonijalnih oblasti. Mladina se ni ustrašila zahteve, da mora prehoditi pot štiriletne priprave na sv. krst. Tisti, ki so vztrajali do konca, so postali pravi apostoli med rojaki. Na njih sloni sedaj glavno delo za širjenje vere.

Ko so škofje lansko leto odhajali na prvo zasedanje Vatikanskega koncila v Rim, so v posebnem pastirskem pismu opozorili na vzporednost med razmahom države in napredkom krščanstva v deželi. Napovedali so, da bo Cerkev odmerila lajikom posebne naloge pri širjenju misijonske akcije. Ko so se vrnili, so pozvali lajike, da naj ustanove posebne organizacije in ustanove, ki jim bodo služile pri vsem nadaljnjem delu. Toda pri tem morajo skrbeti najprej za svojo notranjo posvetitev, in ko bodo to dosegali, bodo naravno tudi okrepili misijonsko akcijo. Uspeh ne bo ostal omejen samo na katoličane in misijone; vse javno življenje bo prejelo pečat krščanske miselnosti, če bodo znali kristjani živeti polno versko življenje. Plemena, ki so živela v bedi in zaostalosti, bodo počasi rasla v gospodarsko in moralno blagostanje.

Cerkev ve, da ni dovolj skrbeti samo za duhovni blagor. V Gornjem Volti je misijonska akcija zajela tudi socialno in prosvetno življenje. Iz Evrope prihajajo v deželo lajiki v vedno večjem številu, ki se pridružujejo misijonarjem kot strokovnjaki za ustanavljanje kmetijskih šol in za snovanje vzornih kmetijskih posestev in naprav. Po nekaterih misijonskih postajah so že ustanovili obrtne šole, poleg rednih zdravniških postaj uvajajo tečaje za šolanje karitativnih delavcev.

Gornji Volta je še dežela gospodarsko in kulturno nedoraslega prebivalstva. Krščanski misijonarji morajo to vpoštevati. Evangelij in njegovo razširjenje sloni predvsem na vpoštevanju teh okoliščin. Dosedanje delo je že rodilo mnogo lepih sadov — vse daje slutiti, da se je akcija krščanstva zastavila na prave temelje in da se ji obeta lepa bodočnost, ako bodo oblasti ohranile dosedanje dobrohotno razpoloženje do krščanstva.

Nove države v Afriki podlegajo mnogim vplivom. Na prvi pogled se zdi, da so marksistični najmočnejši. Toda počasi se novi oblastniki navajajo na spoznavanje pravih razmer in potreb. Pri tem je že na dlani ugotovitev, da ne morejo mimo vplivov krščanstva. Ponekod se zato trudijo biti napram krščanstvu pravični.

Največja nevarnost pri nastajanju in razvoju novih afriških držav je komunizem, ki se širi iz dveh središč: iz Moskve in iz Pekinga. V dežele severne Afrike prodira poleg tega še ideologija, ki se naziva castrizem, ko prihajajo agentje in sodelavci iz Kube pojasnjevati, kako Castro svoj "socializem" uvaja na Kubi. Počasi spoznavajo ponekod pogubnost delovanja rdečih agentov in pri tem skuša v odločilni meri pomagati domačim oblastem akcija misijonskih postaj in krščanskih socialnih ter karitativnih ustanov. Mnogoteri to s spoštovanjem že priznavajo in hvalijo, drugod se kažejo znaki, da postajajo oblasti misijonarjem vsaj naklonjene. Krščanstvo skuša resnično pomagati pri urejanju novih razmer in pamaga odstranjevati in urejevati težaven položaj v državah, ki so ponekod še komaj iz porodnih bolečin.

R. J.

KITAJCI V ZAMEJSTVU

Zmaga komunistov na Kitajskem v letu 1949 je zlomila delavnost katoliških misijonov. Pač pa je misijonska delavnost med Kitajci v izseljenstvu doživela zadnja leta velik porast. To se ni čutilo samo na Formozi, v Hongkongu ali pa v Macao, ampak v vseh deželah, kjer žive Kitajci. Tujina je namreč vedno morala sprejemati previšek kitajskega naroda; domovina ni nikdar nudila dovolj zaslужka in dela vsemu prebivalstvu. Po letu 1949 se je kitajska emigracija še pospešila in Kitajci so šli, kjer so mogli potrkati in so jim odprli vrata. Med temi je mnogo katoličanov in sedaj kitajske cerkvene oblasti v zamejstvu obžalujejo, da se je toliko misijonarjev po komunističnem zlomu vrnilo bodisi v Evropo, bodisi v Združene države. Ko so komunisti prevzeli oblast, je delovalo na Kitajskem 3090 tujih in 2698 kitajskih duhovnikov. Med Kitajci v zamejstvu jih deluje samo 1061; seveda so to večinoma evropski in ameriški misijonarji, ker so kitajski katoliški du-

Kitajski jezuit o. Janez Čeng razlaga skupini kitajskih katehumenov v Djakarti na Javi krščanski nauk

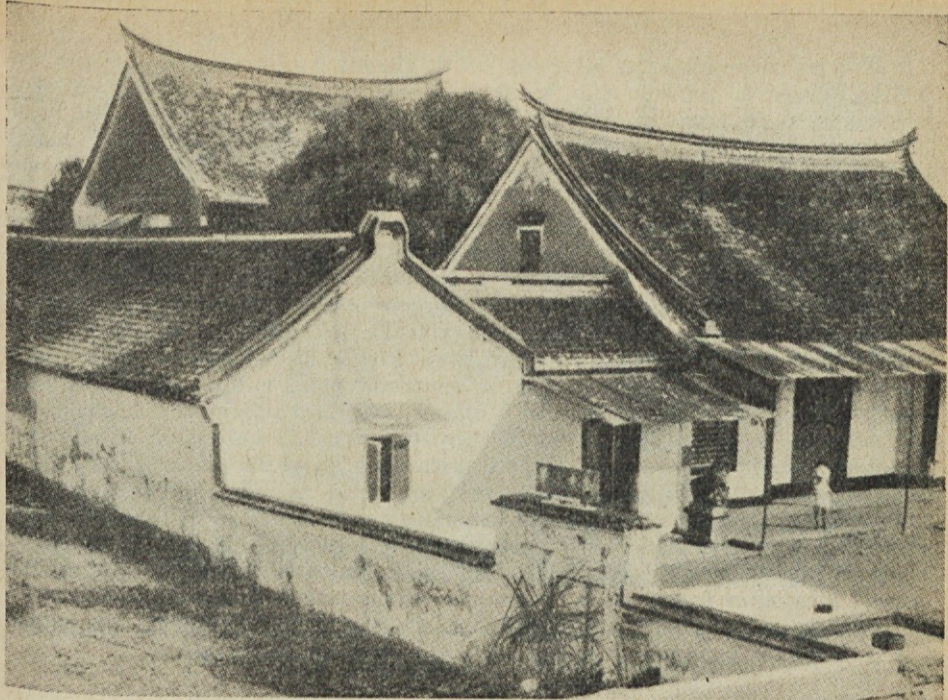
hovniki ostali doma. Med kitajsko emigracijo narašča število spreobrnitev in se bliža številu prvega milijona; naraslo je v kratkem času za 24 %. Ob Maocetungovi zmagi je bilo na Kitajskem 3,800.000 katoličanov, to je samo 0.7 % vsega kitajskega prebivalstva — ali en katolik na 140 Kitajcev. V zamejstvu pa znaša število katoličanov 850.000 in je to v odstotkih 2.7, kar pomeni en katolik na 38 Kitajcev. Torej skoraj štirikrat več.

NANYANG — KITAJCI

Danes živi v zamejstvu 14 milijonov Kitajcev in sicer večinoma v deželah ob južnih morjih azijskega kontinenta. Zato so si ti Kitajci naredili ime „nanyang“, kar pomeni „južno morje“. Izsledovanje Kitajcev se je začelo že pred 2000 leti. Ko se je v zahodni Aziji utrdila evropska kolonizacija s svojimi gospodarskimi ukrepi, so Kitajci še bolj navalili v te predele. Povsod so se izkazali kot izredno dobri trgovci, pridni obrtniki in zanesljivi delavci. Imajo zelo dobro razvit čut za organizacijo in kulturno delo; lahko se reče, da so se ohranili kot samostojne enote in so res narod v državi. V nekaterih važnih azijskih deželah so znali dobiti v svoje roke važne odseke produkcije, zlasti poljedelske: iz rok pridelovalca gre proizvod vse do izvoza samo skozi roke Kitajcev in statistike pravijo, da obvladajo Kitajci velik del azijskega potrošniškega trga. Izkazali so se kot potujoči posojevalci denarja, mnogi so postali veliki bančniki in močni denarni udeleženci v velikih industrijah Azije. Seveda se med njimi tudi izvoščki „rikša“, proletarci, farmarji, uradniki, časnikarji, zdravniki in učitelji... Skoraj vsako večje mesto v Aziji ima kitajsko predmestje. Tam je polno majhnih trgovin, blizu je sedež kitajske trgovske zbornice, kitajske banke, blizu so templi, restavracije in šole ter zabavišča. Kdor opazuje življenje po teh predmestjih, se more prepričati, kako trdoživo je kitajsko ljudstvo.

UDARCI PO VOJNI

Dokler so bile evropske oblasti po kolonijah, so bili Kitajci zaščiteni; uživali so ponekod celo velike prednosti. Položaj se je začel spreminjati že med vojno, ko so Japonci zasedli večino teh dežel. Japonci so se postavili na stran do tedaj kolonialnih narodov in so zavzeli celo sovražno stališče do kitajskega prebivalstva. Japonci so podpirali domače nacionalistično gibanje, ki se je brž pokazalo kot sovražno Kitajcem. Po porazu Japoncev so morali iz dežela evropski kolonialisti. Kitajci so izgubili oblastnike, ki so skrbeli za red in normalen gospodarski razvoj v deželi, Kitajci so izgubili ves vpliv na javne ukrepe, postali so tarča ukrepov, s katerimi so nove oblasti skušale izsesati Kitajcem kar največ mogoče za prospah novih samostojnih ustanov in naprav. Ko je Maocetung na Kitajskem zmagal, so v mnogih deželah začeli proglašati Kitajce za komunistično „peto kolono“. Mladina, ki starega sveta na Kitajskem ni poznala, je začela celo poveljevati zmago komunistov, ki bodo iz razvalin zgradili mogočno, moderno Kitajsko. Nekaj mladincev je celo odšlo v rdečo domovino, da bi tam pomagali graditi komune. Ko so se vrnil, so večinoma molčali, ker so se bali represalij z obeh strani: rdečih iz Kitajske in „uradnih“ v domačih deželah, kjer so naenkrat še bolj obrnili pozornost oblasti nase.

Nova misijonska postaja v kitajski četrti mesta Djakarte v Indoneziji.

Katoliški centralni urad v Singapurju

Ves ta pisani kitajski svet po jugovzhodni Aziji je bil vedno v mislih vodstvu katoliške Cerkve. Že v 16. stoletju so cerkvene oblasti pošiljale prve misijonarje, ki so ravno med Kitajci našli prvih krščencev. Nanyang - Kitajci se hoteli biti zelo razgledani in odprti zahodnemu svetu — ni čudno, da so se naglo seznanjali s krščanstvom in se mu pridruževali. V mohamedanskih deželah Južne Azije so Kitajci začeli prvi pošiljati svoje otroke v misijonske šole. V Siamu je v katoliških šolah 30 odstotkov otrok kitajskega rodu. Pred desetimi leti je Vatikan odredil, da naj bo škof Melckebecke poverjen s skrbjo za kitajske katoliške vernike v zamejstvu. Komunisti so škofa Melckebecka izgnali iz severne Kitajske — naselil se je v Singapurju, kjer je kot apostolski vizitator za Kitajce odprl poseben katoliški centralni urad za Kitajce. Urad se je naglo utrdil, delo se je širilo in danes je v njem 118 kitajskih duhovnikov, ki ohranjajo pismene stike s kitajskimi katoliškimi misijoni v 52 deželah. Škof Melckebecke je zelo optimističen o bodočnosti urada, „kajti zlasti intelektualci se obračajo vedno bolj k katolicizmu po odgovor za smisel življenja.“ V jugovzhodni Aziji živita dve tretjini vseh zamejskih katolikov, vendar predstavljajo samo dva odstotka vseh zamejskih Kitajcev.

Kitajci so potali žrtev ukrepov novih oblasti v samostojnih azijskih državah. Povsod so na delu sile, ki skušajo izriniti Kitajce z vodilnih mest v gospodarstvu in trgovini. Najhujši so ukrepi proti njim v Indoneziji, kjer je 2 in pol milijona Kitajcev, od tega 50.000 katoličanov. Policijske oblasti kitajsko imovino le malo ali skoraj nič ne ščitijo in v maju 1962 so bile velike protikitajske manifestacije, ki so imele zaščito oblasti in so Kitajcem prizadejale veliko škodo. Ko je bilo razdejanje že mimo, so oblasti šele poslale vojaštvo na ulico, seveda ne v zaščito Kitajcev, ampak v obrambo lastnih javnih naprav, ki bi bile v nevarnosti, če bi se ljudska samovolja še bolj razplamtela. Kitajci uvidevajo, da jim ne preostaja nič drugega kot iskati možnosti, da se spet izselijo kam drugam. Tudi katoliki so med njimi. Jeseni 1962 se je v Ponembergu na Sumatri vkrcalo 1200 Kitajcev; odšli so na Taiwan. Po tem dogodku je katoliški centralni urad v Singapuru ustanovil posebno komisijo, ki bo skrbela za kitajske izseljence in jim pomagala. V nekaj mesecih je prispelo na urad 270 prošenj za 1300 katoliških izseljencev. Katoliški škofje v Indoneziji so tudi ustanovili urad za pomoč izseljencem. Med drugim je na razpolago Kitajcem tudi urad za vse pravne nasvete in zadeve. Sicer oblasti v Indoneziji katoliškim misijonom za Kitajce ne delajo težav; udarili so pa delovanje misijonskih šol za Kitajce na ta način, da mora biti pouk v kitajskih šolah samo v indonezijskem jeziku. Ker so pa oblasti kitajskim šolam, ki so podrejene komunistični ambasadi v Djakarti, dovolile, da se pouk vrši v kitajščini, so številni dijaki katoliške šole zapustili in odšli na komunistične, ker se tam poučuje v materinščini...

Verouk po pismih

Verouk po šolah ali cerkvah zajema le malo vernikov. Zato je katoliški centralni urad v Singapuru sklenil uvesti novost: pouk o verskih resnicah s pomočjo pisemskih tečajev. Ko je škof Maleckebecke to misel sprožil, je bil nekoliko negotov, kakšen bo odziv. Uspeh je bil že v začetku odličen. Tečaj so morali urediti ne samo v kitajščini, ampak še v pet drugih jezikih. Tečaj je razdeljen v več obdobj, ki se začno vsak tretji mesec. Bogoslovci v Rangoonu pripravljajo na pr. prevode in izdaje tečajev v birmanskem jeziku.

Uspeh pisemskega tečaja so ponazorili podatki urada v Singapuru: izmed 1812 pisemskih tečajnikov jih je ob zaključku 49 prejelo sv. krst, 137 jih je poiskalo duhovnika in ostalo z njim v zvezi, 644 jih je prosilo za priporočilno pismo za sprejem pri duhovniku, 65 jih ni prejelo dovoljenja staršev za sv. krst, 165 je zavlačevalo spreobrnenje; samo 201 jih ni želelo priporočila, 181 pa je ostalo neodločenih. Tako je ta pisemski tečaj rodil obilo sadov pri 80 % udeležencev. Pisemskemu tečaju na Formozi, ki je štel 4175 udeležencev, jih je ostalo zvestih do konca 1477 in 1300 jih je prosilo priporočilo za duhovnika. Lahko bi se še več storilo, če bi bilo več denarja in več duhovnikov.

Misijonske šole

V svobodnih kitajskih misijonih v zamejstvu je v lanskem letu 123.924 učencev obiskovalo katoliške šole. Največ jih je bilo v Hongkongu, in sicer kar 75 odstotkov, dasi je med Kitajci samo 22 % katolikov. Izven Hongkon-

Lep pogled na kitajske novokščenec v velikem salezijanskem zavodu v Makau, kjer deluje naš rojak Stanko Pavlin S.D.B., katerega vidimo na sliki desno od škofa.

ga, Macaa in Formoze je bilo 42.406 zamejskih Kitajcev na katoliških šolah, od tega 83 odstotkov v jugovzhodni Aziji. Toda obisk katoliških šol je važen zaradi tega, ker daje pouk v materinščini, kolikor je pač mogoče. Kjer pa to ni mogoče, obiskujejo skoraj vsi kitajski učenci druge, tudi nekatoliške šole, ker poučujejo v kitajščini. Kako je ljubezen do jezika pri Kitajcih globoko zasidrana, se vidi najbolje iz dejstva, da 64 odstotkov vseh kitajskih učencev obiskuje to ali ono kitajsko šolo v zamejstvu.

Pred težkimi odločitvami

Posledice majhnega števila učencev na katoliških misijonskih šolah se bodo kmalu pokazale. Katoliški vpliv pri zamejskih Kitajcih je skoraj enak ničli. Kitajci — katoliki, ki so obiskovali nekatoliško kitajsko šolo, se vračajo iz šole brez pravega znanja verskih resnic. Mnogi so med tem že opustili opravljanje verskih dolžnosti. Kitajci, ki so obiskovali nekatoliške šole, se sicer zanimajo za katolicizem kot resno kulturno ustvarjanje, a začno primerjati razne kulturne tokove ter se nazadnje celo odločijo za širjenje nekatoliških evropskih struj med Kitajci. Katoliški Kitajci žive večinoma v mestih, množice po podeželju ostajajo še naprej zveste kitajski kulturi in civilizaciji. Množice začno zreti na Cerkev kot na ustanovo meščanstva in pogosto dolžijo Cerkev za napake, ki jih opažajo pri vidnih meščanih — katoličanih. Katoliški in protestantski cerkveni krogi tudi ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi za šolske zavode; zato pošiljajo starši otroke v šole, ki so v rokah nasprotnikov krščanstva, in pogosto se tam razlaga celo marksizem in materialistični svetovni nazor.

Lansko leto se je začel položaj boljšati. Dasi je med zamejskimi Kitajci le 2,7 odstotkov katoličanov, je vendarle od 793.260 otrok obiskovalo kitajske katoliške šole 42.400 otrok, kar pomeni 5 odstotkov vsega prebivalstva. Katoliške misijonske oblasti pa so v veliki stiski, ker se morajo odločiti med dvema težkima izbirama: ali se odločijo za šole v kitajskem jeziku in si s tem nakopljejo sovraštvo domačih nacionalističnih oblasti, ali pa uvedejo ves pouk v jeziku, ki ni kitajski in se s tem postavijo pri Kitajcih v slabo luč.

Solsko vprašanje je resno povezano s skrbjo za duhovniški naraščaj. Če ne bo učencev na katoliških šolah, bo malo duhovniškega naraščaja. Pred revolucijo je 1000 kitajskih katolikov v domovini dalo enega duhovnika. V zamejstvu je razlika zelo velika: 4534 katolikov da enega duhovnika. Dosedaj je dala emigracija kakih 80 duhovnikov in jih živi od tega še dvajset. Mnogo je vzrokov za tako majhen naraščaj. Ko kitajski semeniščniki vstopajo v skupno škofijsko semenišče, morajo biti pripravljeni, da pouk ne bo več v materinščini, ampak v jeziku dežele, ker bodo domačini pač v večini. Zato jih 70 do 100 odstotkov zapusti semenišče že čez nekaj tednov.

Res važno vprašanje — ne samo za Kitajce v zamejstvu, ampak tudi za tisti trenutek, ko so bodo odprla vrata za presto oznanjevanje evagelija v svobodni Kitajski.

Katoliški Kitajci v zamejstvu: Otročička se prinesli h krstu. Krščuje škof Melchebeke, katerega omenja zgornji članek.

INDIJSKE NAŠEGA ČASA

Indijske niso več uganka za zapadni svet. Mnogo bolj kot prejšnja desetletja potujejo po svetu — so med skupinami turistov, ki si ogledujejo čare zapadne kulture, so med romarji, ki prihajajo obiskovat svetišča, ki so vsem kristjanom pri srečanju. Mnogo Indijk je že kristjank; toda tudi med pogankami jih je mnogo, ki poznajo krščanstvo bodisi iz šole ali pa iz branja knjig. Ker so same zelo kulturne, navadno zelo spoštujejo vero, ki sicer ni njihova, a nosi v sebi verske skrivnosti, ki so tudi Indijcem blizu.

Vendar potujejo samo tiste Indijke, ki jim gmotni položaj to omogoča. V Indiji pa je nad 100 milijonov žena in deklet, ki ne morejo nikamor, še izven zidov siromašnega doma navadno ne vodi pot nikamor. Treba je znati skrivati bedo ali duhovno stisko — mir na obrazu še ne priča o ustaljenosti razmer. Slika se še poslabša, če upoštevamo, da jih je od teh 100 milijonov vsaj 90 milijonov nepismenih. Zanje je še danes svet napredka in drznega pohoda v bodočnost atomskega veka kakor prava zaprta knjiga —, samo temne, melanholične oči bi rade vpraševale, kaj je pred njimi. Indijke znajo trpeti vdano in tiho.

Ko deklice doseže starost 13 do 14 let, je že doraslo in doma poskrbe vse potrebno za možiteve. Sicer zakon določa, da se more deklice poročiti šele s šestnajstimi leti, toda v revnem domu je že kar dovolj otrok, ki čakajo na kos kruha, ki ga bo deklica začelo prejemati v tuji hiši. Ženinovo domovanje je za nevesto popolna uganka, kajti deklice ne sme vedeti, kdo bo njen ženin. Šele pri poročnem obredu ji pripeljejo ženina. Nič ne ve, kako bo mož ravnal z njo; ali bo mil in plemenit, ali bo krut in siten, ali jo bo celo nagnal domov.

Poroka pogosto ni prav nič slovesna ali vesela; vsaj neveste imajo navadno zelo preplašen obraz in je pogled poln trpeče žalosti.

Ta slika se ponavlja iz dneva v dan zlasti na podeželju. Vaško življenje je še polno tradicij, zato ni nikjer izgledov za zboljšanje, dokler se stanje na vasi socialno ne dvigne.

KAKO ŽIVE V MESTIH ?

Indijska mesta niso prav nič podobna evropskim ali onim na obeh ameriških kontinentih. Mesta so zbirališča ljudskih množic; grajena so brez načrtov. Prebivalstvo v teh naseljih šteje od 10.000 do 400.000 ljudi, toda vsa so dejansko podobna velikim vasem. Ljudje živijo isto tradicionalno življenje; higijenskih ukrepov ali naprav ni, umazanija duši prebivalce, bolezni se širijo brez ovir in beda jih vse spravlja na isto stopnjo: so dejansko proletariat brez vseh socialnih ukrepov o zaščiti pred boleznijo ali nesrečo. Po blatnih ulicah je polno beračev in med njimi je opaziti mlade matere, odete v cunje, ki imajo v naročju dva otroka, tretji, ki stopica ob materi, se drži za krilo. Ustavlja se na križišču — mati steguje roko za milodari.

Včasih pride mimo Indijka iz boljše družine, vsa zavita v bogata oblačila. Najpogosteje ne gre peš, vozi se v indijskem „taksiju“ — v rikši skozi gosti promet. Na bogatejših domovih je mati še vdana starim običajem, toda hčerke že hodijo v šole, kjer poučujejo tuje redovnice ali profesorji

iz Evrope. Mnogo jih je na univerzah. Ko bodo končale, si bodo izbrale svobodni poklic — največ jih gre v učiteljski stan. Indijke, ki so kristjanke, bodo šle v službo v razne pisarne, postanejo strojepiske, stenografke... Najbolj pogumne se odločijo celo za službo pri Indijski letalski družbi — postanejo stewardke.

ŽENE V JAVNEM ŽIVLJENJU

Zanimivo je, da se je indijska žena zelo uveljavila v sodobnem javnem življenju. Mnogo žena zavzema visoke položaje po raznih kulturnih ustanovah in socialnih organizacijah. V nobeni državi na svetu ni toliko žena — poslank, kakor prav v Indiji. Žene niso samo v parlamentu, ampak so tudi članice vlade — so ministri, zavzemajo županska mesta in so v nekaterih pokrajinah celo na čelu krajevnih vlad. V glavnem se lahko reče, da je žena že dosegla visoko stopnjo emancipacije.

Vendar je glavno stremljenje vseh v družini in tudi deklet samih, da bi se poročile. Ženina izbirajo po določenih tradicije — glavni pogoj je, da pripada isti kasti. Dekle ne sme v družino nižje vrste. Celó v krščanskih družinah se spoštuje to pravilo.

Na srečo bodoče neveste nikdo ne gleda; hinduizem pojma sreče ne pozna, vse je samo usoda. Dekle se ne protivi izbiri staršev, ko ji odločajo ženina, tudi tedaj ne, ko je opravila že velik del študij na univerzi. Dekle mora sprejemati odločitve z vso predanostjo.

KAM GRE RAZVOJ ?

V Indiji se dogaja, da se nazori tradicije že dovolj ugodno vežejo z zahtevami modernega življenja. Dekleta rastejo v nove razmere s precejšnjo gotovostjo in mirom, ki ga črpajo prav iz privzgojene predanosti v usodo.

Da to drži, se more ugotavljati stalno pri Indijkah, ki prihajajo na univerze v Evropi in Ameriki. Povsod se naglo vskladijo s potrebami okolja in predpisi, pri tem pa ohranjajo svoje običaje in nazore nespremenjene. Niti oblačila ne menjajo; odevajo se v sari, ki ostaja še nadalje glavno oblačilo in je v nekem oziru nazoren zgled, kako se mora znati dekle obnašati: kakor se oblačilo sari prilagodi vsaki sapi, tako se mora dekle znati prilagoditi vsakemu položaju in sprejeti sleherno okolnost mirno in brez odpora.

Ko se Indijke vrnejo domov, so večinoma v veliki zadregi. Kako naj doma uvedejo v stvarnost vse tisto, kar so videle na evropskih ali ameriških univerzah. Poganke vidijo šibkosti hinduizma, kristjanke pa vedo, da ne morejo iz verig kaste, ki se jih ni moči otresti niti z možitvijo. Čutijo, da niso več prave Indijke, prav tako pa niso postale Evropejke. Ta neurejenost jih priganja, da gredo ali v službe ali pa se vržejo v borbo za emancipacijo žene.

Med Indijkami — pogankami in kristjankami pa je glavna razlika v pojmovanju ljubezni, ki je osnova krščanstva, a je čisto neznana v hinduizmu. Kristjankam sta dali velik zgled krščanske ljubezni dve redovnici, ki sta s svojim karitativnim delom dosegli svetovni sloves: Mati Terezija je pobirala umirajoče po ulicah Kalkute, sestra Ana Huberta pa je gradila socialne domove v Bombayu. Obe sta Indijkam pokazali neizmerno možnosti za dela ljubezni, ki jih težke socialne razmere v Indiji terjajo bolj kot kjerkoli.

Indijke so vajene nositi na glavi težka bremena; tu na primer nesejo kravje odpadke, ki so jih nabrale in jim bodo izvrstno služili za kurjavo.

PO TATARSKIH DEŽELAH IN TIBETU

Spomini s potovanja po tatarskih deželah in Tibetu v letih 1844 - 46

Spisal Régis Evarist Huc C.M.; priredil prof. Alojzij Geržinič

3. POGlavJE

Praznik luninih hlebčkov. — Tatarski rapsodi. — Tatarska vzgoja. — Žensko delo. — Tatari iščejo naša izgubljena konja. — Staro mesto. — Ozdravljenje stare Mongolke. — Tatarsko zdravništvo. — Pokopavanje med Mongoli. — Lamaistični samostan Peterih stolpov. — Volkovi. — Tatarski vozovi.

V tržišče Šoborté smo prišli 15. dne osme lune. To je doba velikega veselja za Kitajsko. Praznik Yué - Ping (Lunini hlebčki) ima korenine v davni preteklosti. Na dan glavnih slovesnosti se delo prekine, delavci prejmejo posebno nagrado; vsakdo se najlepše obleče in zavlada splošno veselje.

Ta prvotno poganski praznik je dobil od 14. stoletja politično vsebino. Ok. l. 1363 so Kitajci pripravili vstajo proti tatarski dinastiji, ki je od Džingis-kana naprej vladala sto let. Za znak vstaje so si določili papir, skrit v hlebčke, ki so si jih v tem jesenskem času že prej pošiljali. Tistega dne so Kitajci poklali vse mongolske vojake, ki so bili porazdeljeni po domovih. S tem pokolom tatarske vojske se je končalo mongolsko gospodstvo nad Kitajsko in to praznujejo še danes. Zdi se, da so Tatari na ta pomen pozabili, ker praznujejo „lunine hlebčke“ prav tako kot Kitajci.

Nas je častitljiv Tatar povabil v svoj šotor, ki je stal nedaleč od našega. Začudili smo se čistoči in redu, ki sta v njem vladala. Pogovor se je kmalu obrnil na praznik. Povedala sva, da v naši deželi na zahodu praznika luninih hlebčkov ne poznamo. Pri nas da častimo samo Jehova, stvarnika nebes, zemlje, sonca in lune in vsega, kar je.

„O kako svet je ta nauk!“ je vzkliknil starec in si pokrill čelo s sklenjenima rokama. „Tudi Tatari ne časte lune, pač pa so prevzeli praznovanje od Kitajcev, ne da bi dobro vedeli, za kaj gre.“ Povedala sva, kaj sva na Kitajskem čula o predmetu slavlja. Navzoči Tatari so strme poslušali, starec pa je sklonil glavo in solze so mu pritekale po licah. Povedal je, da pozna tisti dogodek. Vendar bo prišel dan maščevanja. „Sveta moža, pa naj bo glede tega karkoli — za nas je vajin obisk res praznik. Prinesite ovco!“

Začela se je prava gostija s kuhano ovco. Midva sva dobila najodličnejši del — za tatarski okus —: debeli mastni rep. Ker za naju ni bil užiten, sva ga razsekala na delce in vljudno ponudila ostalim.

Po večerji so sneli z ovčjega roga violino na tri strune in jo prožili potujočemu pevcu, ki se imenuje toolholos (ali tulaču ulus). Ta je pel in govoril o dogodkih iz domače zgodovine — za naju neznane. V odmoru mu je gostitelj ponudil mlečnega vina, midva pa sva ga prosila, naj kaj zapoje o Timurlenku, slavnem tatarskem osvojevalcu. Zapel je več kitic, ki so izražale občudovanje silnemu vojščaku, sedanji žalostni položaj njunih potomcev in upanje, da se Timur spet

povrne in jih povede v lepšo bodočnost. Vsaki kitici je sledil pripev: „O božanski Timur, ali se bo tvoja velika duša kmalu prerodila? Vrni se, vrni! Mi te čakamo, o Timur!“

Pevac je nato odšel na obiske drugam, prepevati pa je začel neki gostiteljjev sorodnik; in tako neznosno, da sva izkoristila priložnost, ko si je namakal usta, za slovo.

Drugega dne nam je star lama, ki ga je spremljal deček, ctovorjen z mlečnimi izdelki, prinesel pozdrave in darila tatarskega gostitelja. Izkazalo se je, da je dečkov učitelj.

Na splošno je vzgoja pri Tatarih zelo omejena. Edini, ki se nauče branja in molitev, so mladeniči, ki se postrižejo. Ni nobenega javnega šolstva. Zato morajo mladi lame v samostan. Tam so zbrane umetnosti, znanosti, industrija — drugod ni sledu o njih. Lama ni samo svečenik, temveč je tudi slikar, kipar, arhitekt in zdravnik.

Otroci, ki ne vstopijo v lamaistične samostane, se vadijo izključno v jahanju in streljanju z lokom in s puško. Mongol je tako zrasel s konjem, da se na nogah sploh ne znajde. Okorna hoja, okorne noge, naprej nagnjeno oprsje, na vse strani išoč pogled: vse to izdaja jezdeca.

Tatari so zelo utrjeni proti mrazu. Po mongolskih puščavah, zlasti v državi Halkov, je zimski mraz tako hud, da živo srebro v toplomerih zmrzne.

Vzgoja deklic ni bolj prefinjena. Ne vadijo se sicer v streljanju, jahajo pa prav tako kot dečki. Vendar varstvo čred običajno ni njih delo. Posvečajo se gospodinjstvu. Posebno slove kot šivilje. Izdelujejo škornje in klobuke. Izredno lepe in raznolike so čipke. O. Huc trdi, da takšnih v Franciji ne dobiš.

17. luninega dne l. 1844. smo se odpravili v tržišče šabaté, da nakupimo moke. To je močviren kraj; hiše so iz zemlje in obdane z visokimi zidovi; ceste so ozke in vijugaste.

Ob povratku smo opazili, da sta konj in mula izgnila. Naše zasledovanje s kamelami je bilo brezuspešno. Zatekli smo se po pomoč k našim tatarskim znanecem. Po njihovih nepisanih postavah mora sosed pomagati, če komu kaj izgine; če stvari ali živali ne najdejo, jo morajo dati iz svojega. Ta običaj je najbrž pripomogel k temu, da so Tatarji nedosežni stezosledci. Najmanjši znak na tleh jim zadošča, da se znajdejo in da ne izgube prave sledi. Na naše obvestilo se je takoj zbralo 8 Tatarov in oddirjalo. Čez kakí dve uri so se zadovoljni vrnili z ubeglima živalima. Pohvalili smo njihovo spretnost, se jim zahvalili za dragoceno pomoč in se poslovili. Odpravili smo se proti Modremu mestu.

Čez tri dni hoda smo našli mogočne ostanke izumrlega Starega mesta. Takih razvalin je še več po mongolskih pustinjah. Kdo pozna njihovo zgodovino? Vendar se zdi, da niso starejše od 13. stoletja. Tedaj so namreč Tatarji zagospodovali kitajskemu cesarstvu za skoro eno stoletje in tedaj so po poročilih kitajskih zgodovinarjev nastajala po severni Mongoliji cvetoča mesta. Sredi 14. stol. so Kitajci pregnali tatarsko dinastijo. Cesar Junlo je hotel Tatаре uničiti, zato je pustošil njihove pokrajine; trikrat je pridrvel celo 200 milj na sever kitajskega zidu.

Kmalu nato smo prečkali veliko pot od severa na jug. Tatarji jo imenujejo „Pot cesarjeve hčere“, ker je bila narejena za hčer kitajskega cesarja, ko se je možila v deželo Halkov. Cesta drži preko puščave Gobi, prekorači pri Velikem Kurenu reko Tula in dospe do ruskih delavnic Kiahte v Sibiriji.

Blizu te ceste smo zagledali tatarsko taborišče. Že je odtod prihajal jezdec, se vrgel pred nas na kolena, dvignil roke in zavpil: „Gospodje lame, usmilit se

me! Ne odidite, marveč pridite in ozdravite mojo umirajočo mater. Vem, da je vaša moč neskončna. Rešite mater s svojimi molitvami!"

Pred najinimi duhovnimi očmi se je prikazala podoba usmiljenega Samarijana. Čutila sva, da nama ljubezen veleva ostati. Medtem ko je Samdadziemba postavljaj šotor, sva se midva napolnila v tatarsko taborišče. Starka je bila v skoro brezupnem stanju. Dejala sva: „Prebivalci puščave! Midva nisva poučena v poznavanju bolezni, ne znava na žilah šteti udarce življenja, pač pa bova za bolnico prosila Jehova. Vi še niste čuli o vsemogočnem Bogu. Vaši lame ga ne poznajo. A zaupajte! Jehova je gospod življenja in smrti“.

Ne položaj ne razpoloženje ljudi nista bila primerna, da bi kaj več govorila. Vrnila sva se torej v svoj šotor, da moliva. Družinski gospodar naju je spremljal. Ko je zagledal brevir, je prašal, če so v njem vsemogočne molitve Jehove. Potrčila sva. Tedaj se je pred vsakim od naju vrgel na obraz in bil s čelom ob tla, potem se je z brevirjem dotaknil čela, poslej pa molče opazoval najine molitve. Ko sva končala, se je spet vrgel na tla in spregovoril: „Sveta moža, kako naj vama povrnem neizmerno dobroto, ki sta jo storila? Revni smo in ne moremo vama podariti ne konja ne ovce“. „Mongolski brat“, sva odgovorila, „pomiri svoje srce! Jehovovi duhovniki ne smejo moliti, da zato dobe darove. Ker nisi bogat, sprejmi od naju to skromno darilo“. Izročila sva mu kos čajne opeke. Tatar je bil tako ganjen, da ni mogel najti besede; njegov odgovor je bilo nekaj solz hvaležnosti.

Drugega jutra sva z veseljem zvedela, da se je bolezen obrnila na boljše. Rada bi ostala še nekaj časa, da bi gojila klico, ki sva jo vsadila v srca družine, pa sva morala dalje.

Že je bilo omenjeno, da je zdravništvo med Tatari izključno v rokah lam. Preiskava se začne s tem, da tiplje lama puls žil v obeh bolnikovih rokah obenem. Ko je na ta način preiskal bolezen, izreče svojo sodbo. Po verovanju Tatarov je povzročitelj bolezni zmerom kak Čutgur, to je hudič, zato je najprej potrebno izgnati tega. V ta namen služijo tudi zdravila, vedno napravljena iz stolčenih rastlin. Če zmanjka zdravila, napiše lama njegovo ime na košček papirja, ga sesvaljka, oslini in izroči bolniku, da ga zaužije. Po splošnem mnenju je tak papirček prav tako učinkovit kot zdravilo samo.

Nato pridejo na vrsto molitve. Te so v razmerju z velikostjo hudiča-povzročitelja bolezni. Ta velikost pa je spet v razmerju z bolnikovim premoženjskim stanjem. Če je bolnik revež, je Čutgur majhen in so molitve kratke in malo slovesne; včasih se zadovolji lama celo z odlokom, da niso k pridu ne pilule ne molitve, da je pač potrpežljivo treba počakati ozdravljenja ali smrti, kakor bo Hormustha pač določil. Če pa je bolnik bogatin, potem je zadeva drugačna. Najprej se morajo vsi prepričati, da je povzročitelj bolezni mogočen hudič, nedvomno eden od voditeljev zlih duhov. Taka veličastna oseba pa ne more oditi, če ne bo na razpolago lepih oblačil, klobuka, čednega para škornjev, zlasti pa isker konj. Brez teh stvari je vse drugo brez smisla. Včasih niti ne zadošča en konj, ker je Čutgur tako visokega čina, da vodi s sabo spremstvo služabnikov in dvorjanov; tedaj more lama zahtevati katero koli število konj — pač glede na bolnikovo bogastvo.

Ko je izpolnjena ta zahteva, se začne ceremonija. Zdravnik povabi več drugih lam iz bližnjih samostanov. Molitve se vlečejo cel teden ali dva, dokler lame ne zapazijo, da hudiča več ni, z drugimi besedami: dokler jim ugaja živeti na stroške bolnikove družine. Če kljub vsemu bolnik umre, je to največji dokaz za uspešnost molitev in izgon hudiča. Nič hudega, če je bolnik pri tem umrl, zagoto-

vo se bo njegova duša preselila v boljši položaj, kot je bil ta, ki ga je zapustila. Sem in tja spremljajo molitve hrupni in strašljivi obredi.

Način pokopavanja mrličev med Tatari ni enoten; lame prisostvujejo le najbolj slovesnim pogrebom. V obližju Velikega zidu, kjer so Tatari pomešani s Kitajci, na splošno prevladujejo običaji le-teh. Telo se zapre v rakev in položi v grob. V puštinji med pravimi nomadi pa je „pogreb“ v tem, da truplo prenesejo na vrh gore ali pa na dno soteske. Tam ga prepuste požrečnosti zveri in ptic roparic. Bogati Tatari dajo včasih svoje mrliče zažgati z velikimi slovesnostmi. Okostje neso velikemu lami. Ta ga stare v fin prah, ga zmeša z žitno moko in s tega naredi kolačke raznih velikosti. Zložene v obliki piramide jih slavnostno preneseo v majhen stolp, zgrajen na mestu, ki ga je pokazal vrač. To je način, po katerem „pokopavajo“ predvsem lame.

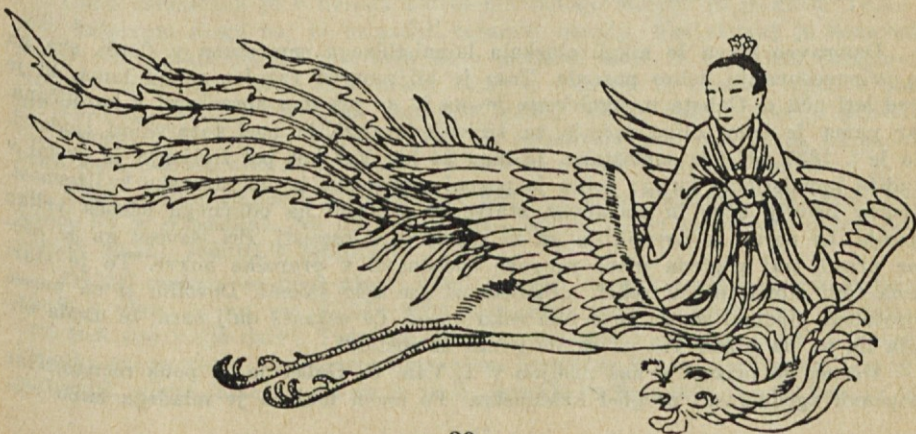
Najbolj znamenit kraj za take pokope je v provinci Šansi pri slovečem samostanu Petih stolpov (U-Taj). Kogar tam pokopljejo, more biti gotov, da bo njegova duša izvršila sijajno preselitev. Izredna svetost kraja se pripisuje temu, da je tam dolgo v osrčju gore prebival sam Stari Buda. Mongoli nosijo svoje mrtece od vseh strani na to sveto pokopališče in z zlatom plačajo košček zemlje, na katerega morejo postaviti mrliški stolpec.

Tatarske kralje pokopljejo včasih v velikem poslopju iz opek, okrašenem s kipi ljudi in živali. Z njimi vred puste tam velike zaloge zlata in srebra, kraljevih oblek, dragih kamnov — vsega, kar mu v drugem življenju more služiti. Včasih stane tak pokop življenje večjega števila otrok. Izbero med sužnji najlepše dečke in deklice, jim dajo piti živega srebra, dokler se ne zaduše: na ta način ohranijo svežost in barvo. Te uboge žrtve postavijo okoli kraljevega trupla, da mu služijo, kot so mu v življenju.

V varstvo zakopanega bogastva postavijo v votlino nekak peklenski stroj. Kdor bi odprl vrata, bi s tem sprožil puščico s prvega loka, ta sproži naslednjo in tako dalje. Tak stroj lahko kupiš pri izdelovalcih lokov. Kitajci si včasih z njimi zavarujejo hišo, kadar jo morajo začasno zapustiti.

Po dveh dneh potovanja smo dospeli v kraljestvo Efe. Prebivalci so silni ljudje, ki se že od mladih nog vadijo v rokoborbi. Vsako leto odhajajo na tekme v Peking.

Ob meji te dežele smo potovali ob vznožju gora, po katerih pobočjih so se sem in tja videle gruče smrek in borov, kar je neznansko razveselilo naše oči. To

veselje pa se je v hipu spremenilo v strah, ko smo nedaleč zagledali tri velikanske volkove. Po prvem trenutku zaprepaščenja — kar zastali smo —, je Samdadžiemba skočil z mule, stekel h kamelam in jih začel vleči za nosnice. Sredstvo je imenitno delovalo: uboge živali so zagnale tako prodorne in grozne krike, da so jo volkovi prestrašeni jadrno popihali. Arsalan si je domišljjal, da je to njegova zasluga, pa se je zapodil za njimi. Tedaj so se volkovi obrnili in po njem bi bilo, če ne bi o. Gabet naglo potegnil za nos svojo kamelo. Pred tem tuljenjem so volkovi dokončno izginili.

Volkov je po mongolskih pustinjah malo. To pa zato, ker jih Tataři divje preganjajo; so pač največji savažniki njihovih čred. Če kje opazijo volka, gre vse na konja in ga zasledujejo, dokler ga živega ne ujamejo. Privlečejo ga do prvega šatora, mu zavežejo gobec in ga na mah oderejo in takega spuste. Poleti preživi še nekaj dni; pozimi pa kmalu zmrzne.

Bližali smo se drugi gori. Na njej smo začudeni opazili karavano topov. Nismo si tega znali razložiti. Šele ko smo prišli čisto blizu, smo videli, da gre za karavano vaz, na katerih je bila po ena vreča soli. Te so bile tako zavite, da so dajale podobo topovskih cevi.

Tatarski vozički, ki poleg kamel služijo za prevoz, imajo dve kolesi in so tako lahki, da jih celo otrok zlahka dvigne. Vol, ki vleče drug voz, je po obroču v nosnici zvezan s prednjim vozom. Tako tvorijo vsi vozovi neprekinjeno vrsto. Spremljevalci jašejo vola, redkeje sede v vozičku, skoro nikoli pa ne pešajo. Že mnogo preden zapaziš tako karavano, čuješ žalobni in monotoni zven velikih železnih zvoncev, ki so volom obešeni okrog vratu.

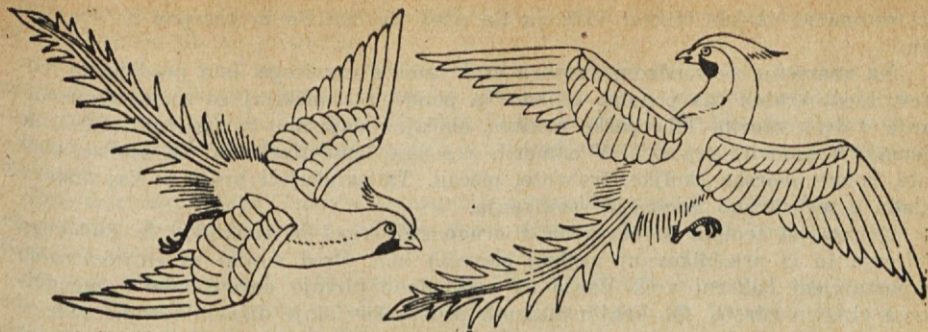
Z Mongoli, ki smo jih srečali, smo popili skodelo mlečnega čaja in nadaljevali svojo pot. Sonce je že zahajalo, ko smo postavili šotor ob potoku, oddaljenem kakih sto korakov od lamaističnega samostana Čorči.

4. poglavje

Spreobrnitev mladega lame.— Lamaserija (budistični samostan) v Čorči.— Budistični templji.— Slavne lamaserije po tatarskih deželah.— Zapadni Tumet.— Tatarji-poljedelci.— Modro mesto.— Mandžurski narod, jezik in slovstvo.— Krščanstvo v Mandžuriji.— Poljski pridelki.— Spretnost Mandžurcev.

Dasiravno nisva še nikoli obiskala lamaističnega samostana v Čorči, sva ga po pripovedovanju dobro poznala. Tam je bil namreč vzgojen mladi lama, ki je pred leti učil o. Gabeta mongolskega jezika in se pri tem spreobrnil v katoličana, kar nama je dalo toliko upanja za širjenje evangelija med tatarskimi ljudstvi. Ko je l. 1837 odšel iz samostana, je imel 24 let. Več kot pol življenja je prebil v študiju lamaističnih knjig; dobro je poznal mongolsko in mandžursko književnost. Njegov učitelj, učen in spoštovan starec je postavil na odličnega učenca veliko upanje. Le nerad je dovolil, da ga za nekaj časa zapusti. Pri slovesu ga je učenec prosil, naj pogleda glede njegove bodočnosti v proroške bukve. To je stari lama tudi storil in mu rekel: „Prihodnost me zelo žalosti. Dovolim ti en mesec odsotnosti. Spoinni se, da se v tem roku vrneš. Če ostaneš dalj časa, te usoda obsoja na to, da nikoli več ne stopiš v naš samostan“.

Učenec je prispel v naš misijon v Si-Van. O. Gabet je za pouk mongolščine pripravil zgodovinski pregled krščanstva. Po enem mesecu je mladega lamo res-

nica privedla do odločitve, da se odpove budizmu. Po dobi gorečega katehumenata je bil krščen na ime Pavel.

V lamaističnem samostanu biva 2.000 lam. Je to cesarjev najljubši samostan, zato ga obsiplje z darovi in posebnimi pravicami. Lame prejemaajo iz Pekinga plačo. Zato dela vse naselbina vtis obilja. Stanovanja so čista, včasih celo elegantna in ne vidiš, tako kot drugod, razcapanih lam. Študij mandžurskega jezika je zelo v časti.

Na splošno pa cesarjeva darežljivost ni nič udeležena pri gradnji lamaističnih samostanov. Mnogi od teh so veličastni in razkošni; postavljeni pa so bili s prispevki Tatarov. Kakor žive tu ljudje skromno, za bogoslužje in druge verske potrebe pa so naravnost razsipni. Kadar se kje sklene, da se sezida budističen tempel s svojimi samostani, se odpravijo lame - nabiralci po tatarskih deželah. V vsakem šotoru jih sprejmo z navdušenjem in jih obdarijo po svojih močeh z zlatom in srebrom, z živino, s kožami in mlečnimi izdelki. V kratkem času je nabrano veliko bogastvo in iz na pogled tako siromaških pustinj se kot začarana vzdigneno mogočna poslopja.

Lamaistični samostani so zgrajeni iz opek ali iz kamna, le najbolj revni lame si postavijo bivališča iz prsti, a jih tako prebelijo z apnom, da ne izstopijo iz ostalih zgradb. Templji so trdno in navadno dovolj okusno zgrajeni, vendar se v primeri z razsežnostjo zde prenizki.

Okoli samostana je v neredu potresenih mnogo stolpov in piramid. Teško je reči, kateremu slogu naj bi pripadali tatarski templji. Vse skupaj je nenavaden sestav velikanskih baldahinov, stebrišč z zavitimi slopi in neštetimi stopnicami. Nasproti glavnega vhoda stoji nekak oltar iz lesa ali iz kamna, redno v obliki prevrnjenega stožca. Na njem stolujejo maliki, skoro vedno čepeč s prekrižanimi nogama. So lepi in vsorazmerjeni; če izvzamemo predolga ušesa, so kavkaškega tipa. Nič na njih ne spominja na strašne obraze kitajskih malikov.

Pred velikim malikom je postavljen zlat sedež, na katerem seda veliki lama, živeči Fo iz samostana. Na obe strani tega sedeža pa so razvrščene dolge deske, nekaki divani, pokriti s preprogo.

Ob uri molitve se pred glavni vhod postavi lama, katerega služba je sklicevanje v zbor, in na vsa pljuča piha v morsko školjko. Zvok tega glasbila je čuti tudi eno miljo daleč. Tedaj se vsak lama obleče v obredni plašč in natakne klobuk; vsi se zbero na velikem notranjem dvorišču. Ko se morska školjka oglasi tretjič, odlože lame v veži svoje rdeče škornje in korakajo naprej bosu in tihi.

Pri vstopu se vsakdo trikrat vrže na tla pred živečim Fo in počepne na svoj divan.

Na znamenje z zvončkom zmrma vsak lama z razvitega lista predpisano molitev. Sledi kratek čas popolne tišine. Na ponoven zvončkljaj se začne psalmodiranje v dveh zborih. Tibetanske molitve, običajno napisane v ritmičnih stihih, se ujemajo v čudovito soglasje. V odmorih zagodejo lame-glasbeniki na zvonce, cimbele, bobne, morske školjke, trobente, piščali. Ta uglušujoči hrušč je kaj malo v skladu z melodiozno resnostjo recitiranja.

Notranjost templja je okrašena z ornamentami, kipci in podobami iz Budovega življenja in iz preoblikovanj najbolj slovečih lam. Pred maliki so amfiteatralno razpostavljeni bakreni vrči. Vanje se neprestano vlivajo darovi mleka, mongolskega vina in zdroba. Ob krajih oltarnih podstavkov stoje dišavniki, v katerih se stalno žgo aromatične rastline, nabrane po svetih višavah Tibeta. Nad glavami malikov so postavljeni kot paviljoni iz okrašene svile; od njih vise zastavice in svetilke iz pobarvanega papirja.

Na podobah prevladujejo čudni in groteskni motivi. Razen Bude imajo osebe strašno, satansko zunanost. Oblačila so silno obsežna: vtis je, da se pod njimi skrivajo polomljeni in skrivenčeni udi.

Bolje kot dramatične scene so prikazane cvetice, drevesa, ptiči, mitološke živali. Zlasti barve presenečajo z živostjo in svežino.

Lame so mnogo boljši kiparji kot slikarji, zato ne skoparijo s svojimi izdelki. Že okoli templja preže na granitnih blokkih tigri, levi, sloni. Ograja iz kamna, ki obdaja veliko stopnišče pred glavnim vhodom, je izklesana in okrašena s tisoč prečudnimi oblikami ptičev, plazilcev in živali, porojenih iz domišljije. V templju vidiš vsepovsod sijajno izdelane kamnite reliefe.

Dasi se tatarski lamaistični samostani po veličini in bogastvu ne morejo primerjati s tibetskimi, vendar je med njimi nekaj slovečih. Prvo mesto med njimi gre selišču Ta-Kuren (ali Veliki Kuren, Urga) v deželi Halkov na bregu reke Tula. Za zaledje ima neizmeren gozd, na jugu pa se razprostira velika puščava Gobi. Tu biva Gison-Tamba, nekaj mongolski patriarh, za tibetskimi Dalai-Lamo najvišji vrh budistične hierarhije in tudi na civilnem področju najvišja avtoriteta za Tatare. Pekinški dvor vzdržuje v Ta-Kurenu nekaj mandarinov, ki naj bi pazili na red med Kitajci v deželi; v resnici pa nadzorujejo Gison-Tambo, katerega moč vznemirja kitajskega cesarja. Kitajci niso pozabili, da je Džingis-Kan izšel iz dežele Halkov in da med njenimi bojevitimi plemeni še ni zamrl spomin na njegove osvojitve.

Znamenit samostan je tudi Mingan Lamane Kuré (Kuren tisoč lam), katerega nastanek sega v čas mandžurskega zavzetja Kitajske. Tudi tu je veliki lama obenem svetni vladar. Drugi slavni samostani (lamaserije) so v Modrem mestu, v Tulon-Nooru (Jehol): znotraj Velikega zidu pa v Pekingju in samostan Petih stolpov v provinci Šansi.

Potem ko smo pustili za sabo lamaserijo Čorči, smo srečali mongolskega lovca s pravkar ubitim srnjakom. Odkupili smo ga za 50 sapejk (nekako 50 francoskih sujev). Ovca bi bila trikrat dražja. Tataři — in še manj Kitajci — ne cenijo divjačine. Opoldne smo dospeli v krasno dolino. Poslušala sva Samdadžiembov nasvet, da tu postavimo šotor. Mongol je srnjaka očedil na turški način: v hipu je imel v rokah vse meso, okostnjak pa je cel in čist obvisel na drevesu. Komaj smo sedli k obedu, ko smo nad glavami začuli kot vihar. Bil je velikanski orel. V hipu je odnesel nekaj kosov mesa, pa še s perotjo pošteno oplazil Samdadžiembo

po licu. Poslej smo bili bolj previdni. Orlov je namreč polno po vseh tatarskih pustinjah. Nihče jih ne preganja.

Čez nekaj dni smo prišli v zapadni Tumet. Tamkajšnji Tataři niso nomadi, marveč si grade hiše in obdelujejo zemljo. Tako smo se že navadili puščave, da nas je civilizacija kar dušila. A ta občutek je bil le kratek. Koliko bolj prijetno je, če po celem dnevu ježe nimaš še dela s postavljanjem šotora in pripravljanjem hrane!

Prebivalci zapadnega Tumeta so izgubili mongolski značaj, pokitajčili so se tudi v jeziku. Dežela je plodna, naselja krase drevesa, česar med kitajskimi naseljenci ne vidiš.

Po treh dneh smo bili v Modrem mestu (Ku-Ku Hote). V resnici sta to dve mesti. Staro mesto je pravo vojaško taborišče, Novo mesto pa trgovsko središče. Staro mesto je zgradil cesar Kang-Hsi, da bi branilo severno mejo cesarstva. Opasano je z nazobčanimi zidovi iz opeke, ki mu dajejo veličasten videz. Hiše za njimi pa so nizke, postavljene v kitajskem stilu.

Vojakov je 10.000. So mandžurski Tataři, a svojega jezika ne znajo več. Dve stoletji sta pretekli, odkar so Mandžurci postali gospodarji velikanskega kitajskega cesarstva, in človek bi dejal, da so 2 stoletji uničevali same sebe. Njihove šege, jezik, celo dežela sama — vse je postalo kitajsko. Trditi moremo, da je mandžurska narodnost uničena. Ko so zavojščili Kitajsko, so sicer premagancem posredovali nekaj svojih navad (n. pr. kajenje tobaka in spletanje las). Kitajci pa so z njimi napravili mnogo več: dosegli so, da so osvojitelji prevzeli njihov način življenja in jezik. Le kakšno nomadsko pleme govori še mandžurski. Najbrž bi od tega lepega jezika ne ostalo niti sledu, če ne bi cesarja Kang-Hsi in Kien-Lung dala zapisati skoro celotne mandžurske književnosti. Mandžurci dolgo niso imeli pisave. Šele 1624 je voditelj vzhodnih Tatarov Tai-Cu-Kao-Hoang-Ti — pravi osvoboditelj Kitajske in utemeljitelj dinastije Cing — naložil učenjakom, naj po mongolskem zgledu sestavijo črkopis. Tega je dvanajst let kasneje spopolnil učeni Tahai: mandžurska pisava je dosegla tisto stopnjo fineše, elegance in jasnosti, ki jo občudujemo v pisanih spomenikih.

Šundže je ukazal prevesti glavna dela kitajske književnosti. Kang-Hsi je ustanovil učeno akademijo, v kateri so prevajali klasična in zgodovinska dela in sestavili več slovarjev. S tem je mandžurski jezik dobil trdno podlago. Razen kitajskih spisov so izvrstno prevedli tudi številna dela lamaistične, tibetanske in mongolske književnosti.

V novejšem času so si pridobili največjih zaslug za študij mandžurskega jezika in poznanja mandžurskega slovstva francoski misijonarji. Istočasno pa so med temi malikovalskimi ljudstvi širili luč krščanstva.

Znano je, da so si od početka mandžurske dinastije misijonarji pridobili velik ugled na dvoru. Vedno so cesarja spremljali na dolгих in pogostih potovanjih in povsod so puščali semena božjega nauka. Tako je prišlo krščanstvo v Mandžurijo. Število spreobrnenecv se je večalo še z dotokom kitajskih krščanskih družin. Do zadnjega so ti misijoni pripadali pekinški škofiji. Nankinški škof Gaetan Pires-Pereira, upravitelj pekinške škofije, pa je v strahu zaradi posledic političnih zmešnjav na Portugalskem prosil kongregacijo za širjenje vere, naj prevzame te misijone. Ta je res Mandžurijo izločila iz pekinške škofije in jo povzdignila v apostolski vikariat. Od l. 1803 sta tam bila dva vikariata: južna Mandžurija s škofijskim sedežem v Mukdenu in severna Mandžurija s središčem v Kirinu. V obeh je 55.000 kristjanov.

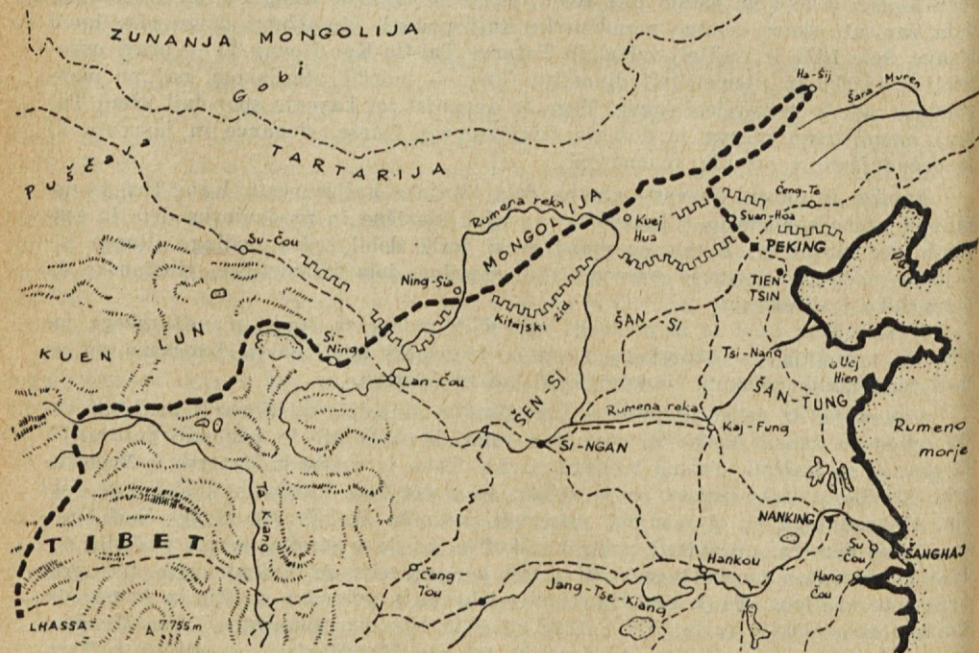
Najvažnejše mesto Mandžurije je Mukden, po kitajsko šen-Jang; v resnici je druga prestolnica kitajskega cesarstva. Deželo namakajo številne reke in potočki. V južnem delu goje suhi riž in cesarski riž, koruzo, sorgo — iz katerega destilirajo odlično žganje —, sezam, lan, trs in tobak, ki je najboljši v vsem kitajskem cesarstvu. Glavni proizvod je bombaž. Značilni za Mandžurijo pa so „trije zakladi“: ženseng, kunja koža in rastlina za ulo. Ženseng je univerzalno zdravilo in krepčilo; prodaja se silno drago. Silno draga je tudi kunja koža, saj stane lovce silnih nevarnosti in naporov. Nosijo jo knezi in veliki dostojanstveniki. Rastlina ula-cau pa je zelo poceni. Z njo podoblačijo ule, to je škornje iz volovske kože. Podloženi z volnatimi deli te rastline ohranijo noge tople tudi v najhujšem mrazu.

Mandžurski Tataři so se skoraj popolnoma prilagodili kitajskemu načinu življenja, ohranili pa so nagnenje in spretnost za lov, za jahanje in streljanje z lokom.

Naslednji dan po našem prihodu v Ku-Ku-Hote (vojaško Modro mesto) smo šli v trgovsko Novo mesto. Boleč vtis nam je napravilo dejstvo, da v mandžurskem mestu ne slišiva drugega kot kitajski jezik. Ni nama šlo v glavo, kako more kakšno ljudstvo odpasti od svoje narodnosti; kako se more narod — osvovitelj tako priličiti podvrženemu, da se v ničemer več od njega ne loči, kvečjemu v nekoliko manjši pridnosti in nekoliko večji ničemrnosti.

(Sledi.)

Zemljevid ozemlja, po katerem je potoval oče Huc C.M.;
črtkasta črta označuje pot, ki jo je napravil.

GOSPODOVA URA

(L'ORA DI DIO)

MISIJONSKA IGRA V TREH DEJANJIH

Spisal VANNI LETO, iz rokopisa prevedel S. D.

PERTNAČ FRANCE	bogat industrijalec	let	60
INŽENIR LOJZE	sin	"	30
DOKTOR MARKO	sin	"	24
MOČNIK JANEZ	upravnik tovarne	"	45
RADO	akademik, sin upravnika	"	20
SLAMNIK	mehanic	"	25
MATEVŽ	služabnik pri Pertnaču	"	65

Milan in več drugih prijateljev Pertnačeve družine. — vsi študentje.

Pozorišče ostane v vseh treh dejanjih nespremenjeno.

Lepo opremljena soba.

I. DEJANJE

Soba (Hišna soba, kjer se zbira družina). Leva vrata vodijo v kuhinjo in Pertnačevo delovno sobo. Desna vrata vodijo v spalne sobe Lojzeta in Marka. Miza na desni. Pisalna miza na levi, bolj v ospredju.

1. prizor

(Okrog mize sede v temlem redu: na sredi Marko, na desni Pertnač, Milan in en prijatelj; na levi ing. Lojze, Rado in dva druga prijatelja. Steklenica z vinom; kozarci; šopek rož. Vsi imajo kozarce v rokah, pripravljene za napitnico.)

MILAN: (Stoji) Prijatelj! Lepa bodočnost te čaka. Prepričan sem, da imaš v svoji mladi, srečni duši ves narčt svojega življenja. Postal si doktor. Čutimo in vemo, da ne boš ostal samo pri imenu, ampak se boš vzpenjal vedno više in više. Na tvojo bodočnost ti napijemo! (Vzdigne kozarec.)

VSI: (Drug čez drugega; govorniku) Dobro! Imenitno! (dvignejo kozarce) Bog te živi! — Na zdravje! (pijejo)

(Med seboj) Kako ti govori! Kakor bi rožice sadil. Kakšna škoda, Milan, da nisi šel za dohtarja študirat! Seveda! Ali pa za kanonika! Ali pa za prodajalca časopisov. (Gromek smeh) Doktor! Zdaj ima doktor besedo! Tiho, novi doktorček govori!

MARKO: (Vstane — počaka, da se umire; tiho, nato v resnem tonu) Prijatelji!

VSI: Živijo novi doktor! (Marko se nasmehne.)

MARKO: Morebiti...

1. prij.: Živijo novi doktor!

2. prij.: Tiho bodi!

MARKO: Morebiti mi ne bo tako težko govoriti, ko bom prvič javno nastopil pred številnim občinstvom, kakor mi je težko danes, ko naj vam povem dve besedi v zahvalo. Navdušenje in ljubezen, ki mi jo izkazujete, mi gresta do srca. Z veseljem sprejemam vaše voščilo. Stremeti za visokimi cilji, bo

namen mojega življenja. Prizadeval si bom, prijatelji, da vas bom v resnici vreden! (Sede.)

VSI: Živijo doktor! Dobro obljublja! — Živijo promocija! Bog živi Pertnačevo družino!

EDEN: Odit bo treba, smo že zelo pozni...

1. prij.: (Proti Marku) Nas morda pospremiš?

MARKO: Se razume.

2. prij.: In ti, Lojze?

LOJZE: Seveda.

VSI: (Govore med seboj).

MILAN: Oprostite, gospod Pertnač, da smo vam privlekli toliko nereda v hišo.

PERTNAČ: Kaj mi poveste! Nasprotno. Prinesli ste mi kup mladostnega veselja, ob katerem so se pomladile celo moje šestdesetletne kosti.

MILAN: O potem se vam iz srca zahvaljujemo za gostoljubje. Na svidenje!

PERTNAČ: Na svidenje, fantje. Tako je prav. Vedno veseli! Kdo bi se kislo držal! (Med veselim pozdravljanjem in stiskanjem rok, odhajajo.)

2. prizor

Pertnač, potem Matevž

PERTNAČ: (Nekaj časa gleda za njimi, nato) Vedno veseli! So že tako preveč okrogli in veseljaški... Matevž!

MATEVŽ: (Vstopi) Želite?

PERTNAČ: Si videl, kakšno veselje?

MATEVŽ: Nič nisem videl... pa si predstavljam, kako je bilo. Kričali so kot norci.

PERTNAČ: Kot norci, da, kot norci... In to vse mojemu sinu na čast; mojemu Marku, razumeš?

MATEVŽ: Kajpak, da razumem.

PERTNAČ: Kaj razumeš? Nič ne razumeš. Ti nisi oče, ti ne moreš razumeti.

MATEVŽ: No dobro, pa ne razumem!

PERTNAČ: Tako!

MATEVŽ: Želite morda še kaj drugega? (Se pripravlja za odhod.)

PERTNAČ: Kam si se namenil?

MATEVŽ: Pospravljat bi šel.

PERTNAČ: Pusti pospravljanje. Danes ne delamo.

MATEVŽ: No, dobro. Vaš svet, moja volja.

PERTNAČ: Če si za to, vrziva karte.

MATEVŽ: (Vesel) Če želite, prav rad... Stopim po karte. (Gre na levo.)

PERTNAČ: (se vesede vidno zadovoljen) Seveda. Gotovo! Danes ne delamo, ko je v hiši tako praznovanje. (Odmor) Tak, prideš ali ne prideš?

MATEVŽ: Že grem, že grem. (Vstopi s kartami).

PERTNAČ: No tako! Mešaj!

MATEVŽ: Je bolje, da vi začnete.

PERTNAČ: Ne, ti začni. Samo priporočam ti, nikar ne goljufaj (hitro)!

MATEVŽ: O, o kar se tega tiče, ste vi bolj vajeni...

PERTNAČ: Ne govori neumnosti! Pošteno igram.

MATEVŽ: Skoraj vedno.

PERTNAČ: Vedno!

MATEVŽ: O, seveda, vedno. No, vrzite! (Nekaj časa tiho igrata.)

PERTNAČ: (Od časa da časa ošine Matevževe karte) Močnika še ni bilo?

MATEVŽ: Ne, nisem ga še videl tega...

PERTNAČ: Pa mora le priti.

MATEVŽ: Naj pride!

PERTNAČ: Zdi se mi, da ti ni preveč pri srcu.

MATEVŽ: Pri srcu... Ta Belce bubov pomočnik.

PERTNAČ: Kaj hočeš! Vsak ima svoje možgane.

MATEVŽ: Da, da. Naj le gazi po svojem močvirju!

PERTNAČ: Poleg tega je dober uslužbenec.

MATEVŽ: Nič ne rečem (zopet igrata nekaj časa v molku.)

PERTNAČ: Za jutri mi pripravljaj črno obleko. Z Markom sva povabljenata na kosilo k Podrgajsovi družini.

MATEVŽ: Bom, bom. (odmor) O..., o...

PERTNAČ (Potuhnjeno) Kaj je?

MATEVŽ: Ne vem... Morda sem motim... toda tegale pikovega asa sem že tretjič videl...

PERTNAČ: Ne nori! Kaj pa misliš, da sem?

MATEVŽ: Častitam!

PERTNAČ: Zakaj?

MATEVŽ: Ker ste tako spretni! Skoraj bi ne bil opazil!

PERTNAČ: (*Se nasmeji.*) Počasi, počasi! Vsaj danes ohranite mirno kri!

PERTNAČ: Naj bo! Igrajva! (*Nekaj časa mirno igraita. Nenadoma vrže Pertnač karte od sebe.*) Ne, danes mi ne gre in ne gre... Vse zaman. Svežega zraka potrebujem.

MATEVŽ: (*Mu takoj ponudi klobuk.*) Kakor želite.

PERTNAČ: Če pride Močnik, mu povej, da se takoj vrnem. (*Odide pri zadnjih vratih.*)

MATEVŽ: Že prav. Dobro se sprehodite!

3. prizor

Matevž, nato Močnik

MATEVŽ: (*Pobira karte.*) Taka kolobocija kot je danes... da, da. Ubogi gospod Marko. Končno je le dokončal študije. Kakšno mučeništvo! Vedno sklonjen nad knjigami, ki so debelejšje kot mašne bukke! Mašne bukke! In to vse zato, da bi se naučil pošiljati ljudi na drugi svet. Sicer ne vem, kako se to dela... pa si predstavljam. Le kakšen okus imajo ti ljudje, da pošljejo fanta študirat take reči. Razbojniki, pravi razbojniki... (*odide na levo s kartami.*)

MOČNIK: (*Vstopi iz zadnjega vhoda.*) Dovoljeno? Nikogar?

MATEVŽ: (*Se vrne.*) Razboj... Pa, pa, oprostite.

MOČNIK: Dober večer, Matevž!

MATEVŽ: Dober večer!

MOČNIK: Ni nikogar doma?

MATEVŽ: Trenutno nikogar. Mlada dva sta spremila prijatelje. Gospod Pertnač pa je šel za trenutek na zrak, a se kaj vrne.

MOČNIK: Ga počakam. (*Sede-premor.*) Danes ste imeli velik praznik, ne?

MATEVŽ: Velik! Pa ga je tudi pošteno zaslužil, ta ubogi Marko! Verjemite mi, ker dobro vem, kaj se pravi študirati.

MOČNIK: Kaj ste tudi vi študirali?

MATEVŽ: Nisem, a si predstavljaj. Gledal sem, kako se drugi uče.

MOČNIK: A, tako!

MATEVŽ: Da, da, tako je. Človek mora pri tem znoreti.

MOČNIK: (*Smeje.*) Torej je tudi gospod Marko...

MATEVŽ: O presneto... Ne govorite neumnosti!

MOČNIK: Dopolnil sem samo vaše izvajanje.

MATEVŽ: Seveda, vi radi modrujete. Toda to modrovanje vas bo pripeljalo v pekel.

MOČNIK: V pekel?

MATEVŽ: Čisto gotovo!

MOČNIK: Eh, eh!... Povejte mi, kaj misli sedaj gospod Marko?

MATEVŽ: Ne vem... Verjetno je, da se veseli s prijatelji.

MOČNIK: Ne tako! Hotel sem reči, kaj bo počel sedaj, ko je doktor. Katero pot si bo izbral?

MATEVŽ: A... le kako naj vem...

MOČNIK: Mislite, da bo ostal v Ljubljani?

MATEVŽ: Zelo verjetno.

MOČNIK: Meni pa se zdi verjetnejše, da pojde kam drugam.

MATEVŽ: Tudi to ni izključeno.

MOČNIK: Morda bi ga v kraju, kjer ni tako poznan, bolje razumeli?

MATEVŽ: (*Užaljen.*) Kot bi tu ne bil dovolj upoštevan!

MOČNIK: Tega ne pravim. Toda glejte. Doktor, ki preveč zahaja v duhovsko družbo, si v našem mestu ne more ustvariti kaj prida položaja.

MATEVŽ: A tako! Morda mislite, da v našem mestu ni več vere?

MOČNIK: Človeku gre na smeh...

MATEVŽ: Ne, ne, gospod Močnik. Dobro veste, da se v tem ne strinjava.

MOČNIK: Verjamem.

MATEVŽ: Če bo gospod Marko poslušal moj nasvet, bo ostal v Ljubljani. Saj je v današnjih dneh tako potrebno, da tudi mesto vidi, kako znajo živeti izobraženi ljudje.

MOČNIK: Morda... jaz nisem izobražen človek.

MATEVŽ: No, prav posebno izobraženi... nikoli niste bili.

MOČNIK: Hvala za poklon!

MATEVŽ: In v tem, o čemer sva govorila, oprostite, ste popoln nevednež.

MOČNIK: Vedno lepše.

MATEVŽ: (*Odhaja.*) Prav tako je, gospod Močnik. Kjer vere ni, tudi nič drugega ni! (*Odide na levo.*)

MOČNIK: Ha, ha, ha! Ubogi Matevž!

4. prizor

Močnik in Marko

MOČNIK: O, pozdravljeni gospod doktor!

MARKO: Dober večer, gospod Močnik!

MOČNIK: Preje sem prišel, da vam izročim moje iskrene častitke k vašemu uspehu.

MARKO: Hvala.

MOČNIK: Končno so vsi napori poplačani. Gotovo ste zadovoljni?

MARKO: (*Izmikajoče.*) Kajpak, seveda. Papa še posebno!

MOČNIK: Da, to je zanj višek veselja.

MARKO: Sedaj ste vi na vrsti.

MOČNIK: Jaz?

MARKO: Gotovo! Vaš Rado.

MOČNIK: Tri leta niso tako hitro okrog.

MARKO: Pa vendar bodo prišla.

MOČNIK: Imate upanje, da jih konča?

MARKO: Čisto gotovo! Fant je nadarjen. In dobro voljo ima.

MOČNIK: Upajmo.

MARKO: Poleg tega pa je tako dober.

MOČNIK: Mislite?

MARKO: Dobro ga poznam. Sva zelo prijatelja.

5. prizor

Prejšna in Pertnač

PERTNAČ: No, končno si le pustil veselo družbo?

MOČNIK: Dober večer, gospod Pertnač!

PERTNAČ: O, dober večer, Močnik. Imate kaj posebnega?

MOČNIK: Prišel sem častitat novemu doktorju.

PERTNAČ: Ali ni tič? Kar ponosen sem nanj.

MOČNIK: Saj ste lahko! Po tolikem trudu in znoju, je to res zaslužen uspeh.

MARKO: Ta je lepa. Zdaj me mučita s pokloni in pohvalami. Očka, če dovoliš, grem v svojo sobo. Nekoliko sem utrujen.

PERTNAČ: Verjamem. Saj ti trenutka niso dali miru. Le pojdi.

MARKO: Gospod Močnik. (*Se mu pokloni.*)

MOČNIK: Na svidenje, gospod doktor. (*Marko odide na desno.*)

6. prizor.

Pertnač, Močnik

PERTNAČ: Torej? (*Se vsede, in tudi Močniku pomigne, naj sede.*)

MOČNIK: Prinesel sem tedensko poročilo.

PERTNAČ: Je kaj posebnega?

MOČNIK: Nič. (*Vzame papirje iz mape; kaže s prstom.*) Tole je strošek za poslani materijal. Dohodki za izdelano blago. Stroški za embalažo. Skupni dohodki.

PERTNAČ: (*Pregleduje zadnji list.*) Tale znesek...

MOČNIK: (*Mu hitro seže v besedo.*) 120.000 dinarjev.

PERTNAČ: Po proračunu bi ta znesek moral biti veliko večji.

MOČNIK: Seveda, ker se v kalkulaciji niso upoštevale slučajnosti, kot na primer: škartiranje pokvarjenega blaga in poprava motorja v veliki dvorani, zaradi česar so bile delavke skoraj pol dneva brez dela.

PERTNAČ: In delavci?

MOČNIK: Mehanik Koruza je prosil za odpust.

PERTNAČ: Zakaj?

MOČNIK: Pravi, da je našel službo v svojem kraju.

PERTNAČ: Je njegovo mesto že zasedeno?

MOČNIK: Že. Sprejet je bil neki Slamnik. Priporočil ga je vaš sin.

PERTNAČ: Marko?

MOČNIK: Da.

PERTNAČ: Ste zadovoljni z njim?

MOČNIK: Dela tri dni. Zdi se, da je zmožen in da ima dobro voljo. Vesel značaj, samo da nekoliko diši po zakristiji.

PERTNAČ: To ne prihaja v poštev. Takim ljudem dajem celo prednost, ker so vsaj pošteni in dobri delavci.

MOČNIK: Saj človek ne bi rekel, pa vendar izkušnja...

PERTNAČ: Kakšna izkušnja?

MOČNIK: Se spominjate tatvine, ki se je pred dvema letoma zgodila v naši tovarni?

PERTNAČ: No, in potem?

MOČNIK: Se morda spominjate, koga so obdolžili?

PERTNAČ: Preddelavca Preska.

MOČNIK: Ki je bil nič manj kot predsednik katoliškega društva.

PERTNAČ: Kaj zato! Pa recimo tudi, da je bil Preska kriv: to vam še ne daje pravice dvomiti o poštenosti vseh drugih.

MOČNIK: O mnogih.

PERTNAČ: Sicer pa je bil Preska oproščen, ker ni bilo zadostnih dokazov.

MOČNIK: Oprostite, dokazi so bili.

PERTNAČ: Tako slabi, da ga sodniki niso mogli obsoditi.

MOČNIK: Ni prvič, da je roka pravice obsodila nedolžnega in krivca spustila na svobodo.

PERTNAČ: V tem primeru se strinjam z dosti sodniki.

MOČNIK: Potem takem bi ga bili morali obdržati v službi.

PERTNAČ: Ker je stvar prišla že v javnost, teh reči nisem mogel urediti.

MOČNIK: Kakor koli...

PERTNAČ: Imate še kaj drugega?

MOČNIK: Za danes nič.

PERTNAČ: No, dobro. (Vstane.)

Čim prej odpošljite blago za vojaštvo, ker so že ponovno zahtevali.

MOČNIK: Kakor hitro bo mogoče. Lahko noč, gospod Pertnač!

PERTNAČ: Lahko noč! (Močnik odide zadaj.)

7. prizor

Pertnač, nato Lojze.

PERTNAČ: (Prelistava register ter tu in tam napiše opombe.)

LOJZE: (Vstopi pri zadnjih vrstih.) Dober večer, očka.

PERTNAČ: (Vzdigne glavo, ga za trenutek pogleda, nato:) Dober večer. Nisi bil z Markom?

LOJZE: Sem bil. Samo potem sem se nekoliko pomudil s prijatelji. (Od-mor) Očka!

PERTNAČ: (Zopet vzdigne glavo in ga gleda.)

LOJZE: Se je Marko vrnil?

PERTNAČ: V svoji sobi je.

LOJZE: Si ga videl?

PERTNAČ: Seveda.

LOJZE: Si govoril z njim?

PERTNAČ: Seveda sem, presneto. Kaj me sprašuješ?

LOJZE: Tako...

PERTNAČ: Tu nekaj ni v redu.

LOJZE: In z Markom... je vse v redu?

PERTNAČ: Seveda... že spet! Kaj je? Kaj ima?

LOJZE: Ne vem... toda zdi se mi...

PERTNAČ: Da je nekoliko utrujen... po toliko velikih ceremonijah.

LOJZE: Verjetno...

PERTNAČ: Pojdi, tudi ti se malo oddahni. (Pogleda uro.) Sedem. Čez dobro uro se vidimo pri večerji!

LOJZE: (Odide na desno.)

8. prizor

Pertnač sam.

PERTNAČ: (Konča pisanje, pobere nekaj listov in register ter odide na levo. Med potjo:) Matevž, Matevž!

9. prizor

Marko, nato Lojze.

MARKO: (Po precejšnjem premoru vstopi po prstih, pogleda za očetom. Ko se uveri, da je sam, se vsede za pisalno mizo, vzame list in piše. Premor.)

LOJZE: (Po kratkem odmaru vstopi in sicer prav tiho, da ga Marko ne opazi. Se mu približa za hrbtom in opazuje — premor.) Marko!

MARKO: Ti Lojze? Kdaj si prišel? (Hoče neopazno skriti popisani list in hoče biti miren.)

LOJZE: Oprosti. Nimam namena vohuniti. Hotel sem le odkriti, kaj je, kar ti nekaj časa sem burka srce.

MARKO: Ne razumem.

LOJZE: O, dobro me razumeš.

MARKO: Pojasni.

LOJZE: Mišliš, da je res potrebno?

MARKO: Rekel sem, da ne razumem.

LOJZE: (*Ga preiskujejoče gleda.*) Danes je tvoj praznik. Pa moreš reči, da si resnično srečen?

MARKO: Kakšno vprašanje!

LOJZE: Odgovori!

MARKO: Zakaj bi ne bil srečen, ko sem dosegel svoj ideal?

LOJZE: (*Poudarja zlog za zlogom.*) kateri ideal? kateri ideal? (*Marko povese glavo. Premor.*) Zdi se mi, da je še nekaj drugega, o čemer sanjaš.

MARKO: (*Se dela presenečenega.*) Kdo ti je povedal?

LOJZE: Kdo mi je povedal?... Marko! Mar nisem več tvoj brat? Zakaj skrivaš?

MARKO: Pa če ti povem...

LOJZE: Ti sam si mi povedal.

MARKO: Jaz?

LOJZE: Da, ti! S tvojim vedenjem, ki se je v zadnjem času tako spremenilo. Danes imam za to potrdilo.

MARKO: Od koga?

LOJZE: Od tebe... Zakaj skrivaš tisti list? Je brez pomena, ker mi je vsebina itak znana.

MARKO: (*Za trenutek povese glavo, nato odločno vstane in mu pogleda kljubovalno v oči.*) Potemtakem?

LOJZE: Potemtakem si norec!

MARKO: Zakaj?

LOJZE: Tvoj načrt je sad razgretih možganov. To je verska vročica, katere si se nalezal v onih krogih, kamor tako pogosto zahajaš. Z eno besedo: norost.

MARKO: Norost? (*Se vedno bolj razgreva.*) Norost, da, norost ljubezni. Lojze! Ti nisi nikoli okusil tega. Ne poznaš opojnosti sanj in želja, ki jih hočeš res uresničiti. Ne veš, kaj se pravi imeti cilj, za katerim težiš z vsem bitjem in žitjem!

LOJZE: Nikar ne fantaziraj! Kaj nisem imel tudi jaz svojih načrtov? Pa sem mar stikal za njimi v oblakih? Skončal sem študij, ustvaril sem si položaj; in to mi zadostuje.

MARKO: Meni ne zadostuje! Vsakdo ima svojo življensko pot. Moje srce ima drugačne zahteve, drugačne želje.

Ti si prehodil že dobršen kos svoje poti, jaz sem pa šele na začetku. In v vesti sem jo dolžan prehoditi prav do konca.

LOJZE: Tako ti veleva tvoja vest? Zaveči žrtve dolgoletnega študija, uničiti lepo bodočnost; ogoljufati očeta za vse upe in nade, ki jih je imel z nama; tako, praviš, ti veleva tvoja vest?

MARKO: Lojze! Prosim te, nikar me ne muči. Je brez pomena. Najini poti sta se preveč oddaljili. Vedi, da je nad človeškim hotenjem nespremenljiva božja volja, kateri se mora vse pokoriti. Božje pravice so nad vsemi človeškimi pravicami. Misliš, da meni srce ne krvavi ob misli na ločitev? Misliš morda, da sem izbral to trnjevo pot kar tako, iz veselja, da bi druge trpinčil?

LOJZE: Ti si prenapetež, da, prenapetež. Bog ne more hoteti nemogočih stvari.

MARKO: Nemogočih? Zakaj? (*Lojze ne odgovori.*) Da, tako govorite glasniki novega časa. Človeka, ki se postavi v življenjsko nevarnost, da brani svojo idejo, pa naj bo še tako meglena, smatrate za junaka. Človeka pa, ki se žrtvuje za Kristusa, za najsvetejšo stvar, razglašate za norca.

LOJZE: Nikar, Marko! Bodi miren in dobro premisli, kar hočeš storiti.

10. prizor

Imenovana, nato Matevž, Slamnik.

SLAMNIK: Z dovoljenjem? Pozdravljen, Marko! Kako se imaš? Dobro? Me veseli. Jaz tudi, hvala! In ti Lojze? Tudi? Imenitno. Me veseli... O, kaj pa to?... Ali nimata jezika?

MARKO: Saj naju ne pustiš k besedi.

SLAMNIK: Saj res. Prav imaš. Pomisli, da, pomisli! Vaš sluga me je hotel naznaniti. Pa sem ga prehitel. Boš videl! Še preden bo sonce vžšlo, bo tu z naznanilom: „Prišel je gospod...“ (*V istem trenutku vstopi Matevž in hkrati s Slamnikom reče:*)

MATEVŽ: Prišel je gospod... (*Se spogledata; Matevž začudeno pogleda.*)

SLAMNIK: Oprostite, gospod Matevž! Sem se kar sam naznanil...

MATEVŽ: Saj vi ste...

SLAMNIK: Seveda, jaz sem tisti.
MATEVŽ: Ki sem ga pustil v čakalnici.

SLAMNIK: In ga sedaj verjetno ni več tam.

MATEVŽ: Vendar...

SLAMNIK: Kaj mislite, gospod Matevž, da sem izmed tistih, ki lahko ure in ure sedijo v čakalnici?

MATEVŽ: Pravim... (Lojze in Marko se smejeta.)

SLAMNIK: Pravim... pravim... tako je, pa amen. (Se smeje.)

MATEVŽ: Gospod Marko...

MARKO: Lahko odideš.

MATEVŽ: (Ko odhaja, pogleda postrani Slamnika.) Ta je pa tič, ta.

MARKO: Vedno si enak.

SLAMNIK: Kaj hočeš. Žal mi je, da sem zamudil napitnico.

MARKO: Meni je tudi žal.

SLAMNIK: Morda... počakaj no. (Vzame steklenico.) Presneto, prazna je.

MARKO: Trenutek! (pokliče) Matevž!

SLAMNIK: Kaj počenjaš? Si nor? (Vzame drugo steklenico.) Poglej no.

Nekaj kaplic je še. (Natoči — vzdigne kozarec.) Na zdravje, strgani... pardon... mladi doktor!

MARKO: Hvala (se nasmeji — odmor).

SLAMNIK: (Pogleda Marka in Lojzeta v obraz.) Povejta mi. Ste imeli danes praznik ali sedmino?

MARKO: A, zakaj?

SLAMNIK: Zakaj?... Odkar sem vstopil, nista dala nobene poštene od sebe.

LOJZE: Zato si jih pa ti toliko več stresel.

SLAMNIK: To ne prihaja v poštev. (Odmor.) Torej?... ali sta murtasta?

LOJZE: Bojim se, da se bo praznik spremenil v sedmino.

SLAMNIK: Ej! Kaj praviš...

LOJZE: Ne delaj se nevednega. Bolje kot jaz poznaš njegovo odločitev.

SLAMNIK: Kakšno odločitev?

MARKO: Ne, Lojze. On nič ne ve o tem.

SLAMNIK: Tristo krokodilov. Pojasnita vendar, kaj je s to sedmino!

MARKO: Nobene sedmine ni.

SLAMNIK: Kaj pa potem?...

LOJZE: Svoje junaštvo hoče pokazati.

SLAMNIK: Še trenutek, pa izgubim potrpljenje.

LOJZE: Na potovanje bo šel. Karijero bi rad napravil.

SLAMNIK: Kaj?

MARKO: Naj popravim: V misijone pojdem.

LOJZE: Kar je končno isto.

SLAMNIK: Tristo kanonov!...

Kot da bi treščilo vame! — Ali je res?

MARKO: Res!

SLAMNIK: Priđi, srček, da te objamem. (Razprostre roki; vendar ga ne objame.)

LOJZE: Saj sem vedel. Ne more biti drugače.

SLAMNIK: Marko, misijonar! Čudovito! Neverjetno!

LOJZE: (Posmehljivo.) Pravcati čudež!

SLAMNIK: To bo veselje, ko zvedo v krožku za veselo novico...

LOJZE: Napravili mu bodo celo procesijo.

SLAMNIK: Še kaj več.

LOJZE: In duhovni bodo ukali od zmagoslavja. Pertačev sin Marko se je ujel v njihove mreže.

MARKO: Nehaj, Lojze!

LOJZE: Pojdi v krožek, kjer ti pripravljajo zmagoslavje.

SLAMNIK: Poslušaj, Lojze! Si morda nevoščljiv? Če si želiš takega zmagoslavja, ga lahko pripravimo tudi tebi.

LOJZE: Me prav nič ne skomina po njem, si lahko prepričan.

SLAMNIK: Kaj pa potem kodaš!

LOJZE: In tudi Marka ne bo zraven.

SLAMNIK: Mora priti.

MARKO: Imam rajši mir.

SLAMNIK: No dobro. Bomo pa... v miru napravili.

LOJZE: Marko ne pojde nikamor.

MARKO: Lojze!

SLAMNIK: Bi mu rad branil?

LOJZE: Jaz? Tu nimam besede.

SLAMNIK: Torej?

LOJZE: Tu odloča oče.

MARKO: Sem polnoleten, Lojze.

LOJZE: Seveda. Da opravičiš upor,
je ta beseda vedno dobrodošla.

SLAMNIK: Ej, Lojze! Gotovo si
pil kavo brez sladkorja.

LOJZE: Nehaj s svojimi neum-
nostni!

SLAMNIK: (*Nekoliko potrft*) Hva-
la. To je zame.

LOJZE: Vidva vedno skupaj dr-
žita.

MARKO: Vidiš, on me razume, kot
me bo razumel oče.

LOJZE: (*Zadirčno*) Le pokaži mu
tisto pismo, pa boš videl, kako veselje
mu pripraviš. Povej mu, da ne veš kaj
početi pri njem.

MARKO: Lojze!

LOJZE: Da si čakal tega veselega
dneva, da mu zadeneš najhujšo rano!

MARKO: Dosti! Nehaj!

LOJZE: In namesto, da bi pošteno
žive! pri očetu, se hočeš iti potepat po
svetu...

MARKO: Lojze, ne veš, kaj govo-
riš. Ponosen bo na sina misijonarja.

11. prizor

Prejšnji in Pertnač

PERTNAČ: (*Ujame zadnje besede
— močno, bolešno, odsekano*) Ne! (*Vsi
se obrnejo proti Pertnaču. Osuplost.*)

*Nekaj trenutkov molk. Pertnač se pri-
bliža Marku, ga prime za roko in ga
nepremičeno gleda — nato) Marko, go-
tovo ne misliš resno. Reci mi, da ni
res...*

MARKO (*Skloni glavo*).

PERTNAČ: (*Proti ostalim*) Pro-
sim, pustita naju sama. (*Onadva odi-
deta.*)

12. prizor

Marko, Pertnač

PERTNAČ: Marko!

MARKO: Očka!

PERTNAČ: Zakaj si izgovoril te
besede? Gotovo si se šalil. Ali ni res?
Reci, da je bila samo šala.

MARKO: (*Napne vse sile, da bi
ostal miren*) Očka... so trenutki v
človeškem življenju, ko se božji načrti
križajo s človeškimi... In te božje na-
črte je treba sprejeti. Kajti človek se
ne sme upirati božjim nameram!

PERTNAČ: (*Se zgrudi na stol in
nekaj časa v obupni bolesti molči*)
Marko! (*Nato kljubovalno vstane*) Ne,
ne pojdeš, nikamor ne pojdeš! Pa če
tudi se uprem samemu Bogu!

ZASTOR PADE!

(Sledi drugo dejanje.)

13. MISIJONSKA VELETOMBOLA

Ta tradicionalna pireditev rojakov Vélikega Buenos Airesa
v pomoč slovenskim misijonarjem bo letos na istem lepem
prostoru kot lani, in sicer v ATENEO DON BOSCO v
Ramos Mejia

V NEDELJO, 12. JANUARJA

Vse bralce "Katoliških misijonov" v imenu slovenskih mi-
sijonarjev prosimo, da lepo sodelujejo!

Slovenska misijonska zveza

naši misijonarji pišejo...

† FRANCE DROBNIČ^v S. J.

Spet je posegla smrt v že itak redke vrste slovenskih misijonarjev in spet br. Franceta Drobniča S. J., ki je bil eden od triperesne deteljice: o. Poderžaj, v skupino jezuitov: Komaj so preboleli izgubo o. Viktorja Sedeja S. J., že morajo obžalovati, in z njimi vsi slovenski misijonski sodelavci, prezgodnjo smrt br. Udovč, br. Drobnič, katerega je pred 34 leti skupaj odšla iz Ljubljane v Indijo kot slovenska prednja straža nameravanega Bengalskega misijona v 24. Parganasu v Gangesovi delti.

Žalostno vest nam je sporočil njegov starejši sobrat br. Udovč. Pismo je začel pisati 19. oktobra, ko je bil br. Drobnič še živ, a že na zdravljenju v Kalkuti. Nadaljeval pa je s pisanjem 22. oktobra, ko je zvedel za smrt pokojnega sobrata. Objavljamo pismo v celoti:

Triperesna deteljica „Bengalskega misijona“, kakor se je pred 14 leti dala slikati ob dvajsetletnici skupnega prihoda v Indijo: od leve na desno br. Janez Udovč, p. Stanko Poderžaj in zdaj pokojni Franc Drobnič.

Bo že menda res, da je človek toliko bolj trd za pisanje, kolikor starejši postaja. Vendar me to pot hvaležnost obvezuje, da Vam pišem. Najprej se Vam moram zahvaliti za krasni knjigi č. g. Sodja CM: Duhovne vaje in Kraljica apostolov, ki mi odlično služita za duhovno hrano. Potem ne smem pozabiti izraziti hvaležnost za pošiljanje „Katoliških misijonov“, ki so prav dobro urejevani in jih takoj, ko pridejo, v dušku preberem. Ne le, da prinašajo poročila in članke iz vseh misijonskih dežel, ampak tudi povezujejo vs nas slovenske misijonarje in misijonarke, raztresene po svetu, ki se pa po „Katoliških misijonih“ počutimo kot ena družina, podpirajoči drug drugega v molitvi.

Ker je brat France Drobnič že dalje časa v bolnici, me je prosil, da se Vam za vse zahvalim tudi v njegovem imenu. On je bil vedno najkrepkejši izmed nas in zlepa ni bil bolan, razen na malariji, kateri skoro nihče ne uide. A to pot tukajšnji zdravniki iz Darjeelinga niso mogli dognati vzroka njegovi vročici, pa so ga poslali v Kalkuto, v upanju, da bo tam hitro okreval. Zdravje je pač velik dar božji.

Ravno danes, 22. oktobra, smo dobili žalostno obvestilo, da je naš dragi sobrat France Drobnič podlegel na operacijski mizi.

Ne morete si predstavljati, kako je ta vest odjeknila po Himalajskem predgorju, kjer je naš dragi France tako dolgo in tako uspešno ter požrtvovalno deloval!

Doživel je 62 let, od tega 42 v redovnem življenju in 34 v misijonih: V Bošontiju je bil 9 let, v Kurseongu naslednjih devet let in tu v Darjeelingu kar 16 let...

Naš tukajšnji kolegij z njim veliko izgubi, ker je bil gonilna sila najrazličnejših podvigov. Ker je bil zelo nadarjen in zelo praktičen, so mu predstojniki zaupali važne naloge pri gradnji novih poslopij in pri gospodarstvu tega velikega kolegija. Vsak problem je z božjo pomočjo znal razrešiti in vsi so se zato obračali nanj.

Naš France je bil velik častilec sv. Jožefa, katerega pomoč je vedno doživljal, zato smo prepričani, da ga je ta njegov nebeški prijatelj takoj spravljal v nebeške dvore.

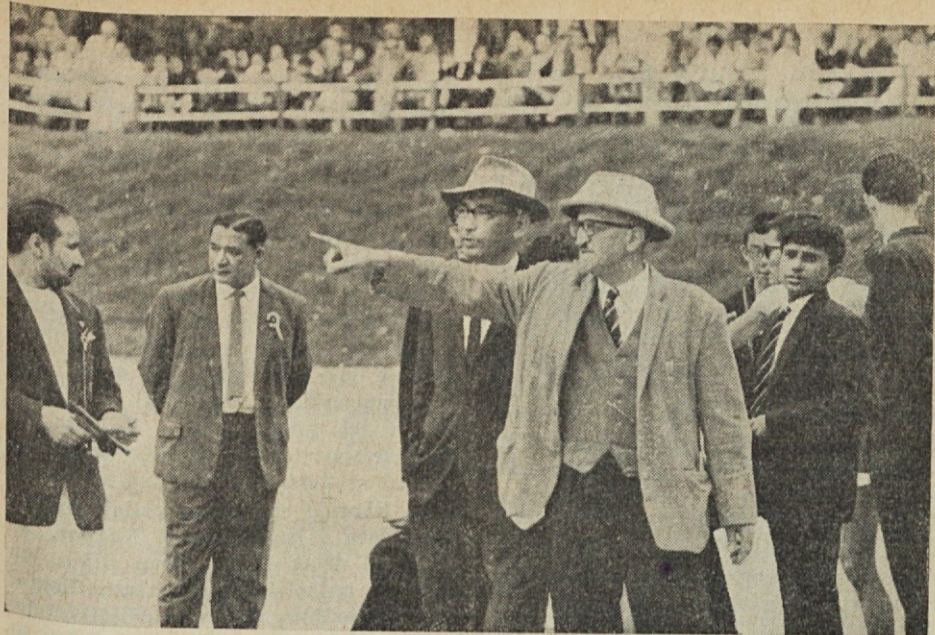
Lahko si mislite, kako me je zadelo, ko sem čul za njegovo smrt. Dolga leta sva skupaj delovala v Indiji, v katero sva tudi skupaj dospela. Nihče ga ni bolje poznal kot jaz in tudi on je mene dobro poznal; ni bilo skrivnosti med nama.

Bil je vzoren in svet redovnik in misijonar, ki ni poznal polovičarstva. Resnična in ponižna pobožnost na eni strani, pa velika vestnost in sposobnost pri delu na drugi strani, to so bile njegove značilnosti. Naj mu bo Bog bogat plačnik!

O njegovi smrti sem moral obvestiti njegove sorodnike, ki jih je toliko v službi Gospodovi. Imel je tri sestre redovnice De Notre Dame, poleg tega je v sorodstvu z družino Žužkovih, od katerih so 4 jezuitski duhovniki, dve pa misijonarki zdravnici, njih mama je pokojnikova sestrična. To je cela četa borcev Kristusa Kralja, ki se bo tudi zavzela zanj pri božjem oltarju.

Upam, da bo kateri od naših misijonarjev obširneje popisal njegovo življenje in delo, zlasti iz časa njegovega delovanja v bengalski džungli.

+ Brat France Drobnič S. J. (s stegnjeno roko) pri vodstvu športnih tekem v Darjeelingu.

Jaz osebno ga ne bom pozabil, kajti, kamor se obrnem, je kaj, kar me spominja na dragega pokojnega sobrata. Vedno sem bil prepričan, da bom šel pred njim v večnost, ker sem veliko starejši kot on, pa je Bog drugače ukrenil.

Naj v miru počiva!

— — — — —
Smo na koncu šolskega leta in naši dijaki že štejejo dneve, kdaj bodo odleteli v doline. Jaz ostanem do novega leta tu, šele pred začetkom novega šolskega leta bom šel po nakupovalnih opravkih v Kalkuto, kjer navadno srečam večino naših slovenskih misijonarjev, ki jim je Kalkuta središče. Brata Franceta pa bom obiskal na pokopališču...

Ako dočakam 14. april, bom ta dan obhajal svoj 50. letni redovniški jubilej. Prijazno Vas povabim, da se mi pridružite v zahvali s Te Deum in Magnificat ...

Vam in vsem dobrotnikom in bralcem „Katoliških misijonov“ voščim vesel Božič in blagoslovljeno Novo leto!

Vaš hvaležni brat Janez Udovč S. J.

Slovenska misijonska akcija izreka skupini slovenskih jezuitskih misijonarjev v Indiji iskreno sožalje ob izgubi kar dveh odličnih sodelavcev v tako kratkem času! Za pokojnega brata Drobniča bomo molili, kot molimo za pokoj duše o. Sedeja, obenem se pa obema že priporočamo, da iz nebes podpirata delo slovenskih misijonarjev na misijonskem polju in njih sodelavcev v zaledju!

O. JANEZ ERLICH S. J. se bolj malo kdaj oglasi, verjetno zato, ker ne deluje „na terenu“, kakor bi rekli, ampak v središču jezuitskega bengalskega misijona, v Zavodu sv. Ksaverija v Kalkuti. Na njegov naslov pošiljamo navadno darove za bengalske misijonarje, da jih potem on lepo razdeli med posamezne misijonarje. V zadnjem pismu se ravno zahvaljuje zanje in sporoča, kako je vse uredil. Zahvaljuje se tudi za druge darove v paketu, ki ga je poslal k njemu za misijone misijonski krožek družbenih bogoslovcev, kateremu je duhovni vodja č. g. Wolbang CM. Glede svojega delokroga nasploh pa pravi:

„Moje delo je zdaj pred vsem preurejanje in uprava velike knjižnice tega univerzitetnega kolegija. Dela čez glavo za več let. Hvala Bogu, je moje zdravje izvrstno!“

O. DEMŠAR S. J. nam iz Kharija v Bengaliji k vsemu, kar je zadnje čase poročal, dodaja še nekaj zanimivih novic, ki jih moramo vedeti, če hočemo biti „na tekočem“ o njegovem misijonskem delu:

„Moj misijon je precej obsežen in da res veliko dela, tako da človek ne more vsega sam opraviti. S kaplani, ki mi jih pošiljajo, imam pa bolj smolo; malo časa kdo ostane na misijonu, saj sem jih imel doslej že kar pet...“

Zadnje čase sem prejel sporočilo iz škofije: „Pater, dobili boste prav dobrega kaplana, samo malo potrpite: P. Janez Baptist Bhadžuj bo vaš pomočnik. V novembru je bil posvečen, je zelo slabega zdravja, imel je sušico in smo skoraj obupavali nad njegovim življenjem, pa se je nekako pozdravil. Zdaj ga pošiljamo k Vam v Khari, ker vemo, da boste vse storili za njegovo zdravje...“ Lep pomočnik, kajne! In res jo je primahal gospod Bhadžuj lepega dne, suh kot trska, kašljajoč; le

slabo je lomil bengalščino... Misli sem si: Kaj bo pa to? Bengalci pravijo: Boljši napol slep stric, kot sploh noben stric — in tako sem ga sprejel z velikim veseljem, češ, bom imel vsaj koga, ki bo v moji odsotnosti mašobral“ Fant, zdaj pa dobro jej, spi veliko, tudi čez dan, ne delaj nič, tudi ne boš hodil venkaj na podružnice, ampak samo doma boš in se boš zdravil!“ Naročil sem mu za vsak dan pol litra mleka iz vasi, ki ga je težko dobiti, in vso drugo jedačo in pijačo, ki jo potrebuje tovrstni bolnik, pa se je začel lepo popravljati, novopečeni misijonar! Ko je šel zadnji teden v Kalkuto, ga škof še spoznal ni, tako je dobro izgledal..

Iz Kharija smo letos poslali prvega kandidata v bogoslovje, v Nagpur. Je to mlad dijak Lukas Orup Bijoli, sin našega najboljšega katehista. Končal je srednjo šolo, pa se je odločil za lemenat. Jože Kunstelj, moj sošolec, ki je zdaj župnik nekje na Koroškem, me je prosil, naj mu povem za kakega domačega bogoslovca, kajti njegovi farani bi mu radi pomagali priti do duhovništva. Takoj sem mu odgovoril ter mu navedel tega nadebudnega fanta. Dobri ljudje so brž zbrali lepo vsotico zanj ter mu jo poslali. Jaz sem jim poslal z obratno pošto fantovo fotografijo in dobrotniki so jo bili veseli. Nek star kmetič, ki je bil hudo bolan, je dal lepo vsoto v sklad za tega novega domačega bogoslovca. Ko je že umiral, je prosil za bogoslovčevo sliko; vzel jo je v roke in umirajoč molil zanj, da vztraja v svetem poklicu. Kar niso mu mogli slike vzeti iz roke in pokopali so ga s sliko našega bogoslovca v roki... Še je veliko dobrih naših Korošcev, pod vodstvom gorečih dušnih pastirjev! Bijoli mi je ravno včeraj poslal daljše pismo, da ga pošljem dobrotnikom, katerim se zahvaljuje za vso naklonjenost in jih prosi za duhovno pomoč, da bi vztrajal do konca... Molite tudi Vi!”

Oglasil se nam je iz Južne Rodezije misijonski brat IVAN PREGELJ S. J., ki nam kratko popiše zgodbo svojega misijonskega poklica in dosedanjega delovanja. Pisal je že julija meseca iz misijona Monte Cassino:

„Po dolgem času sem le prišel do tega, da se Vam zahvalim za poslani mi dar, pa tudi za knjige in „Katoliške misijone“, ki jih redno prejemam in prebiram. Bog naj Vam vso skrb zame stotero povrne, enako tudi vsem darovalcem in sodelavcem. Vsak dan se vas spominjam v molitvi, proseč Boga, naj Vas ohrani pri zdravju, da boste lahko še dolgo delovali v božji službi in v pomoč nam na misijonskem polju!

Zdaj naj se Vam pa malo predstavim. Doma sem s Primorskega, in sicer iz Cola nad Vipavo. Druga svetovna vojna me je pognala po svetu kot stotine drugih naših rojakov. Potikal sem se tudi po raznih taboriščih v Italiji in Nemčiji, leta 1947 sem pa prišel v Anglijo, kjer sem se zaposlil v premogokopnih rudnikih 12 let, do januarja 1959, ko sem vstopil k jezuitom v Londonu. V Afriko sem prišel decembra 1960. Tu sem nekaj časa učil novince naše družbe kmetijstva, sadjarstva, živinoreje in drugo, kar pač pride redovnemu bratu prav pri delu. Počasi sem se naučil tukajšnjega domačinskega jezika, pa sem se lahko lotil poučevanja verouka tako med otroci kakor med odraslimi. Pred nedavnim so me predstojniki poslali na novo misijonsko postajo, kjer sem sedaj in odkoder Vam pišem. Tu imamo na misijonu kakih 150 otrok, učnih moči je pa samo šest sester Dragocene Krvi, en duhovnik in moja malenkost. Poleg šole na misijonu imamo še šest šol v okolici, katere tedensko obiskujemo, kar je tudi moja naloga. Zdaj v suhi dobi še kar gre, kako bo pa v deževni, ne vem, kajti moj jeep ne bo mogel preko naraslih potokov in rek. Tu Cerkev kar lepo napreduje. Ako bi imeli več delovnih moči, bi vse še veliko bolj zacvetelo.

Prav lepo Vas vse pozdravljam!“

Misijonar o. Emil Čuk (glej poročilo na naslednji strani).

V novi afriški državi Čad deluje že nekaj let S. SILVESTER iz Družbe Pomočnic vernih duš. Od nje imamo pred seboj tri še neobjavljena pisma iz srede leta 1963. Tele zanimivosti in novice nam poroča naša misijonarka:

Spet sem Vaša velika dolžnica. Prejela sem knjigo „Duhovne vaje“; kakšen zaklad! Kaj takega še nisem videla v slovenskem jeziku. Letos me mislijo predstojniki poslati za tri mesece v Francijo na oddih. Ne mislite, da sem kaj bolehná, a predstojniki so spoznali za pametno in koristno, da vsako sestro od tu na približno štiri leta pošljejo za nekaj časa v Evropo. No, tam bom imela več časa in najprej sama izčrpala to knjigo, potem jo bom pa drugim našim dragim slovenskim sestram pustila, česar bodo zelo vesele.

Včeraj je naša osnovna šola začela s počitnicami. Leto smo zaključili s sveto mašo. Bil je pa to velik dogodek: Prvič v zgodovini Kabalaya, kjer delujemo, se je zgodilo, da je kaka ženska dovršila ljudsko šolo. Predstavilo se jih je komisiji pet, a uspele so le tri. Od teh bo ena nadaljevala šolanje za bolničarko, drugi dve pa za socialni asistentki. Naše osnovnošolske dekleta so vse začele hoditi v šolo šele z desetimi, enajstim letom, kajti pred našim prihodom semkaj ni bilo za dekleta nobene šole. Težko se uče tudi zato, ker je ves pouk v francoščini, ki je tu zdaj uradni jezik in bo verjetno tudi ostal, kajti v državi je najprikladnejša, čeprav ni domačinski, da se državno življenje sploh ne bi moglo vršiti, ako ne bi sprejeli enega, vsem skupnega jezika. In ker francoščino vsaj moški govore po malem povsod, je najprikladnejše, čeprav ni domačinska govornica. Za fante je v šolah lažje prav zato, ker se gibljejo več med možmi, ki mnogi znajo francosko, pa se jezika že pred šolo vsaj nekoliko nauče. Dekleta so pa vedno doma med ženskami.

25. maja smo imeli birmo. Prišel je nadškof in birmal 160 oseb. Za Binkošti smo pa imeli 19 novokrščencev, same može in fante. Molite, prosim, zanje, da bodo ostali zvesti, kajti pogansko mišljenje in življenje je tu še zelo zakoreninjeno, po drugi strani pa že sega po dušah še hujše, moderno poganstvo...

Smrt Janeza XXIII je tu zelo odjeknila. V teku njegove bolezní se je med tednom bralo veliko svetih maš, prav tako za pokoj njegove duše po smrti, in udeležba je bila skoraj toliko kakor ob nedeljah. Seveda so bile svete maše ob večernih urah. Danes opoldne smo pa zvedele, da nam je Bog dal novega papeža, in zvečer bo že zahvalna pesem pri sveti maši."

Dva meseca kasneje piše misijonarka sledeče:

"Prišla sem domov z duhovnih vaj in sem našla kar dva zaklada: ček z Vašim darom in pa življenjepís škofa Slomška. Bila sem vesela prvega in drugega in Bog Vam povrni!

Vaši dolarji bodo vsaj delno izpolnili vrzel v našem gospodarstvu, ki so nam jo zadali tatovi pred mesecem dni. Neke nedelje zvečer, ko smo bile vse v cerkvi pri blagoslovu, se je pet pobalínov prikradlo v naš samostan, kjer so staknili kovček, v katerem je bil hranjen denar naše komunitete in obeh šol. Po štirinajstih dneh so tatove odkrili: Bilia sta dva pohana in pa — trije naši ministranti... Denar so v tem času že skoraj ves zapravili. Zelo mi je žal radi treh naših fantov, ki so stari od 14 do 18 let.

Kot rečeno, sem pred kratkim opravila letne duhovne vaje. Zbralo se naše je 13 iz treh različnih redov. Bili so to milosti polni dnevi!

Pisala sem Vam, da bi morala iti letos na oddih v Francijo, a sem le tu ostala, česar sem vesela, kajti smilili bi se mi sestri, ki bi ostali s toliko več dela, saj smo na misijonu le tri.

Naše misijonsko delo tu je zelo ovirano radi še zelo zakoreninjenih poganških navad, tako na primer mnogoženstva. Koliko je primerov, da novospobrnjenci nekaj časa tako lepo kažejo, a se jim začne vsa vera podirati, ko se ne zadovolje z eno samo ženo. Veliko krat pridejo žene k nam s prošnjo, da bi jih vzeli na misijon, češ: Kar pri vas ostanem, nočem več domov, kajti jutri pripelje mož še drugo ženo...

Seveda jim ne moremo ustreči, čeprav razumemo, kako je hudo."

Iz TANGANJIKE piše sredi avgusta O. EMIL ČUK:

Najprej se zahvaljuje za pošiljko 100 dolarjev iz sklada za vse slovenske misijonarje in pravi, da veliko moli za dobrotnike. Sprašuje se, če smo prejeli zavoj fotografij s tamkajšnjih misijonov (in smo jih res prejeli). Potem nadaljuje:

„31. avgusta bom ves vesel podelil sv. krst nekaterim katehumenom. Naslednji dan bodo prejeli sveto obhajilo. 7. septembra pa pride k nam škof in bo podelil še sveto birmo.

Jutri začnem z gradnjo temeljev za tretjo šolsko sobo moje ljudske farné šole. Kot vidite, v misijonih ne moremo

nikdar nehati zidati. Brez misijonskih stavb ni misijonskega življenja in dela, a gradnja, zlasti če je človek sam na misijonu kot na primer v mojem primeru, človeka zelo izčrpa, tako fizično kakor finančno... Brez gmotne pomoči od zunaj bi bilo tu zaenkrat nemogoče kaj delati, kajti domačini, povečini novokrščenci, domala ne morejo nič prispevati, radi slabega ekonomskega položaja, čeprav bi mnogi srčno radi. S temi 100 dolarji, ki ste mi jih poslali, niti ne bom mogel docela plačati teh 22 šolskih klopi, ki jih bom moral kupiti za novo šolsko sobo, saj me bo stala vsaka klop skoraj 7 dolarjev. Potrebujem tudi pet oken, katerih vsako me stane osem dolarjev. In vrata 10 dolarjev. Tako vidite, da najbolj preprosta šolska soba stane lepe denarce.

Zahvaljeni torej vsi dobrotniki, ki nam s svojo nesebično pomočjo omogočate, da sploh moremo kaj delati na misijonskem polju! Naj Vam ljubi Bog stoterno povrne!"

Ob potoku v misijonu o. Emila Čuka v Tanganjiki, Afrika.

misijonsko zaledje

“KAKOR V NEBESIH, TAKO NA ZEMLJI”

Igrano za Misijonsko nedeljo in praznik Kristusa Kralja v Buenos Airesu

Že pred leti je Nikolaj Jeločnik opozoril uredništvo „Katoliških misijonov“ na izredno vrednost Hochwälderjeve drame „Das heilige Experiment — Sveti poskus“, ki so jo malo prej igrali v Buenos Airesu skozi celo leto odlični igralci, kakor je šla že prej po vseh večjih svetovnih odrih. Naprosili smo g. Jeločnika, da bi igro prevedel, kar je tudi storil z vso požrtvovalnostjo in sposobnostjo. Igro je krstil tako kot jo nazivlje španski prevod, po slovensko: Kakor v nebesih, tako na zemlji. Prevod so „Katoliški misijoni“ objavljali v letu 1960. Kolikor vemo, so igro uprizorili v tem prevodu najprej rojaki v Torontu. V Buenos Airesu smo vsa ta leta nazaj poskušali pristopiti

Slika iz drame "Kakor v nebesih, tako na zemlji" kakor so jo uprizorili rojaki v Buenos Airesu. Tu: Odposlanec španskega kralja poslušča obtožnico buenosaireškega škofa (Rad Ivan) proti jezuitskim redukcijam.

Tudi buenosaireški trgovci se pritožujejo proti jezuitom. — V sredi stoji jezuit odposlanec (Štanko Jerebiž), misijonar zraven je jezuitski provincial (Ciril Markež), stoječega trgovca na levi je igral Ludvik Štancer, sedeža pa T. Novljan in C. Jan.

Zaslišan je bil tudi holandski trgovec, ki stoji levo (Lojze Rezelj). V ozadju stoji zraven provinciala superior (Tine Debeljak, ml.). Zemišljevid na steni kaže področje jezuitskih indijanskih redukcij.

Iz Rima je prišel zastopnik jezuitskega generala, a "incognito", ki je prinesel nalog družbe in papeža, da se jezuiti umaknejo iz Paragvaja. Zastopnika je igral sam režiser Maks Borštnik (sedeži desno; sedeči levo je provincial).

Ko so indijanski poglavarji zvedeli za odhod jezuitov, so prišli protestirat. S provincialom sta poleg superiorja že ekonom, ki ga je igral scenograf Jure Vombberger, in pa vojaški poveljnik redukcij Uroš (B. Vivod).

Jezuitski misijonarji ob umirajočem provincialu. Odposlanec španskega kralja podpisuje smrtno obsodbo, ki jih je predložil sodnik (F. Gerkman) v ozadju (razkoračen) španski vojaški poveljnik (J. Černak). Med jezuiti kleči uklenjeni, tudi na smrt obsojeni Uroš.

k uprizoritvi, pa so se poskusi ponesrečili radi velikega števila nastopajočih: nad 30 samo moških oseb.

Za lansko misijonsko nedeljo pa smo naprosili priznanega igralca in režiserja *Maksa Borštnika*, da bi se lotil tega trdega oreha. Pristal je, ni odnehal in je izpeljal.

Prireditelja sta bili Slovenska misijonska zveza in Slovenska katoliška akcija, ki sta povezali svoja prizadevanja, da s to vrhunsko versko dramo dostojno in skupno proslavita oba velika praznika katoliškega apostolata: Misijonsko nedeljo in Kristusa Kralja.

Saj je pa tudi vsebina in problematika igre nad vse bogata misijonskih misli in dejstev ter idej in ugotovitev o božjem kraljestvu na zemlji. Južno-ameriški misijonarji — jezuiti so za pokristjanjenje paragvajskih Indijancev ostvarili „sveti poskus“ teokracije — božje vlade, ki je, človeško gledano, odlično uspel, a je radi človeškega elementa v božjem kraljestvu na zemlji propadel, misijonsko delo med paragvajskimi Indijanci pa se je moralo omejiti na metode in sredstva prvega in največjega jezuitskega misijonarja, sv. Frančiška Ksaverija, ki je žel velike misijonske uspehe brez svetne oblasti in moči, zgolj z oznanjevanjem Kristusa in to križanega.

Ni bilo pomislekov glede moralnega uspeha predstave in veličine proslave s tako bogatim in primernim oderskim delom. A treba je bilo premestiti nešteto težav. Samo s železno vztrajnostjo režiserja *Maksa Borštnika* in z zvesto organizacijsko oporo *Lojzeta Rezlja* je bilo mogoče premagovati ovire, ki so se pojavljale od začetka do zadnjih dni pred predstavo. S pomočjo slovenskega dušnega pastirstva, ki je dalo na razpolago tudi dvorano in druge prostore v Slovenski hiši, je bilo mogoče zbrati in ohranjovati pri študiju igre toliko število igralcev in tako močnih, da je bila predstava v tem pogledu zagotovljena. Poleg gg. *Borštnika* in *Rezlja*, ki sta poleg vsega drugega vzela še vsak svojo vlogo, sta nosila levji delež predstave *Markež Ciril* in *Stanko Jerebič* v dveh glavnih vlogah. *Tine Debeljak ml.* je poleg pomočniške službe režiserju imel tudi eno večjih vlog. Prav tako je igral tudi scenograf *Jure Vombergar*, ki je s sodelavci ustvaril doslej morda najbolj popolno sceno slovenske novoizseljenske gledališke umetnosti v Argentini. Večjo vlogo sta imela tudi *Božo Vivod* in *Rode Ivan*. Posebno lep doprinos je dala tej centralni prireditvi to pot skupina igralcev iz Slovenske vasi pod vodstvom režiserja *Ludvika Štancerja*, ki je tudi sam nastopal poleg *Antona Novljana*, *Gerkmana Franca*, *Jožeta Črnaka* in *Jana Maksa* ter sina *Cirila*, pa *Sreča Urbanija*. Poleg teh imenovanih je sodelovalo še prav toliko drugih v manjših vlogah ali kot štatisti. Za odrom pa sta imeli besedo šepetalki *Alenka Jenko* in *Milica Hribar*, dočim je bil učinkovit inšpicient *Zorko Simičič* s sodelavci *Alešom Avguštinom* in *Janezom Kačarjem* pri svetlobnih efektih in z drugimi.

Pred vsem nepopisne žrtve glavnih sodelavcev, poleg požrtvovalnega sodelovanja vseh ostalih, so dosegle, da je bila uprizoritev *Hochwälderjeve* drame med nami kot proslava in kot teater velik dogodek. O strokovnih prednostih ali pomanjkljivostih so in bodo pisali drugi. Misijonskemu krogu pripada le ugotovitev popolneba uspeha prireditve v misijonskem pogledu. Obeh predstav, proslavne in ponovitvene, se je udeležilo okrog 800 rojakov, ki so bili vsi, vsak po svoje, vzhičeni in prevzeti od doživetja, pa iskreno hvaležni igralcem in prirediteljem. Bila je to igra, ki je pustila

trajne sadove v verskem mišljenju in čutenju udeležencev in močno umetniško doživetje. Naponi in žrtve so se izplačali.

Igro je bogato fotografiral Janko Hafner in objavljamo tu nekaj slik iz nje. Zaključujemo to poročilo o izredno lepem dogodku v buenosaireskem misijonskem življenju s temile besedami Rude Jurčeca o stvari:

Misijonska misel je v Hochwälderjevi drami podana bolj na svojski način. Delo jezuitov je ponazorjeno tako, kakor da bi bili bolj državniki kot pa misijonarji. V nekaj letih so jezuitje v Paraguayu res ustvarili bogato in mogočno kolonijo, ki je bila opremljena z najsodobnejšimi sredstvi: redukcije so bile v verskem oziru odlično oskrbovane, vsako razsežno pokrajino (redukcijo) sta oskrbovala samo dva jezuita, a se je pastirsko življenje odlično razrastlo; redukcija se je kmalu spremenila v moderno gospodarsko in politično urejeno področje, ki je imelo celo lastne vojaške oddelke, tovarne, vzgojne zavode. Bili so zelo napredni: denarja niso poznali, ljudje so živeli od dela lastnih rak — vsak Indijanec je imel vsega po svoji potrebi.

Avtor je mogoče dal preveč poudarka na te elemente, ki jih je rabil, da je bolj izluščil in osvetlil vsebino konflikta, do katerega je skorajda moralo priti z vrhovno državno oblastjo — Španijo, ki je bila lastnica Argentine in Paraguaya, a so jezuitje v Paraguaju delovali tako odlično, da so Indijancem daljno evropsko oblast odtujili... Španci so delali v svojih kolonijah Južne Amerike velike napake — kakor vsaka kolonialna oblast — zato so bili potisnjeni ob stran: Indijanci, vneti za Cerkev, kakor so jim jo zgradili jezuitski misijonarji, so videli v cerkvenem vodstvu preveč samo tisto, kar laik, zlasti nepoučen ali ne dovolj razsoden, more videti v veri, Cerkvi. Menili so, da jim je Cerkev in jezuitsko delo na verskem polju prineslo „božje kraljestvo“ na zemlji, ki jim bo za vedno zaginulo mir, delo in dovolj kruha... Špancev niso marali, ker ti so jih imeli za sužnje.

Prišlo je nujno do razpora, ki ga je avtor še podčrtal s sodobnimi nazori o konfliktih med državno in cerkveno oblastjo. Z vso ostrino je dal nastopiti svetni oblasti; verski predstojniki iz Rima so morali provincialu jezuitov v Argentini odrediti, da je moral sam pristati na ukinjenje redukcij in ga tudi izvesti. Cerkvena oblast se je „navidez“ podredila državni, da bi bila rešena čista misija jezuitskega reda za tedanjí, za vse čase. Naloga jezuitov, namen misijonarjev po vsem svetu ne more biti ustvarjati Cerkvi politično urejene pokrajine, ki bi si prisojale cilj, da zgrade „božjo državo na zemlji“. Provincial pod udarci fizično sicer podleže, rešena pa je čistost misijonske misli; državna oblast, kakor vidimo, zmaga samo začasno — nekaj desetletji za tem postane Paraguay — po politični poti — neodvisen, svoboden, samostojna država.

Igra „Kakor v nebesih, tako na zemlji“, je bila po zaslugi režije podana kot misterij in je bil tek igre skorajda liturgičen. Odtod tedaj popolno ravnotežje med posameznimi prizori, lepa uglašenost med vsemi igralci. Režiral je g. **Maks Boršnik**, član gledališkega odseka Slovenske kulturne akcije, glavne vloge pa so bile v rokah gg. **Markeža Cirila**, **Stanka Jerebiča**, **Rezlja Alojzija**,

Maksa Borštnika, Tineta Debeljaka ml., Vivoda Božidarja in še mnogih sodelavcev misijonskega zaledja.

Uprizoritev je doživela popolen, lep uspeh!

Pred vsem režiserju Maksu Borštniku in vsem imenovanim ter neimеноvanim sodelavcem, pa tudi hvaležni publiki, v imenu Slovenske misijonske zveze iskrena zahvala in Bog povrni! Vivant sequentes!!!

L. L. C. M.

VELIKI DOBROTNIK BARAGOVEGA MISIJONIŠČA – ANDREJ MARUŠIČ – UMRL

Od prvega početka izhajanja „Katoliških misijonov“ v izseljenstvu je bil njih naročnik. Ko smo povabili k dosmrtni naročnini, jo je takoj vplačal. Potem je po dvakrat, trikrat letno prihajal v tiskarno Grote, kjer je bila tedaj izseljenska misijonska pisarna, da je prinesel svoj vedno znatni dar slovenskim misijonarjem. Ko smo začeli zidati „Baragovo misijonišče“ in cerkev Marije Kraljice v Slovenski vasi v Lanusu in se naselili tam, je postal eden največjih dobrotnikov in nas je nekajkrat na leto obiskal. Med tem mu je umrla žena in sam je vedno bolj slabel. Zaželel si je naseliti se v Baragovem misijonišču ob cerkvi Marije Kraljice: zadnje dobo svojega življenja bi pač rad preživel čim bližje Bogu in Mariji in ob vsakdanjem svetem obhajilu. Prišel je k nam junija meseca 1963. Z veseljem smo ga sprejeli in hvaležno smo mu skušali vedriti in lajšati vedno težje dni. Molil je, svete pesmice prepeval, veliko slovenskega bral in malo po vrtu brkljal. A bil je že nad 80 let star in sile so mu začele odpovedovati. Bolj in bolj je slabel, zdravniška pomoč ni več zalegla in 19. novembra je mirno za vedno zaspal, ob navzočnosti svojih dragih, okrepcan s svetim maziljenjem in vsakdanjim obhajilom, pred vsem pa z milostmi in zasluženji velikih dobrih del.

Blagi pokojni dobrotnik „Baragovega misijonišča“ se je rodil 4. aprila 1882 na Lokvici pri Opatjem selu na Krasu. V mladih letih je rad hodil k Mariji na bližnji hrib Miren pri Gorici, kjer so bili slovenski lazaristi. Že tedaj je bil velik prijatelj misijonov. Leta 1928 se je z družino izselil v Argentino, kjer se je z njemu lastno žilavostjo vrgel v borbo za napredek, pri čemer pa nikdar ni pozabil na Boga, ampak je v verskem življenju le rasel. Imel je vinograd v San Rafaelu pri Mendoza. Vzgojil in postavil je na noge 4 hčere in 3 sinove, ki vsi žive v Argentini in ki so ga pokopali na pokopališču v San Martinu pri Buenos Airesu. Preden so ga mrtvega odpeljali iz „Baragovega misijonišča“, smo ga skupno s številnimi vaščani in njegovimi domačimi še zadnjič pospremili v njemu tako drago svetišče Marije Kraljice, kjer je bila zanj maša zadušnica in slovesni Reši me.

Dragi „starček“, kot so Vas ljubezno nazivali gojenci Baragovega misijonišča! Naj Vam bo dobri Bog v nebesih bogat plačnik vso večnost, na priprošnjo Svetogorske Matere božje, ki ste jo tako častili, in po molitvah vseh slovenskih misijonarjev ter Baragovega misijonišča, katerim ste bili tako požrtvovalni dobrotnik!

V miru počivajte, blagi oče Andrej! In še enkrat: Bog Vam povrni!

„Baragovo misijonišče“

MISIJONSKI DAROVI

SKLAD SLOVENSkih MISIJONARJEV

Trst

(v lirah): župnija Mačkovlje, 22.000; Marijina družba na Via Risorta, 100.000; ista Marijina družba, za cerkev in gobavce misijonarja Ivana Štanta na Madagaskarju, 40 kan. dolarjev in 32.000 lir.

Evropa

Ivanka Mlakar, Merlebach, 5 dol.; rojaki iz Nemčije po č. g. Cirilu Turku, 240 DM.; zapuščina č. g. Kuharja (po č. g. Ign. Kunstelju), 19.000 pesov.

Argentina

(v pesih): Tomazin Frančiška, 100; Anton Pišek, 200; Tičar Benjamin, 100; N. N. (po č. g. Kalanu), 100; č. g. Stanko Skvarča, 700, in za misijonarja o. Jožeta Cukale posebej, 500 pesov.

Kanada

Zbirka g. Iva Medveda (v dolarjih): Janez Košir, 2; Neimenovani, 2; Maks Miklavčič, 2; Janez Košir, 2; Frank Škerl, 2; Alojz Zupančič, 2; Stane Klemenčič, 2; Frank Košir, 2; Venceslav Medved, 2; Ivo Medved, 3; Ivan Trček, 1; Valent Balent, 1; Marija Zalešak, 5; skupaj 26 kanadskih dolarjev.

KRSTI IN ODKUPI

Iz Mačkovelj in Trsta

(v lirah): Štefančič Alma, na ime Tamara, 500; Tul Duillij, na ime Jakob, 100; Štefančič Marija, na ime Suzana, 100; družina Božič, na ime Jožef-Marija, 100; družina N.N. tri deklice in en deček, na imena Marija Ana, Marija Jožefa, Marija Angela, in Jožef Karol, skupaj 4.000.

ZA MISIJONE

Seznam darovalcev na prireditvi gilbertskega misijonskega krožka na praznik Kristusva Kral-

ja 1963 (v dolarjih): Po 10.— družina Frank Krulc; Miss Ann Vidmar; Mrs. Marija Ferkul; Rev. Jože Vovk; Po 5.— Rev. Janez Dolšina; družina Medved; družina Vidmar. Po 2.— Mrs. Mary Paternost; družina John Tushar; Miss Mary Krulc; družina Perčič; družina W. Kuntara; Mrs. Polda Ferkul; Mr & Mrs. Albert Stark; družina Jože Škorjanec; družina Franc Mihelčič; John Bajda; družina Paul Bajda; družina John Gruden. Po 1.— Mirko Sešek, Tony Kocijančič, Miss Smolič; Miss Theresa Mihe'ič; Miss Martina Mihelčič; Rev. Fr. Krajnik; Mrs. Zupančič; Neimenovana; Mr. Marišek; Miss Kristinca Medved; Eddy Tushar. Skupaj 90 dolarjev.

Argentina

(V pesih): N.N. Billinghurst, 50; Marija Žun, Adrogué, 200; Anton in Apolonija Bertram, Villa Madero, 1.000.

(v dolarjih): Manca Preša, U. S. A., 8.50; Ilija Lovro in Ilija Marija, Venezuela, o priliki misijonske nedelje, 66 dolarjev.

D.Š.V. in D.S.D., Argentina (v pesih)

Franz Urh, 24; Francka Mehle (Martinčič), 50; rojaki iz San Martina na Misij, nedeljo, 220; slovenski šolski tečaj v Berazategui, 80; v San Martinu, 200; v Cap. Fed., 171; Ivan Prešeren, Janko Prešeren, Marjeta Traven, Julijana Traven in Neža Pengov, 200; Mimi Martinčič, 25; Tičar Benjamin, 50; Slovenska vas v Lanusu (članarina, pobrana po vikarijskem misijonskem krožku), 2.720.

JUBILEJNI DAR IN TISKOVNI SKLAD „KATOLIŠKIH MISIJONOV“

Učiteljica Angela Gospodarič, v spomin slovenskemu Misijonišču v Grobljah, 100 dol.; ista, v tiskovni sklad, 10 dol.; Marijina družba na via Risorta v Trstu, za jubilejni dar, 50.000 lir; Vikarijski misijonski odsek v Slov. vasi v Lanusu, Argentina, 1.700 pesov; Ga. Zai, 1 avstralski funt (po Francu Vrabcu), Avstralija.

VSEM ISKRENI BOG POVRNI!

Sliki na prvi strani ovitka
kažeta slovenskega misi-
jonarja Stanka Pavlina
SDB, ko pomaga ikofu
pri krščenju gojencev
v Makao, spodnja pa
skupino nasmejanih viet-
namskih deklic.

Carreo
Argentina
Suc. 34 / B

TARIFA REDUCIDA

CONCESION 5612

registro de la Prop. Int. No. 528.26

Director responsable, lenček Ladislav
Domicilio legal, Cochabamba 1467,
Buenos Aires.

Sliki na tej strani pa ka-
žeta: Zgornja Andreja
Majcena SDB, kako za-
čne nogometno tekmo
med gojenci v Vietnamu
spodaj pa presrečno
črna mamica z zvedavo
gledajočo hčerko.

